Két jezsuita költő

Cser László
A SZÍV ÉNEKEI

Morlin Imre
ÜVEGBOLT

Válogatott versek

KÉT JEZSUITA KÖLTŐ

KÉT JEZSUITA KÖLTŐ

Cser László, S.J.
A SZÍV ÉNEKEI

Morlin Imre, S.J.
ÜVEGBOLT

Válogatott versek

Válogatta és bevezette:
Szabó Ferenc, S.J.

Róma 1992

A fedőlapot *Szokoly György*
római grafikus tervezte

Tipografia Ugo Detti - Via G. Savonarola, 1 - 00195 Roma - Tel. (06) 380009

CSEND: ÓCEÁNÍZ – SZERETET

(Előszó)

Két jezsuita költő válogatott verseit tesszük itt közzé.

Mindkettő Szent Ignác lelkigyakorlatain nevelkedett, találta meg a belső végtelenben a Végtelen Szeretetet, Akiről a « csendet termő csendben » (Morlin) zengik « a szív énekeit » (Cser). Misztikus líra ez: az amor sanctus *több százados zenéje zeng tovább a két magyar jezsuita szeretet-vallomásaiban. Mindketten megszenvedték a kommunista vallásüldözést. Cser László – a kétszeresen is hazátlan – Kínából menekült a vörösök elől; Morlin Imre Magyarországon élte át a szétszóratás és a börtön nehéz éveit. Mindketten Jézus keresztjének zászlaja alatt vitézkednek:* « sub crucis vexillo Deo militare » *– így jelölte meg Szent Ignác a jezsuita hivatást.*

A « szent szerelem » szava szól az itt közölt költeményekben. Cser László ezt megmagyarázza a keleti és nyugati miszticizmusról szóló, itt közölt tanulmányában. Emberi ésszel... *c. versében így vall:*

Szerelmes verset írni Istennek ki mer?
De, szabadulhat-e, akit Ő szeret?
Énekelhet-e másról, akiben a Szeretet
dalba fakad? A szerető visszaszeret.

Pierre Emmanuel írja (a kínai élményekből táplálkozó) Paul Claudelről és önmagáról is (minden költőről): « A megfigyelés önmagában, mégha kimerítő is, nem ragadja meg a valót, amelyet ki akar meríteni. Egyedül a látomás ragadja meg ezt a valóságot, amelynek teljességét szimbólumba foglalja. Ezáltal és ebben a minden átkarolja a szellemet: egyetlen lomb rezgése jelenti az egész tájat. 'Sokfajta zaj van a világban – mondja Claudel –, mégis egyedül a fájdalomtól meghasadt szívű szerető hallja a fa csúcsán a szibillikus levél remegését.' » (...) « A teremtéshez, mint az imához, bíznunk kell a csendben, hinnünk kell neki. (...) A költő szereti a szavakat; tiszteli őket; sőt egészen addig mehet, hogy bálványozza a szavak kimondásának

aktusát. Az ige imádója, szent hatalom: a teremtő Én hatalma, aki túlszárnyalja a közenséges ént. A szónak ez a hatalma abban a csendben van, amelyet tartalmaz. A szó nem a mindenség magyarázata, nem leíró és rendező tevékenység. Más nyelvezet, mint a láthatóé: a dolgokat belül *tartja össze. A költői aktus a* Fiat lux, *amely létrehozza a világot, és egyben a szimbólumban beteljesedett örökkévalóság, amelynek a költő kinyilatkoztatója és őrzője lesz.» (...)* « Szólni annyi, mint szeretni. *Szeretni nemcsak a nyelvet, hanem a szellemet, amely megnyilatkozik benne. (...) A nyelv szeretete aszkézishez vezet: ez a csend általi nevelés, a csend növekvő szeretete a szavakban — óceániz. A szó szeretete a csend szeretete: a* mondani *ebben a belső elmélyítésben fokozatosan a* hallgatni *visszhangjává válik. A lélek lassan megérti, hogy egyedül a csend szeretet.» (Pierre Emmanuel,* La Face humaine, *1965; bővebben: Szabó F.,* Szavak forrása csend, *12-13).*

Úgy érzem, hogy Emmanuel szép gondolatai az itt közölt két költőre is alkalmazhatók. Egy jó negyed századdal ezelőtt írtam (a Magyar Papi Egység *1965. karácsonyi számában) Cser László költészetéről. Akkor még nem ismertem Emmanuel éppen megjelent, most idézett esszéjét. De rögtön arra lettem figyelmes, hogy Cser Lászlónál igen jelentős tényező a csend szeretete. Mintegy* ars poetic*ának vettem a következő versrészletet:*

. . . A külső és belső közös fókuszán
az élmény hozta egy-egy hőfokán,
népes magány lett külső táj, világ,
enyém! Aztán már élhetett tovább

távol tőlem. Ég és föld között
úgy gondoltam, mindenhez ez kötött
s hogy velem kicsit körülnézzetek
jegyezni kezdtem így az életet.

Negyedszázaddal később a 76. «taoista vers»-ben (Rend és csend) *ezt írja:*

A Csend Fészkéhez ha elértél: megpihenj.
Az Örök Fészek előcsarnokába értél.

Ringat az Örök Ág Élő Karja: ez a Rend —
Suttogja — s ismét: Rend és Csend veled.

Morlin Imrének *is a csend a szavak forrása; « A csend: égi zene... A csend: imádság. / Szíved legmélyén a Lélek sóhaja. / Vágyaid kimondhatatlan óhaja... », írja* A Csend-*ben. A* Csendanatómiá-*ban pedig:*

A csend szava százszorta szólóbb,
mint szónoki szóáradat,
a csendben csodák csendje csendül,
muzsikáló égi harmat...

A szerzetes költő számára a csend tehát az imádság ideje, az Istennel való találkozás helye. A csendben eszmélődik, a csendben fokozottabban érzi a magányt is, de a vigasztalanságot felváltja a vigasztalás, mert a Lélek vonul át a csenden.

Ó áldott csend!
Békét teremt
szívben, szóban egyaránt...

Imádságom, ó Uram, hatoljon át
a csend-éjszaka sötétlő völgyén,
s találjon utat vágyaim ösvényén,
legyen balzsam, legyen megoldás
és szent békességet közvetítő áldás,
innen, kórházam ablakából...

(Esti szemlélődés a kórházam ablakából)

A szemlélődő csendje nem meddő magány, hanem békét közvetítő áldás az embertestvéreknek is: « Szeretettel szőtt imádságomból küldött csend, mely békét teremt ». Ugyanakkor a csend figyelem, várakozás az úrjövetre, az Istennel való új találkozásra. Az élő Istennel mindig a jelen csendjében találkozunk. « A pillanat az örökkévalóság ablaka », mondja valahol a francia filozófus, Louis Lavelle. Morlin Imre így könyörög a lényegesért (Ima a lényegesért):

Ó add Uram megértenem,
mit jelent nem tevékenykedni,
csak érkezésed várni csendben
és szeretni.

Nem tétlenkedni, semmit tenni,
nem is nyüsszögve követelni
a kegyelem csendes szép szavát,
csak szeretni...

Szabó Ferenc

Cser László

A SZÍV ÉNEKEI

Válogatott versek

CSER LÁSZLÓ ÚJABB VERSEIT OLVASVA

megállapítottam, hogy a kínai életérzés, látás jelentősen befolyásolta költészetét. Erről nemcsak a « taoista versek » árulkodnak, hanem más költeményei is, egész költészete. Ismeretes, hogy Claudel, aki szintén éveket töltött Kínában, a francia szójátékkal: connaissance = co-naissance, *a költői, ill. misztikus megismerésről mélyreható megállapításokat tett: megismerni annyi, mint* együtt-születni. *Bergson is így határozta meg az intuíciót, közvetlen megismerést, « látást »: a szellem egybeesik azzal, ami a dolgokban egyedi, megismételhetetlen, egyedülálló. Tulajdonképpen a misztérium megközelítéséről van szó: a létezés csodája, vagy a hit világa kimeríthetetlen misztérium. Claudel ezzel szembehelyezi a « kikutathatót »* (inventoriable). *Ez az ellentét egyébként G. Marcel* misztérium-probléma *ellentét-párjára emlékeztet. Claudel költészetében — és minden igazi költészetben — a « tiszta párbeszéd » költeményekbe bontja ki az őseredeti Csend végtelen gazdagságát, szimbólumokkal jelzi, sejteti a kimondhatatlan Misztériumot, úgy, hogy a végső Csendet, a Boldogság örök Csendjét célozza.*

Minderről Cser László is írt költészetét jellemezve, illetve a taoista versek bevezetőjében és utána a keleti és a nyugati misztikáról értekezve. Most még felidézem azt a két cikksorozatát, amelyet 1976-77-ben az amerikai Magyar Élet-*ben tett közzé:* Babits-emlék *és* Anyám. *Mindkettőt újraolvastam, Cser L. leveleivel. Mindkettő fénymásolatát Laci annakidején kedvesen megküldte. Az Anyjáról szóló sorozat gyermekkorát idézi fel, a jezsuita hivatással, noviciátussal, egészen a Kínába indulásig. Édesanyjával 1925 őszétől 1973 őszéig folytatta a levelezést, tíz éves kínai tartózkodása alatt is. Tulajdonképpen anyja volt nemcsak az életforrás, hanem a Múzsa! Halála utáni eszmélődésében ezt vetette papírra: « Édesanyám! Fölém nőttél, több vagy nálam, befejezett vagy. Teljes vagy. Édesanyám. Élsz. Mert élsz, közlekednem kell veled. Imámban, gondolatban, érzésben, álmaimban — papi beszélgetésben. Élsz. Halálod csak földi-átlépés. Átlépés az örök életbe... »*

A harmincas években a pécsi piuszista diák, majd a budapesti jezsuita novícius többször találkozott Babits Mihállyal, a rokonnal, járt nála akkor is, amikor a költő már nagybeteg volt. A Babits-emlékben *írja, hogy egyszer, amikor náluk járt, megmutatta Mihálynak egy*

csokor versét. « Nézegette, lapozgatta, és hallgatás után így szólt: 'Ha gyerek tudsz majd maradni, költő lehetsz.' Különös megjegyzés volt ez — fűzi hozzá Cser —, nem nagyon értettem. Évek után már tudom, hogy minden költő gyerek is: a gyermekkor frissesége, kíváncsisága, életöröme, spontán életbenézése is kell ahhoz, hogy az élet élménye megszülessen. Minél tehetségesebb ez a 'gyermek', annál sikerültebb a költészete. »

Keresem és megtalálom Cser László verseiben — életművében — ezt a « gyermekséget », ezt a frisseséget, a kíváncsiságot és életörömet. Mert a mindig megújuló, kibontakozó, a fáradtságon, betegségen és öregségen is diadalmaskodó élet, — az emberi és isteni — adja neki a lendületet. Bergson írja valahol az örömről: Az ember akkor örül, ha az élet kibontakozott, diadalmaskodott. Cser László az Istenség mélyéről előforrásozó (nagybetűs) Élet énekese. Nem a « halál rokona », mint Ady volt, hanem az Élet szerelmese. Az Életé, az élők Istenéé, és Jézusé, aki meghívta zászlaja alá, akinek társául elszegődött, akinek nemcsak neve és emlékezete édes, hanem mindennapi, misztikus jelenléte is a dolgokban, az élőkben, emberekben, az Eucharisztiában. Az öregedő Cser ifjúságát az életszerelemben *találom meg. Mindez nem csupán « belemagyarázás », hiszen « a szív énekei » erről vallanak.*

Prózában *ezt így fejezi ki: « Nem voltam soha szolgája a szavaknak. A gondolat égetett, lobbantott belső lángra. Az élet ritmusa kezdett lüktetni a szívemben, a homlokomon, s mindezután, ha könnyen írtam is, nehezen lebegtem ég és föld között. Nem voltam papírsárkány; — érző, vérző, életigénylő: ember voltam. »*

Már fájlalom vándor lábamat, élet.
Mennyit jártam veled! A Földkerekséget
tipegtem végig teveled, utánad.
Szólsz: csodálkozol, hogy fárad a lábad?

Élet, valahogy mégis megkímélted a szívemet.
Gyerek szíve ma is, katakombák mécsese,
örökmécsszerűség az oltár mellett.
Isten Oltára, ám Élet, élteti a szívemet.

(Egy élet summája)

Említett tanulmányomat, amelyről Cser László maga írta, hogy « bevilágító » volt, ide másolom majd bevezetőnek: « Az esetleges olvasó így kapott egy kalauzt, aki irányítani tudja s aki rávilágít olyan dolgokra, amit a gyakorlatlanabb versolvasó nem is lát meg » — írta 1966-ban Cser László. Később is, a 70-es évek vége felé azzal küldte el írásait, verseit, hogy « Te egyszer fölfigyeltél rám, foglalkoztál költeményeimmel... » Most meg nemrég « őszikéit » küldte el: a Taoista versek *(1990) és* A szív énekei *(1991) c. kötetek kéziratát, ilyen megjegyzéssel: « Te látod majd, hogy kedveled-e, használod-e (amit itt mellékelten küldök)... Azt, hogy az ember hány éves, nem lehet tudomásul venni. Sokan úgy tartják, hogy Arany János « Őszikéi » a legjobb versei, — s ezeket halála előtt írta... »*

Itt most főleg Cser László említett « őszikéi »-ből válogattam. De, hogy költői életútja korábbi szakaszáról is legyen némi képe az olvasónak, említett tanulmányomon kívül, amely két kötetével foglalkozik, több költeményt átveszek az 1983-ban megjelent Ének az Éltetőhöz *c. kötetből, amely az « érett » Cser Lászlót mutatja be. Amint látjuk, az « üzenet » nem változott azóta, mégha a megnőtt árnyak némi borzongást keltenek is az élet alkonyán, a vég közeledtével. De az örök « gyermek » továbbra is az isteni Jóságba vetett bizalommal tekint a végre, az « átmenetre », hiszen előtte járt a halottak és élők Királya, meg már odaát van és várja « anyika », aki az Atya gyengédségének eleven képe volt itt a földön. Akihez így beszélt a halálhír után: « Most mindent úgy látsz, ahogy van, teljes valóságában, a teljes Igazságban. Istenem, Teremtődön, Megváltódon, az Ő lelkén át látsz mindent, tehát látod, szemléled, tudod, tapasztalod az Élet Teljes Valóságát, Igazságát. — Én még mindig itt az árnyékok között, a leplek alatt, tükrök visszfényében vándorolok. Feléd nézek. Kérdezlek. Beszélgetek veled. Keresem magamat. A te földi életed tükrében, Apám földi életének a tükrében keresem magamat. Segíts, hogy tisztán lássam, ki vagyok, mire vagyok, mit kell építeni magamba a felémáramló világból... »*

Ezt tette egész életén át — jezsuita küldetését teljesítve és költészetében is. Harc, keresés, a végtelen Tenger felé áradás volt az élet — szent szerelem!

(Sz. F.)

CSER LÁSZLÓ: CURRICULUM VITAE

(1965 Húsvétján)

Kedves P. Őry,

levelében figyelmeztet, hogy ötven éves vagyok és hogy ideje beszámolnom az életemről. Önéletrajzot kér tőlem azok részére is, akiket sorsom esetleg érdekel.

1914. december 16-án születtem a Tolna megyei Tamási községben. Családunk férfiága Württembergből származott át négyszázada Magyarországra. Tolna megyében családunk több ága reáljogú kéményseprőmester volt s ez a jog apáról fiúra szállt mint örökség, egészen a második világháború utáni időkig, amikor ezt a jogot államilag megszüntették.

Édesanyám Tevelről, az Apponyi birtokról származott, ahol anyai nagyapám vadászmestere volt a grófnak.

Apám nyugtalan, kifelé élő ember volt, aki mindig talpon állt: járási székhelyünk közéletében tevékenyen szerepelt. Otthon szeretett kertészkedni, fúrni-faragni, méhészkedni, pinceszerezni.

Anyám ritkán hagyta el a házat. Zárkózott volt, de ha valaki közelébe jutott, nagyon megszerette. A háztartás gondjával, kézimunkázással és olvasással töltötte az idejét és nem szerette a « zajos » összejöveteleket.

Legelső bátyám — még a születésem előtt meghalt valami gyerekjárványban. Különös, hogy engem is László névre kereszteltettek, mint őt. Rezső bátyámat ötödik gimnazista korában ragadta el a vörheny Bonyhádon, ahova apám is járt gimnáziumba. Györgyi nővérem után születtem én. Nővéremet Pestre küldték az angolkisasszonyokhoz, engem pedig Pécsre a jezsuitákhoz.

Falusi szabadélethez szokott gyerekkorom itt találkozott először a szigorú fegyelemmel. Elsős koromban sokat szenvedtem e fegyelemtől, de azután megszerettem az intézeti életet. Két paptanárom volt erős hatással rám: a ragyogószemű P. Somogyi, aki hittanárom volt a felsőben és P. Tüll, a magyar irodalom tanára. Az ő hideg fegyelmezettsége nagyon vonzott.

Közepes diáknak ismertek. A felsőben kedvenc tantárgyam az irodalom és történelem volt és nagy kedvvel dobtam magamat sokféle sportnak. Nyáron balatoni villánkban töltöttünk két hónapot Füreden, később Siófokon. Sokat úsztam, eveztem — « Cimbora » nevű csónakom volt a legjobb barátom. Sokat kerékpároztam, teniszeztem, majd komolyan a szertornára adtam magamat. A nyújtót és gyűrűhintát kedveltem legjobban.

Érettségi előtt a húsvéti szünetben engedélyt kértem P. Somogyitól — akkor a gimnázium rektorától —, hogy maradhassak, mert eldönteni valóm van. Beleegyezett. Egy héten át jártam föl és alá a hársfasor között és mérlegeltem a jövőm lehetőségeit. Úgy döntöttem, hogy a jezsuita rendbe jelentkezem. Apámnak levelet írtam és feltártam tervemet. Azt válaszolta, hogy korai ez a döntés, érettségizzem le, kezdjem el az orvosi egyetemet, mint terveztem, és majd akkor döntsek. « Nem ismered még az életet, környezeted befolyásol », írta. De én már nyugodt voltam. Végigvizsgáltam a « környezet » hatását és arra a meggyőződésre jutottam, hogy az én életem biztonsága az Isten, a jezsuita renden keresztül.

A noviciátus egyhónapos lelkigyakorlata volt életem legnagyobb élménye. Ma is abból élek. A harminc nap megviselt, nagyon komolyan átadtam magam az Isteni Kegyelem irányításának. Megérte. Azóta sem volt semmi annyira nehéz és annyira szép.

Harmadik rendi évemben meghalt édesapám. Rokonaim rámnéztek és figyelmeztettek: « Tudod ugye a kötelességedet? » Anyámra néztem. « Ott akarlak látni, ahol a boldogságod van » — mondta s tudtam, hogy meglesz nélkülem is ez az erős asszony.

Ebben az időben írtam első kísérleteimet. « Torma Testvér Élete » (egy hősies rendtárs élettörténete), « Nikoláj az első » (gyerekek hitvalló élete a kommunizmusban), « Vér és láng között » (a spanyol Alkazár ostroma regényes diákhősökön át) és első verseskönyvemet, « Az Út Elején »-t.

Filozófiai tanulmányaim nem sikerültek úgy, mint P. Somogyi jövendölte. « Maga, fiam, amolyan elgondolkozó ember, — mondta. Filozófiára született. » Engem azonban jobban érdekelt az irodalom és a Szépművészeti Múzeum. Először világirodalmat, majd a magyar irodalmat faltam nagy nyelésekkel. Babits Mihállyal

is ebben az időben kerültem közelebbi kapcsolatba. Nővérem esküvőjén találkoztam vele először, ötödikes gimnazista koromban. (Nővérem Babits Mihály öccséhez, Istvánhoz ment férjhez.)

Babits betegsége idején gyakori vendég voltam vérmezei lakásukban. Megmutattam verseimet. Mosolygott és azt mondta: « Ha gyerek tudsz maradni, akkor költő lesz belőled. » Aranyt ajánlotta. Nem követtem, én Adyt szerettem abban az időben.

A filozófia harmadik évében körlevelet bocsátott ki provinciálisunk, P. Somogyi és felhívta figyelmünket a magyar jezsuiták által vállalt kínai misszióra. Jelentkeztem. P. Somogyi magához hívott. « Miért jelentkezett? » — kérdezte. « Nekem szükségem van arra a nehéz környezetre — válaszoltam, hogy ember maradjak. » Bólintott. P. Mócsy tanárom komolyan óvott. Irodalmi jövőt jósolt nekem. Igyekeztem megmagyarázni, hogy én irodalommal úgy ahogy elképzelem, nem foglalkozhatom. Megértett.

1939 kora őszén utaztam Kínába két rendtársammal együtt. Két évet a pekingi « Chabanell Hall » nyelviskolában töltöttem. Ott kínai nyelv, irodalom, történelem, szokások tanulmányozása közben sokat jártam a városban és egy könyvrevalót írtam össze « Pekingi séták » címen, amit a Franklin Társulat ki is adott 1942-ben. Sok cikket írtam, a magyar rádió is közvetített előadásokat írásaimból. Írtam egy kínai irodalomtörténet és antológia kísérletet is, de a háború megszakított minden kapcsolatot Magyarországgal és ez is — annyi mással együtt — kéziratban maradt.

Bár sok cikkem jelent meg a Katolikus Missziókban, sok maradt kéziratban. Az írást csak amolyan mellékfoglalkozásnak tekintettem és minden erőmmel készültem a misszionárius életre. Shanghaiban, a teológiai évek alatt is tovább írtam: cikkeket, elmélkedéseket. Elmélkedéseim egy része « Jelenvalók és Örökkévalók » címmel meg is jelent a Néplányok Korda Vállalatának kiadásában. A második része csak később, P. Őry « Papi Egység »-ének jóvoltából « Útközben » címen 1962-ben.

A teológia utolsó évét Belső-Kínában egy francia misszióban végeztem.Csatazaj közben szentelt pappá 1945-ben Chou kínai püspök. Kijártam a környékre és naplószerűen, tárcaszerűen ontottam a cikkeket kínai élményeimről, amelyek később « A Szív », a « Katolikus Magyarok Vasárnapja » hasábjain jelentek meg 1949-1954 között.

A japán fegyverletétel és a kommunizmus hódítása idején írt naplóm jelentős részét most, 1965-ben hozza a Katolikus Magyarok Vasárnapja.

Zavaros kínai missziós éveink sokfelé vetettek minket, misszionáriusokat. Tamingi magyar missziós állomáshelyemet el kellett hagynom, menekülteket igyekeztem elhelyezni, Pekingbe mentettük szemináristáinkat, majd Tientsinben a főiskolán tanítani kezdtem. Összehasonlító irodalmat és « bevezetést az újságírásba ».

Az összeomlás utolsó pillanatában elöljáróim Kínából Amerikába irányítottak.

1949 nyár végére érkeztem meg Bostonba. Onnan a kanadai Torontóba hívtak, ahol életem első magyar szentbeszédjét mondtam el. Torontóból — a Szent Erzsébet Egyházközségből, — kijártam a dél-ontáriói dohányvidékre, ahol missziókat adtam a kivándorolt magyaroknak. A püspök kérésére odatelepedtem közéjük. Öt évi küzdelmes idő után készen állt a megépített magyar templom, a megszervezett magyar egyházközség a szívós magyarok, a Szociális nővérek és P. Ugrin hűséges munkája segítségével.

Ebben az időben tovább cikkeztem és verseket is írtam.

Míg én ott a dél-ontáriói Courtland környékén igyekeztem magyar véreim lelki szükségét szolgálni, megszólaltak a Formózába sodródott misszionárius-testvérek és segítséget kértek. P. Reisz provinciálisom úgy tartotta jónak, hogy visszajöjjek Amerikába és itt missziózással, papi munkával szerezzem meg a szükséges anyagiakat formózai magyar misszionáriusaink részére. A magyar Szt. László plébániát P. Ugrin nagyszerűen fogja vezetni, — győződtem meg én is és visszatértem Amerikába. Állomáshelyem két évig Pittsburgh és környéke volt, majd P. Varga provinciális hívására New Yorkban és környékén telepedtem meg.

Pittsburghi barátaim unszoltak, hogy három példányban cirkuláló verseimet adjam ki. Litografált kiadásban száz példányonként egymás után jelentek meg a « Tárlat » — Kínában írt versek — « Tűz és Salak », « Hullámverés », « Határvonal », « Tér és Idő », « Monológ », « Belső Kaland ».

1955-től New York környékén élve « Amerikai hétköznapok » címen közölte le vagy nyolcvan cikkemet a Magyar Élet. Ekkor jelent meg « A puszta éneke ».

Újabb verseket 1964-ben adtam ki « Téli Ösvény » címmel « A Szív » kiadásában. Ebben az időben is, mint az előbbi években a « Szív » jelentette meg írásaimat, majd P. Őry kérésére a Papi Egység is. 1965-ben kiadtam a « Hullámokon » című verses füzetet és a Katolikus Magyarok Vasárnapja a már leközölt « Isten Háza » cikksorozatomat egységes füzetben tette közzé.

Ha kiadatlan kéziratim halmazán végigtekintek, sajnálom azt, akinek majd egyszer a kezébe kerül. Nem mintha nem feküdnének rendben, de bőséges anyag, különféle tűz és salak. Ki tudja, mit érnek, érnek-e egyáltalán valamit?

Nem tekintem magamat hivatásos írónak. De nem lennék őszinte, ha meg nem vallanám, hogy érzésem szerint, írói alkat vagyok. És nem lennék őszinte akkor sem, ha be nem vallanám, hogy az élményért írtam, az élet feszültségéből, a csodálkozás mámorából, a szeretet súlya alatt, mely felém áradt a világból, melyben Isten élni engedett.

(Magyar Papi Egység, 1965. Karácsony)

Szabó Ferenc:

CSER LÁSZLÓ VALLÁSOS KÖLTÉSZETE [1]

> . . . A külső és belső közös fókuszán
> az élmény hozta egy-egy hőfokán,
> népes magány lett külső táj, világ,
> enyém! Aztán már élhetett tovább
>
> távol tőlem. Ég és föld között
> úgy gondoltam, mindenhez ez kötött
> s hogy velem kicsit körülnézzetek
> jegyezni kezdtem így az életet.

[1] *Téli ösvény*, A Szív kiad. 1964. *Hullámokon*, A Szív kiad. 1965.

Vallomás e két versszak; amolyan « ars poetica ». Ugyanaz a gondolat versben, mint amelyet a költő önéletrajzában olvastunk: « Nem tekintem magam hivatásos írónak. De nem lennék őszinte, ha nem vallanám, hogy érzésem szerint írói alkat vagyok. És nem lennék őszinte akkor sem, ha be nem vallanám, hogy az élményért írtam, az élet feszültségéből, a csodálkozás mámorából, a szeretet súlya alatt, mely felém áradt a világból, melyben Isten élni engedett. »

« Meghalna-e, ha nem írhatna verseket? » — kérdezte Rilke egyik barátjától. Az igazi költői alkat, költői hivatás ismertetőjele ez: a kifejezés, az alkotás létszükséglet. Cser László szinte Robinson-életet él ott a « szigeten », Long Islandon. Távol hazájától. Nincs « olvasóközönsége ». Kinek ír? Kihez szól? Nyáron ugyan ellepik a nyaralók a tengerpartot, de ők « idegenek ». (A tömegben is lehet magányosan élni!)

Mi lenne, kérdem néha magamat,
ha környezetem tudná, hogy versre
fordul időnkint a tollam s kedvem
szökken magyar szóval ünnepet ülni?

Itt nem hall senki soha magyar szót
s verset saját földje szülötte
költőjétől se olvas. A szemek nagyra
kinyilva s tüstént összehúzódva
néznének, óvatosan hátrahúzódna
a fej, a lépés kettőt hátra vonulna...

(Kettőt hátra lépne a láb)

Kétszeresen is övé lett a hontalanság. Hazájának búcsút mondott, amikor Kínába indult misszionáriusnak. A vörös Kína pedig kiűzte. Több, mint tíz éve él Amerikában. De valahogy Mikes sorsa mindig a költők sorsa:

. . . Rodostóban vagy New Yorkban
éljen, a költő a tengerpart
dalnoka és számkivetett mindég.
A vágya ott jár, ahol a föld

s az ég járatlan. Egyedül
hallgatja a tenger habja
fölött a futó szél zúgását.

(A tenger moraja)

Különös, hogy a *tenger* (a víz) témája szinte állandóan jelen van költészetében. (Az utolsó kötetének címe: *Hullámokon* is jellemző!) Verseit olvasva ez mindjárt feltűnt. S látom, hogy a költő maga is reflektált erre:

Miért mindíg a tenger, a víz,
habzó elemek? Nézd bolygónkon,
mely az űr tengere hátán
úszik az Úr tenyerébe, a szárazföld
de kicsi hely! A tested?
Szárazföld lebegő vízbe itatva!
Véred medrében a sós víz hátán
ér bölcsőből sirodba sorsod...

(Ne védd magad!)

S egy másik versében (*Hullámokon*, 13: *Víz*):

... Te Isten könnye és mosolya, őriző
szent elem, ősöm: apám, anyám
lüktetésed bölcsőm és megszentelő
keresztvizem pogány föld homlokán!

A mai irodalomkritikába egyre inkább benyomul a lélekelemzés. Ez a módszer bizonyára mást is kielemezne a versek tematikájából, mint ez a kis jegyzet. (Remek példája az új módszernek Richard nagy könyve Mallarmé-ról.) E sorok írója nem specialistája e módszernek, egyébként se lenne itt a helye ennek. Benyomásom szerint (P. Cser majd megmondja, igazam van-e...) a költőre erősen hathatott a keleti világszemlélet, a kínaiak természetszemlélete. Minden költőnél találkozunk egy bizonyos « panteizmussal » (jó értelemben véve a kifejezést). Költők és misztikusok (Assziszi Szt. Ferenc, Szent Ignác, Prohászka vagy akár Teilhard de Chardin) számára szinte áttetszővé lesz a teremtés. Mindenben észreveszik

Isten lefokozott jelenlétét. De Cser Lászlónál másról van szó (Másról is!). Annyira azonosul az « elemekkel », egy természeti mozzanattal, egy tájjal, hogy a külső jelenségben a saját élményének « kifejezését » látja. Illetve, ez az expresszionista költészet kivetíti a belső élményt a tájba, a jelenségekbe. Minden kifejezés lesz. Nem benyomásait rögzíti, mint az impresszionisták, hanem a külső valóságot jelképpé emelve *önmagát tükrözi*.

Perdül a szél most, mintha dobolna,
hullám ütemére lassul a dob,
a szélben egy zöld fa ága lebegve
tágranyitott szemembe ragyog.

Ledobtam a hangom, a szót, a szegényt,
éljen csak a látás fény-özöne,
hajolj ide, rádfér, fűzfalevél,
mind ami bennem a szép öröme.

Személyes az érzés, tárgya lomb,
visszfény a szemen a levél tenyerén,
szél a dalom, nem mondja ki szó,
csak a látás fogja, de így az enyém!

(Levelek tükre)

Ehhez hasonló, formailag is remekbeszabott költeményt többet idézhetnék a *Hullámokon* c. kötetből. (Pl. a 46-os számú: *Napsütés a dombon*). A természet szépsége, évszakok váltakozása, egy-egy tűnő jelenség, amelyben — a költő számára — mindig van valami abszolút, örök (« Egy lehulló falevél zizzenésében benne zsong az egész őszi erdő teljessége », írja Rilke): mind megannyi ihletforrás. De nem valami természetromantikáról, rousseauizmusról van szó! Egy sziámi gondolkodó, Marsi Paribatra szerint: « Az ősi kínai költészet mondhatni kortyonként élvezi a természetet, inkább kéjesen, mintsem érzelmileg. Visszatérni a természethez, a távolkeleti számára nem kaland vagy kísérlet; megszokottan együtt él vele, sosem távolodott el tőle ». Azt mondják, hogy Kínában szokás volt a tópartra gyűlve holdkeltét nézni, mint ahogy nálunk a falusiak vasárnap vonatnézni vagy meccsnézni gyűlnek. Meg kell

tanulni a kínai költészet sajátos nyelvét. Pl. hogy a zöld fenyő fehér havon állhatatosságot jelent, hogy virág tükörben (vagy Hold folyóvizen): a boldogság illanósága stb. Mindezeket azért említem itt, mert úgy sejtem, hogy ismernünk kellene a kínai szellemet és költészetet, hogy P. Cser verseinek szimbolikáját minden árnyalati finomsággal és lelki telítettséggel együtt « megérthessük ». (Persze, ha valaki magyar, talán valamivel közelebb van a keleti pszichéhez, mint pl. egy francia.)

* * *

Kissé elidőztem az első pontnál, ahol P. Cser költészetének legszembeötlőbb sajátosságáról szóltam: módszerére és tematikájára egyaránt jellemző a belső és külső világ sajátos kapcsolata. Mondottam, hogy P. Csernél — itt nem beszélek költői elmélkedéseiről (pl. *Útközben*) — elsősorban nem a « mindenben Istent keressék » szentignáci elvét vélem felfedezni. Ez persze nem jelenti azt, hogy P. Cser költészete nem *vallásos*! Pap-költőről lévén szó, az természetes, hogy a vallásos élmény nem hiányzik költészetéből. De éppen az a nagy érdeme, hogy nem « prédikál », mint ezt annyi magyar pap-költő tette. A vers nem ürügy az « igehirdetésre ». Költői nyelven mondja el azt az üzenetet, amelyet ellesett a néma dolgoktól, virágoktól, amit a kis mindennapi csodák eléje tártak. Cser László bölcsessége ebben van: tud csodálkozni és ezért tud örülni is az életnek. Nem naív optimizmust találunk nála. A hit optimizmusa ez. A hívő ember tudja, hogy minden jó, ami teremtve van, mindenben van valami isteni és hogy az események visszája Istené. Innen volt például az öregedő Chesterton meggyőződése, hogy mindaz, ami létezik, csodálatos és hogy minden élmény mélyén ott kell lennie valamiféle elragadtatásnak.

« ... Az élet feszültségéből, a csodálkozás mámorából, a szeretet súlya alatt » írt, olvastuk vallomásában. Hálából az életért, amely Isten ajándéka. — Sok a sötétség, a rossz a világban. Várjuk a hajnalt, a Napot, mint az álmatlanul virrasztó költő. Holtpontokon, elsötétüléseken a keresztény reménység lendít át.

... Élet atyai, testvéri kegyelme!
Mint Isten az égen, a földön

él és győz, úgy a nap ott s itt
győz a sötéten. A halál új élete:
fény! Ő a remény, — költőm
tagadásod (harcrahivásod) ellen,
nyisd ki szemed, a nap sugarán
Ő jön s mig te talán csak ezt
nyöszörögnéd: élet, — győzzön
meg a fény, hogy nem magadat
hívtad, de imádva kérted az Istent
vesztes magad ellen, a Fényt,
hogy sietve legyőzzön!

(Hajnalvárás közben)

Minden hit, — az autentikus hit —, küzdelmes. Birkózás a végtelen Titokkal. Jákob küzdelme az Úrral. A költő tanúságot akar tenni megélt hitéről, a néma Jelenlétről. De érzi tehetetlenségét. Istenről csak dadogva beszélünk, mondja az egyik Szentatya. Aki azt hiszi, hogy megértette Őt és hogy ki tudta mondani a Titkot: illúzióban él. A legmélyebb hódolat Isten előtt: a néma csodálkozás. Adoro te devote, latens Deitas...

... Ne adj kezembe színeket, nincs jó
ujjam kivetni Színedet, ne add,
hogy papírra akarjam írni az Igét
és ne adj hangot a zenére, örök
ütemű Lelked börtöne lennék,
a végtelen Isten zsugori őre.

De add meg a látást, hogy a Te élő
Képed fussa be lecsukott szememet.
Ütemed hulláma verdesse ereim falait
s hallgassam néma tanuként szüntelen
szavaid, az Igét, a cselekvő Istent
magamtól idegenedve, Tebenned!

(A tehetetlenség sóhaja)

Papköltőnek kettős hivatása van, vallotta Sík Sándor saját művészetéről. Kettős Titokról (az Isten és önmagunk) kell tanú-

ságot tenni — nem tanítani! — az önkifejezés költői eszközével. A papi és a költői hivatás szerves egysége — a drámai feszültségeken keresztül — csak keveseknél sikerül. Egy súlyos, művészi következményekkel terhes, paradoxon teszi drámaivá a papköltők életét:

« Minden élményben benne lévén mind a kettő, a művész is, a pap is, hatni akar, érvényesülni kénytelen az élmény kifejeződésében is mindkettő. És itt kezdődik a dráma... A lélek önmagában sem nem pap, sem nem költő, hanem *én*, amely mindkettő egyszerre és egyszerűen, — de ez az *én* valami személyes, egyetlen és egyszeri jelenség, az emberek pedig — zseniális beleélő tehetség vagy nagyon hosszú tanulmány nélkül — az egyetlent nem képesek észrevenni, csak annyit belőle, amennyi a megszokott típusokba beleillik... »

A mélyenfekvő probléma pedig ez:

« Hogyan találhat művészi formát ez az élmény, amely mindenestül, szervesen és töretlenül művészi élmény ugyan, de ugyanakkor nemcsak művészi élmény, hanem más is »...

Mivel az ilyen élménynek lényeges tartozéka a közösségi elem: megosztani élményemet a többi emberrel és így tanúságot tenni megélt istenhitemről, másrészt mivel a költészet nem tanítás és « prédikáció », hanem teremtő önkifejezés, ezért a közlés eszköze a művészi önkifejezés lesz.

« Az alkonyról vagy a virágról szóló vers egyszer csak azt mondja: 'jaj de szép!' — máskor (talán többször) azonban kimondatlanul is benne lesz: 'jaj de jó volna, ha ti is látnátok!' Az Isten-vers sokszor csak arról beszél, amit egy (talán hosszú és gyötrelmes küzdelem után megérkező) kegyelmi pillanatban Isten felvillantott előttem magából, de máskor ott van a sorok közt (mert az élményben is ott van): 'Ó ha mindenkinek megmutathatnálak!'... » [2].

Sík Sándor önelemző vallomása megvilágítja Cser László költészetét is. Említettem, hogy P. Cser sem áldozza fel a költőiség követelményeit valamilyen rosszul értelmezett « papi buzgóság », « apostoli szándék » kedvéért. De ez nem jelenti azt, hogy vallásos

---

[2] Sík Sándor vallomása művészetéről, VIGILIA, 1964/1, 24-26. old.-ról idéztem.

költészetének nincs apostoli vonatkozása. A vallásos művésznek jó művésznek kell lennie, a papköltőnek jó költőnek, különben káros a vallás és a művészet számára. A címben « vallásos költészet » szerepel. A kifejezés félreérthető. Bizonyos értelemben nincs vallásos művészet, katolikus költészet stb. Vallásos költő igen. S ha autentikus művész, akkor a vallásos élmény egészen természetszerűen kifejeződik a műalkotásban. A költészet vallásos akkor is, ha esetleg a költő ki sem ejti Isten, Krisztus nevét, ha nem is választ vallásos *témát*.

P. Csernek több verse van, ahol Krisztusról, papi hivatásáról, vallásos témáról énekel. Nem mindig ezek a legsikerültebbek művészi szempontból. De sohasem bántón « papos »... Igazi élmény van pl. e verse forrásánál:

A kereszt árnya s fénye ült
kezdettől szívemre.
A kereszt árnya s fénye jön
szüntelen szemembe.

Hitemen ég a fénye és
árnya testemen.
Igy függök szünös-szüntelen
jelen keresztemen...

(Fénye és árnya)

Ez a másik pedig egész világnézetét kifejezi:

Csak azt kérem, hogy szememet
apró csodáid csillogása nyissa,
utamat az árnyékod borítsa,

kenyerem ne legyen több, csak aznapi,
s szeressem egyre jobban hallani
az élet hangját, az imát:

Te rendeled fölém a nappalt, éjszakát,
csillagot, mosolyt, keresztjelet,
szomjas igényem ne lehessen kevesebb

mint betölteni, amit kedved rámbizott:
sorsom hordozza édes lábnyomod
jeléül annak, hogy örülsz nekem.

(Jeléül annak, hogy örülsz nekem)

* * *

Ha ezekután a *költői*, formai szempontokat elemeznénk P. Cser köteteiben, a kritika nem maradhatna el. Főleg a *Téli ösvény* első felében (nem tudom, mikor íródtak e versek) több a ritmus szempontjából kifogásolható vers (összeboruló, egymásnak « homlokkal » ütköző ritmusok), sok a szóhalmozás, a henye jelző. Az utolsó versek sokkal csiszoltabbak, « kötöttebbek ». Van néhány rím és ritmus szempontjából is remekbeszabott költemény (*A tűz fátyola, A szobrászt figyelem, Lábnyomok, Jegyezni kezdtem...*). A *Hullámokon* c. kötet határozottan jobb formai szempontból. Kötött szerkezet, a téma « szerves » kibontása, fegyelem a ritmusban... stb.

De itt nem volt szándékunkban verstani elemzéseket nyújtani. A két kis kötetben több igazi remekmű akad. Nem « amatőrködés », nem meddő játék ez a költészet. Igazi ihlet és a tanúságtétel igénye sugallta a verseket.

S még egy megjegyzés. Ez a két kis kötet tanúság arra is, mily teremtő erőt képvisel anyanyelvünk, magyarságunk. A vérünkben lüktet magyar múltunk. S a száműzetésben is, a szomorúság tájain is « virágzó kaktuszokat » varázsol:

a tüske közül nyilt ritka virág!
. . . lesöpri a tájról a szomoruságot.

(Magyar Papi Egység, 1965. Karácsony)

I.

ÉNEK AZ ÉLTETŐHÖZ (1983)

(Vezető ösvény az énekekhez)

Naponta egyszer a tükörbe nézek. Szerencsére kora reggel van még, és borotválkozom, kényszerből, mert férfiember vagyok. Csak félig pislogok az ábrázatomra ilyenkor, mert ha nagyobbra nyitnám a szememet, mindjárt azt kezdeném kutatni, hogy miben is Isten képe és hasonmása az ember, ha így néz ki? Tudom, ez benső, lelki szellemi hasonlóságra vonatkozik, az ember eszes lény, szabad akarata van, választhat jó és rossz között, satöbbi.

Egy ilyen kora reggel egyszer csak mereven magamra bámulok és mondom: nem ma van a hatvannyolcadik születésnapod? Kiderült, hogy az van.

Innen is, onnan is tudtomra hozták, hogy öregszem. Még arra is biztattak, hogy üljek neki és készítsek egy válogatást tömérdek kéziratos versemből, nyomtatásra.

Ötvenéves koromig litografált, száz-száz példányokban szétküldtem vagy hat kötet « primér » verset, vagyis az élmény első impulzusában papírra vetett élményt.

Gyerekfejjel « *Az Út elején* » címmel — huszonkét éves voltam — elkövettem egy kis verseskönyvet, amit a Pesti Korda adott ki. Húsz évvel ezelőtt az *A Szív* kiadásában « *Belső kaland* », « *Hullámokon* », « *Téli ösvény* » címen adtunk ki verseket. Utána itt-ott szórványosan a torontói *Magyar Élet*ben, a New York-i, majd a hamiltoni *A Szív*ben, a youngstowni *Katolikus Magyarok Vasárnapjá*ban, s egyebütt is jelentek meg versek tőlem. Prózai írásaim kelendőbbek voltak; cikkeim, tárcáim, karcolataim, jegyzeteim az « életről » százával jelentek meg az elmúlt harminc évben. Verseim tömege, vagy ezerötszáz, legalább nyolc külön kötetre való, szinte érintetlen maradt a nyomdafestéktől. S most arra biztattak barátaim, hogy válogassak ki egy kötetre valót. Meg is kíséreltem. A bölcs tanácsot követtem. A versek nagy részét összetéptem és a

papírkosárba szórtam — odavalók voltak. De egy részük — és mennyi! — fölkeltette az élményt, amelynek hatása alatt íródtak, s már képtelen voltam eldönteni, a vers « jó » vagy « rossz ». Bennem fölkeltette az élményt, aminek hatása alatt írtam, és fogalmam sem volt, mit is mondana ugyanez a vers olyan versolvasónak, aki a leírt élményt nem úgy élte, érezte meg, akiben az élet lüktetése, ritmusa másként dalol.

Így hát hoppon maradtam. Kihez forduljak segítséget kérni a « válogatáshoz »?

Úgy döntöttem, hogy átugrom az elmúlt húsz év kéziratos ciklusait, amiknek kötetcíme lehetne: « A természet szívén », « Az emlék fátyola », « A lélek novellái » stb... s inkább csak az *« Ének az Éltetőhöz »* halmazába markolok, hogy onnan fölcsippentsek valamit, tehát illene, hogy ocsú nélküli, tiszta magjai lennének költői szemléletemnek. Sajnos, nincsen ez így. Zavaros vizekből emeli hófehér fejét a lótusz, pocsolyán csillan a napfény, még a gyémánt is semmitérő kőzetek közt lapul. Ilyen az énekem is: a salakját egészen lehámozni nem lehet. Egyszer írtam egy kötetre valót *« Tűz és salak »* címen. Valaki — kritikus jóbarát — azt mondta, legjellemzőbb a száz versre a címe, ez a te költészeted. Legyen úgy, mondom, így igaz.

Több helyütt ajánlásokat írtam, ami jelzi, hogy élő emberek lüktetése élt bennem. De az olvasóé is élhet bennem, ha egy-egy versben rámtalál, ne felejtse, hogy elérhet, ha már nem is levélben, telefonon, földi kommunikációs utakon. Egy ember élete akár a földön, akár azon túl, elérhető Abban, aki teremtett, megváltott és lelkében magához ölel: mindnyájunk Egy Istenében.

* * *

Nem tudom utolérni magam — ez a bevezető is csak levegőkapkodás. Igaz, hogy ez a levegő is az Élet áramlása belém, de kicsi tartálya vagyok egy nagymindenségű sokaságnak és szinte fuldoklom.

Amíg gyerek az ember, fut, és örül az élet iramának, amit nehezebben elemez: bennem, kint, hol is ez az iram?

Később úgy látszik, hogy az Élet: Ajándék. Kintről jön, de bennünk is lakik, mint ahogy Az, aki a Teremtés műhelyében

szorgos, ránklehelt, vagy érintő kisujjával szólított, álomban, valóságban, magának teremtett bennünket, és azóta is nagy vándorúton vagyunk feléje, aki az Ősszülő, az Otthon, a Végső Cél.

Én, a Teremtés kicsi része, úgy nézek Őrá, mint Apára-Anyára. A teremtő Isten hol Apám, hol meg Anyám, és Szigorúnak látszó, Törvényt parancsoló Apám, íme, elbújik kisemberi szívemben, amikor Jószívű Anyámat öleli és azt mondja neki: szeretlek.

Ennek a szerelmeskedésnek virága, gyümölcse vagyok én, a gyerek, később felnőtt, aki egyenesen a teremtő Istennel nekivágtam és járok az Élet erdejében, – ami Nagyerdő nekem, bár lehet, Kicsikert az én teremtő Istenemnek.

Itt, tilosfái, jó, nekem osztott gyümölcsei között, világrészek, emberi kultúrák szép, bizonytalan, zátonyos, továbblendítő történelmén át, mindig is csak Feléje tartok, az Ok, az Értelem, a Lét Szívdobogása felé. Az utóbbi kitételt kedvelem, mert ha van Szívdobogás, az az, ahogy a Teremtő Isten dobogtatja Szívét bennem, Akit, íme, ez a kicsi szív érez, ért, és vele dobog.

Ilyesmiről dalolnak tehát az alábbi éneknek készülő hangok...

FARAGATLAN ÉNEK A MAGYAROKRÓL

Lettem volna nyíló virág a szívetekben,
de mindig idegenben
csak kóró voltam s hidegedtem — melegedtem
idegenné merevült szívetekben.

Hajh, erről száz énekkel regélhetne ezer regős,
Aki magyar mind dalban terhes, rímben viselős.
Mind ami lettünk: líra, valóság, vágy, álom keveréke, —
széthulló kéve, szivárvány szalaga tartja csak össze.

Ezer év előttünk a szempilláját szégyennel lesüti.
A múlt nem adta, a jelen tagadta, a jövő ígérgeti,
hogy a Történés szintjén nem mindig győz az a Baj,
friss ágat hajt jajunkból a remény új zöldje, a friss gally.

Éj ez és holtképű, sivár és fekete, bús magyarok!
De hajnalrakelő, viharban, edzett a jövőtök, hős utasok!
Alkonyodón, hajnalodón, imában, lázadva, kidanolva
a sóhajtásunk, az erőnk: « voltunk, vagyunk, leszünk » mondja.

Lennénk, mindvalahány nyíló virág a szíveinkben,
de mindig idegenben
lettünk árvák egymás terhére, mégis szeretetben.
Részvétben, könnyben, magyaros reményben.

AZ ÉN MEGTALÁLÁSA

Bieleck Józsinak, rendtársnak és jóbarátnak, a szerény, szelíd, szorgalmas szerkesztőnek, aki A Szív fáradhatatlan kiadója volt, a testvérnek, aki egy fejbólintással jelezné, hogy elfogadja ezt a verset...

Igen, aki anyám méh-vizében úsztam, én
s folyókban, tengerekben, óceánpart lakosa én,

aki keresztvízben fürödtem, Jézus eljegyzettje, én,
ülök s fürdök a saját hamumban, életem porában, én.
Mert rövid az út és mégis hosszú ha gyalogláb lépjük,
pillanat a messzeségből, de nagy idő, ha minden pillanatát
[éljük
és majdnem végtelen a magánya, bár közben boldogság is
[csillanik,
aki kereszten él, reméli, hogy leveszik róla és eltemetik.
Aki meghalt, föltámad és jobb hazába lép,
ahol önmaga is jobb, és jobb az odaköltözött nép,
ott nincs már könny, Isten kendője mindent eltörölt,
örömet, bút, időt, s mindazt, ami az időből kinőtt.
Ó, Otthon, vágyott, keresett, segítsetek haza, beérkezők,
intsetek biztatást felénk, kik ott éltek magatok fölött,
időből szabadultak, testből lélekbe költözöttek, ti, örökök,
jó tudni, hogy lenyúltok hozzánk jósággal, bajunk között.
Igen, vizeken át értem szárazföldre, homokba, én,
a sivatagba, magányba, árvaságba buktam, én,
de eljegyeztem magam az Isten Kedvével, én,
s a magam hamujában — Akaratában — elnyugszom, én.

A MAGAM ŐRSÉGÉN

Zárt, kicsi, szűk kis önzésem közepébe
úgy értél, hogy Kereszteddel ketté szelted
a szívemet, kinyitottad rabságomat,
s velem valahogy helyet cseréltél.

Elfogadtál, mert odadobtam magamat
a te végtelen, tárt, nagy, szent,
láthatatlan lábaid elé;
s Te mosolyogtál — Cseréljünk! — mondtad,
s magadat tetted magam helyett az életem
oltára közé.

Kettőnk közé, és ez a harc soha se szűnt,
s mindig dúlt, de mindig Teérted,
azért éltem, hogy vesztesed legyek,
s győzelmedet bennem elérjed.

Ki akar csak az lenni, ami, mert
született, szeme, gyatra értelme,
érzékei, mint füstös mécses, benne
világítanak?

Ki az, aki nem akar nagyobb fényt,
értést, látást, tapasztalot,
ablakot magára, világra, amit csak
Isten teremthet és adakozhat?

Nappalaim, estéim, óráim, perceim,
éveim Feléd áradnak, micsoda pici patak!
S Te mosolyogsz. Kitárod Végtelen Léted
tengerét,
hogy apró ereim odataláljanak.

Áldott lét! Boldog születés! Kezdet,
növekedés, harc, fájdalom, keresés,
hazatalálás, Örök Öröm!
Add, hogy csak Te élj már, s add, hogy
magam csak mint szőnyeget lábad
érintése alatt, így tudjam, valljam,
s legyek teljes abban,
hogy Örök Lépted
életem szőnyegében őrzöm!

CSIPOGNI VOLNA KEDVEM

Csipogni volna kedvem, mint maradak csipognak
kora reggel, ha az Isten szétnyitja fekete függönyét és
napját útjára küldi, — lennék a fűszálom harmat, mely
ragyogón veti vissza — imádság — a nap fényét az Urnak,

lennék, s immár vagyok is ember, aki fölkel és nekidől
a nap terhének, — az én imám; öregszem, Uram, ne adj
túl nehéz terhet ma a nyakamba, s íme a Jóisten, mintha
hallgatna rám, átvészelem valahogyan a napot, teszem,
amit kell és mire eljön az este, úgy csuklom az Én Istenem
karjába, mint Michelangelo Pietájának Krisztusa, Anyja
ölébe. Kibírtam e napot, mondom, és tudom, hogy
az Ég csillagai, a föld örökös zúgó-zengése a testvérem.
Élek, mondom, takarómat magam köré kerítve s « élek »
mondom, kora reggel, ha szólít a templom harangja, és
ha kilépek, a pázsiton a harmat megérinti a cipőmet.
A harmat azt mondja, « na, cihelődj, virgonc lábbal
futkoss az Urad útján. » Így a harmat, míg én a templom felé
igyekvő lábakkal bicegek. De a madarak körülem csipognak,
hát szaporázom a léptem és lépkedek az Oltár felé, szinte:
csipogva. Kezemben a kehely s majd benne az élet harmata,
a kenyér-bor Isten. A harangszó is bátran hirdeti ezt.

NEM SOK DOLGOM UTÁN...

Nekem már nem sok dolgom marad
hátra itt, eme földön,
legföljebb rendezni s szemétbe
szórni sok suta írásom,

és a lelkem kisuvickolni az ünnepre,
amit megtesz a csizmás ember,
ha vasárnap Isten tiszteletére indul.

Ez volt az én emberi dolgom:
Isten tisztelete! Nagyobbak
jobban oktattak, énekeltek róla,

én meg ahogy tudtam, kicsiségem
volt a mérték, ahogy érte tettem:
vele éltem, ünnepeltem, hétköznapoztam.

Valahogyan mindig Ő Szent Felsége volt
bennem az érték, a vágy, az öröm
az ő tenyeréből szóródott le felém,

mint jóízű dió gyerekek markába;
öröm jutott nekem Jézus útján;
ő volt a cséphadaró, aki kiverte kalászomból
— remélem — neki jó búzaszemét.

HA CSÓKOLNI KELL

Ha csókolni kell,
arra hajt a vágyam,
nyújtsd elém, s mondd:
csókold, itt a lábam.

Ha mosolyogni kell,
mondd: én vagyok a mosoly,
s én elképedve mondom,
Istennek az illik, hogy komoly!

S Te szaladsz, hogy megfogjalak.
Lassulsz, hogy hozzád érjek.
Nevetsz, átölelsz. Féltem tőled.
Már csak szeretlek. Már nem féllek.

BÁLVÁNYKÉP

A mélységből kiáltunk szerteszét és összevissza,
a mélység verméből, amit magunk magunknak ástunk,
az Ész, a Tudás lett királyunk
a Te részvéttől vérző, jó Szíved helyett.

Vacogunk, bár gyújtunk tűzhelyet
vágyainkból és csalódásainkból a kósza szélnek,
nem igazi áldozat ez, nem az alázatosak égnek
Uruk szent oltára előtt az áldozatban.

A mélységből kiáltunk szerteszét és összevissza,
reményeinket önzésünk felissza,
Istene nélkül az ember: önmaga Bálványképe.

TÁROGATÓN

Már csak az artikulátlan madárdal a hangod,
már csak a magas hegyek fenyőerdője az emberi rangod,

már csak a napfény, a csillagok fénye a fényed,
már csak bujkál benned, hálni jár tebeléd a lélek,

már csak katicabogár hét pettyén (hét izenet) a reményed,
már csak a múlt fut utánad, a tarka-színes emlékek,

a jelened: fájás, öröm, helytállás, elvénült ének,
hála-szerenád, tárogatón, az Élet Istenének.

Már csak a csend néma zenéje a hangod,
már csak a szélzúgás emelő ereje a te rangod.

ÁLDÁS

Áldj meg mindenkit, aki jó volt hozzám.
Hosszú a listám, a végére nem érnék, ha sorolnám.

Áldd azt, aki nemzett, aki kihordott,
aki karjába, házába fogadott.

Aki tanított írni, olvasni, a szóra,
aki vezetett kerülni a rosszat, s vezetett a jóra.

Útitársaimat, akikkel együtt jártam
Neked kicsi, nekünk: e nagy világban.

Áldj meg mindenkit, akivel e földön éltem,
küzdöttem, harcoltam, szenvedtem, levegőztem.

Mindenki testvér, ugye a Te közeledből,
sejt a Te szülő, szent testedből?

Áldj meg mindenkit, aki jó volt hozzám.
Ha sorolnám, csak a Neved mormolnám.

EGY ÉLET SUMMÁJA

Egy élet summáját súgja az este.
Homlokom érzi a hűs szél lehelletét.
Már nem várom a hajnalt, nem kérdem az estét,
Lehunyt szemekkel nézem a csillagokat.

Már nem hallom hangjaidat, élet!
Nincs köröttem madárdal, emberi zokogás.
Valami messzi, végtelen morajlás
hívja fülembe az örök csendet.

Nem érzem már, mint régen, ízeidet, Élet!
Ha éhes az ember, s a kenyér íze, ha éri!
Az ember ínyje a búzatermő földet dicséri,
vagy az Istent, aki a búzát növeszti.

Kezem, élet, a kezed elereszti.
Pedig, de fogództam tebeléd!
Téptem, szoptam az élet mellét,
mint csecsemő szopja az anyja emlőjét.

Már fájlalom vándor lábamat, élet.
Mennyit jártam veled! A Földkerekséget
tipegtem végig teveled, utánad.
Szólsz: csodálkozol, hogy fárad a lábad?

Élet, valahogyan mégis megkímélted a szívemet.
Gyerek szíve ma is, katakombák mécsese,
örökmécsszerűség az oltár mellett.
isten Oltára, az Élet, élteti a szívemet.

SZABÁLYOS KÖRÖK

Arany Jánosnak, nyelvtanítómnak.

Szabályos karikákat köröz a víz,
hogy a kavicsot a tóba dobtam.
Madár röppen, már rakja a fészkét,
tavasz van a levegőben, a tél múlóban.

Szikrázik a fény a tó tükörén,
melegével a nap kelteget és biztat,
tudod, hogyha a lelked borúba takartad,
bár van felhő is, mégsincs igazad.

Valóság a felhő, a kín, a fájás, ahogy
sötét az ég és néha rád vág vihara,
de a nap mindig kisüt valahol, valamikor,
légy csak a napfény várója, utasa.

Semmise reménytelen, a remény
lükteti az emberi szíveket,
a hit reményből nől, és élünk, mert él
bennünk az Isten, az Ember-szeretet.

ÍGY LÁTOM-HALLOM A HÚSVÉT REGGELT

A napfény villogva nyilaz,
a kéknek lágy halmaza az égnek
fölénk boruló, áldó tenyere.

Lent, zöld falevelek, zsongó
füvek takarják a földet,
a füvek suttognak, a lombok énekelnek.

Villan a Sír mélye, lobogó Új Test
röppen elő, ahogy csak madár röppen,
hasonlít a múlthoz, s száll a jövőben.

Föltámadt Krisztus! Halott a bűn,
lába alatt az önzés, gyűlölet,
tárt karja mindeneket ölelő szeretet.

NEVED

Üsd ki kezemből a ceruzámat,
ha nem a Neved írja,
írd a Neved a szívembe,
legyen a szívem az irka

s ha képekben festem Jeleid,
legyek jeleid jó vázolója,
légy ecsetemen a szín,
színkeverésre légy a paletta,

ha nem látlak Téged mindenütt,
hívság, ugye, minden földi gondom?
Fújd el a ceruzám, ecsetem,
ha a Neved nem imával mondom!

ESTI SZERENÁD

Babits Mihálynak, Mihály bátyának, akivel annyiszor együtt ültem halálos betegségének idején.

Szóljon Teneked ez a késő esti,
hűséges szerenád!

Ladikját a lelkem Vizedre dobta,
leng a vitorlája lobogva,

hallja az életem a halk csobogást,
e hullámzó, csendes esti imádást,

én csak ladikázom, a parttól, a meddig?
a túlsó part, a végtelen közelszik?

Kis ladikom alatt halk hullám csobban,
s biztat: az imámat, mondjam, mondjam...

mondom hát halkan suttogva Feléd
az esti imát,

olyan az, mint én: kis ladikon
csendes imát súg a Vitorlád.

ÉNEK A FÖLD DICSÉRETÉRE

Père Teilhard de Chardin emlékére, aki az « anyag » szerelmese volt és Istenét oly mélységesen értette teremtése, a « Föld » csodájában — Isten titkos, nagy, halk hangú szerelmesének, akivel három éven át éltem egy városban, az Édes Pekingben.

Isten, sürög a Földed: vasba, kőzetbe
kiöntött gömbölyű öntvény,
felületén zsong, zsibolyog,

az élet jaja, és tánca forog
négy évszakú bőrén.

Télen pőrén, nyáron teremve,
tavasszal nekilendülve,
ősszel aratva,
forog a föld, s mi rajta:
mennyi emberi, kicsi függvény!

Vonzása tartja a testünk,
mozgása serkenti a vérünk,
s mire földi végünkhöz érünk,
földjébe melegen beletakar;
mindig anyaméh, anyamell, anyakar.

VERSES HÍRMONDÓ A TAMÁSI JÁRÁSRÓL

Tengek-lengek tizenöt faluban,
odajárok nagy titokban.
Faggatom a Teremtőm, mik is lettek?
Súg a Teremtőm, mint a sírkertek.

Tamási? Jaj, de jó volt élni, járni!
Bedeg? A szívem is érte beteg.
Ireg? Ha int, megyek, megyek!
Nyék? Ott legszebb kék az ég.
Ürged? Ugró ürgét fürdet.
Kánya? Feketén fénylik a szárnya.
Szántó? Szántó meg kaszáló.
Keszi? Teszi, veszi, eszi.
Kónyi? Meg kell szoknyi.
Ozora? Ide meg oda.
Páci? Tutyiba járni.
Pincehely? Az a jó hely!
Regöly? Ülj le oszt regölj.
Szakály? Borostás ott az arc meg az áll.

Bandukolok álmomban s keltegetem,
amiket mások temettek, én fölkeltem,
megrázom tizenöt falumat, ébrednek,
hol én ölelkezem velük, hol ők ölelnek.

LÉLEGZÉS

Weöres Sándornak, nemcsak a magyar irodalom nagyjának, de a világirodalom csodálatos költőjének, — bárha kezébe jutna ez az írás, — kistestvéri szívvel, a nagy testvéri értelemnek és szívnek ajánlom.

Az Örök Vizek partján ültem,
tudom, ott voltam.
Kavics csobbant az Örök Vízbe,
tudom, hogy én csobbantam.

Lemerültem a tengermélybe,
a Tenger Mélyben éltem,
nem én lélegeztem, helyettem
lélegzett az Isten.

Ki tudja, hány év telt, hány
lassú-gyors millió,
ahol nincsen idő, ott
nincs senki számoló,

csak csend van, lélegzés,
lét, boldogság,
úgy is mondják: az ó-világot
fölissza az új-világ.

ÍGY BIZTATOTT SZELÍD MOSOLLYAL...

Anyám, aki múltam vagy s jelenem,
sírodat jöttem látogatni, — emlékezem,
hadd emlékezem együtt veled! Tedd,
hogy úgy lássam a dunántúli dombokat,
a folyókat, a falvakat, a házakat,
ahogy akkor láttuk közös-tekintettel,
elhunyt anyám.

Talán kigyúlnak még az emlék mécsei élőn
és lobogó lángukban visszajön az elvesztett:
a múlt, — a halál bár temet, mégis fönntartja
életét a múltnak, halott anyám.

Igen, félek a ház felé menni, ahol születtem,
s félek látni a falut, ami mondják, most város,
félek, aki szeretem a múltamat, félek a vele határos
jelen nyílt szemébe nézni, elhunyt anyám.

Mitől félek? Vád nem érhet! Boldog szerelmes,
Isten trubadúrja nekifutottam a világnak, —
de fiatal voltam, de lelkes, de boldog,
nemcsak kicsi hazám, a világ is karomba fért, —
s te elengedtél, utamra áldást adtál,
elhunyt anyám.

Most már, — biztatsz a múltból, — fogj kezet
rokon-öcséddel, aki akkor született, amikor még
itt jártál, — ismerted mint kisgyereket.
Közben háborúk és változások között felnőtt.

Ő mondja, jelenti, mosolyogja, mordulja
mindazt ami volt s ami most van: a hazád.
Hallgass az unokákra és dédunokákra,
csak a fiatalok tudják jól a jelent
és tudnak kémkedni a jövőbe.

Csak ők, akiket negyvenöt éve nem láttál
tudják megértetni veled hol a hazád.
Így biztatott szelíd mosollyal sírjából
halott anyám.

KÉZ A KÉZBEN...

Álljunk össze körbe,
vegyünk kezet kézbe,
lépegessünk együtt,
hogyha a nap felsüt,

lépegessünk együtt
a búban, a bajban,
énekeljünk együtt
jósorban, balsorban,

hívjuk Istent a Magosban,
tartsuk magunk rendben,
közöttünk jár, fölöttünk jár,
vigyáz ránk az Isten,

tartsuk egymást énekeljünk,
járjunk búcsújárást,
Szűzmáriást, Jójézusosat,
hívjuk ránk az áldást,

körbe-körbe lépegessünk,
hegyre völgybe lépjünk,
egymás kezét ne engedjük
el amíg csak élünk.

AJÁNLÁS:
ÉNEK AZ ÉLTETŐHÖZ

Primitív énekemet küldöm az Atyának,
aki élni teremtett minket,
két térden imádó énekemet
küldöm Fiának,
aki értünk és mivelünk ember lett,
és sóhajomat küldöm az Isten lelkének,
akinek sóhaja éltet mindeneket,
énekelje imám az Atyát, a Fiút, a Szentlelket!

II.

TAOISTA VERSEK (1990)

(« ÚT »)

Kínai kapcsolataim előbb kezdődtek ama napnál, amikor Kína földjére értem. Középiskolás diák koromban faltam a Kínáról írt könyveket. Papilla Lalival, aki 'misszionáriusnak' készült, leveleztünk tamingi missziós atyáinkkal. Kiállítást rendeztünk kínai tárgyakból s nemcsak az iskolának, de Pécs városának is kitártuk büszkén a látnivalókat. Kínai festmények, tustartók, ecsetek, legyezők, katekizmusok, kínai kalligráfia, történelmi, mitologikus képek, csészék és teáskancsók, selyem- és papírlampionok...

Annyira jutottam, hogy magam is készültem a kínai misszióba. Úgy éreztem már, hogy olvasmányaim kínai életérzést termeltek bennem, és írtam egy verseskötetet « Az Út elején » címmel, nem is gondolva arra, hogy nemcsak kínai utam elejére utalok, hanem az « Út »-ra is, a taoista filozófia központi eszméjére. *TAO* utat jelent, de nem « passzív » utat, amelyet térkép vagy festmény mutat, rajtunk kívül levő elvont valamit, hanem életutat, amelyet meg kell járnunk, — türelemmel, kitartással, nyugodtan, állhatatosan és áhítattal. A taoista út-járása nemcsak a lábak mozgása, a test útja, hanem a szellem és a lélek Útja is. Az Örök, dinamikus Energia nem személytelen kozmikus erő, hanem biológiai Örök-Erő, amely kiárad és két alapprincípium: a *Ying* és *Yang* — a Női és a Férfi, a Feminin és a Masculin erők kölcsönhatásával termel, teremt, alakít, létrehoz és átalakul. Mind a két Őselem, magában hordja a másik egy kis részét: a Férfi a Női, a Női a Férfi elemet. A kettő egyesülése hozza létre azt, amit az Ős, dinamikus Energia már előbb teremtett: az Eget és a Földet, a Férfit és a Nőt, a Kemény és a Lágy élőket, a Simát és az Érdeset, és így tovább mindent, mert minden a nő- és hímnem szerint létezik és él.

* * *

Kínában aztán tovább képezhettem magamat: könyvekből is, de főleg belélegezhettem, láthattam és szinte tapinthattam a konfucianista etika, a taoista filozófia és a buddhizmus különös kapcsolatát, egymásrahatását úgy, ahogy gyakorolták azok, akik mint tanárok, ismerősök és jóbarátok Kína szívét-lelkét is megmutatva átadták.

Kína « egzisztencialista » életfelfogását nemcsak a konfucianista-taoista-buddhista életelemek, de már előbb — mint minden primitív népnél — az animista vallásfelfogás is meghatározták. Mint az afrikai őslakók a természeti elemekben, az ősmagyarok ugyanúgy, mint az amerikai indiánok a Tűz-Víz, Hegy-Szikla szimbólumokban természetfeletti, isteni Erőt tiszteltek. Áldozatot mutattak be annak a felsőbb Hatalomnak, amely az általa teremtett természettel, esővel, hóval, jégveréssel, dörgés-villámlással, szárazsággal figyelmeztet, büntet, megdicsér és áld. Az áldozatok is a természet gyümölcsei: buffaló az indiánoknál, fehér ló a magyaroknál, az inkáknál még emberi szív is, amelyeket a fölajánlás után elköltöttek. Hasonlóképpen az ószövetségi áldozatok is ide sorolhatók: Káin bárányt, Ábel a föld gyümölcseit ajánlotta fel. Mindezek előképei a legnemesebb keresztény Áldozatnak: Jézus Krisztus kenyeret és bort változtat Testévé és Vérévé. A szentségi szimbólumok is az istenit jelzik és közvetítik.

* * *

Konfucius Krisztus előtt 600 évvel élt; már akkor arra hivatkozott, hogy az « ősök » hagyományait gyűjti egybe és azok újraérvényesítéséért harcol. Hierarchikus egységet látott az Ős-Természet világában. Az Ég rendelkezett úgy, hogy az ember családban él. A családfő a család « császára », az uralkodó császár pedig az egész nemzetcsalád atyja. Minden attól függ az emberi életben, — amelynek lényege a Harmónia (Összhang) —, hogy hogyan él az apa-anya, szülő-gyermek, rokonság egymással. A vezető felelős minden tettéért, éppúgy az engedelmeskedő is. A jó vezetés összhangot teremt, a rossz (önző) vezetés: diszharmóniát.

Így hát a primitív animizmust etikai világnézet alkotta és építette tovább, erre aztán hatott a buddhizmus. Lao-ce, a taoizmus atyja egykorú Konfuciusszal, mindketten a Kr.e. VI. sz.-ban éltek; ugyanígy Buddha is.

A taoista filozófia kiértékeli az egyéni ember életcélját; ez abban áll, hogy alávetve magad a Természet örök törvényeinek, szabad vagy apró-cseprő jelentéktelenségektől, és elhagyva a lényegtelen dolgokat, a test, az energia, a lélek egységében járod nagyon is földi utadat, amely az Örök Energia Útja benned. Fegyelmezettség és szabadság. A lélegzés gyógyító. Az étkezés egészséget adó gyakorlás. A nemi életet szabályozza a mit, mikor, mivel harmóniája, ami hosszú életre vezet. A bonyolultnak látszó életfilozófia végül is arra vezethető vissza, hogy összhangban kell élnie testnek, emberi energiának, szellemnek az Örök Út Alkotójával, azzal a kozmikus Ős-Erővel, amely mindent útnak indít, a TAO, az Út törvényei szerint, amely egységet teremt Önmaga és az ember között. A taoista hol lemond, hol kicsit iszákos, hidegen gondolkodó és lírikus költő, — mindig gondtalan. Csak egyetlen gondja van: megjárni a TAO Útját.

* * *

A buddhizmus csak később, Indiából szüremkedett be Kínába és a kínai élettudatba. Melyik formája? Láttam a kínai falvakban buddhista « mennyországot » és nem messze tőle buddhista « poklot ». A mennyország sziklás, de virágos domboldalt ábrázolt, bódékkal, kis teaházakkal és asztalokkal. Itt teáztak, ott sétáltak, amott beszélgetve üldögéltek az « üdvözültek ». Mindenki mosolygott, tiszta, szép ruhát hordott. Piros arcok, derű, jólét, öröm jellemezte a pagoda « mennyországát ». A buddhista « pokol » akár Dante pokla. Kettéhasított fejek, megnyúzott testek, fölakasztott emberalakok, tüzes vassal futkosó ördögök. Szinte hallotta az ember a kínzás és a gyötrelem kiáltásait, sikolyait. A bonc (buddhista pap), akit megkérdeztem, azt mondta vállvonva: ki így látja, ki úgy, mi keletiek így.

Itt nem Nirvánát lát az ember, hanem jutalmat és büntetést, aszerint, hogy ki miképpen élt és halt. Mert a lélek e szerint nem olvad be az Örök Egybe, mint esőcsepp a tengerbe, a Nirvánába, hanem megtartja egyéni életét és átviszi oda, ahol a Mindenek Ura ítél és jutalmaz.

A buddhizmus mint vallás inkább a kereskedő és tanult rétegre hatott. Magam is jártam olyan buddhista kolostorban, ahol a lelki

vezető valaha gazdag kereskedő volt, de vagyonát szétosztva szegényeknek, kolostorba vonult. Magyarázta, hogy közös zsolozsma folyik most — akár egy bencés kolostorban, jutott eszembe —, és hogy naponta kétszer lelkiismeretet vizsgálnak — amint Szent Ignác atyánk akarta! — Úgy élnek, mint a nyugati szerzetesek, anélkül, hogy az egyik hatott volna a másikra, hiszen a buddhista kolostorélet a mi bencés kolostoraink előtt gyakorolta már az « imádkozzál és dolgozzál » elvét.

* * *

A kínai irodalomban, mint az életben is, egymást éri a három életszemlélet. A kommunista kísérlet beavatkozott ebbe, de már biztos jelek mutatják, hogy a kínai életigény lerázza magáról ezt az idegen, « nyugati » találmányt, amely nem az Útra irányít, hanem a megszorító kényszer-gúzsba köti az ember gondolkodó és érző képességét. A nép így szabadságától kifosztottan, rabszolgasorsban vánszorog a nem rászabott « mű »-utakon.

Kínai nyelvtanulmányaim idején buddhista tanárom, vagy a papnak készült katolikus tanárom egyaránt hordozta a három hatást. A régi misszionáriusok: az olasz Ricci, a német Schall, a belga Verbiest, vagy a festőművész Castiglione testvér nemcsak átvették a kínai életformát, hanem a tudós misszionáriusok a kínai életfelfogásra rá is tudták építeni a keresztény hit és teológia lelki országát.

Lehet, hogy csak úgy magától, ösztönösen, lehet, hogy kínai témák olvasása vagy New York-i kínai negyed látogatása, kínai ebédek, a társalgás kínai barátaimmal indította meg a taoista versíró kedvet bennem. Mire észrevettem, több tucat rövid versjegyzet hevert íróasztalomon, mosdómon, szekrényemen, könyvállványom könyvein. Spontán versek, mert ez a lényege a kínai verskifejezésnek. Egy gondolat, egy villanás: lepke száll a virágra és tovaszáll. A pillanat, amikor a virágra száll, már vers. Az is, ahogy lecsukja szárnyait. És a harmadik lehet az, hogy tovaszáll. Vagy hatalmas « témák » lebbennek lélekszárnyon, az Ég ölelkezik a Föddel, és a Föld tele lesz élettel...

Félreértés ne essék: mikor « Az Út elején » című versesfüzetemet a pesti Korda vállalat kinyomtatta, sokan azt hitték, hogy

a szerzőnek írt Ming Ching-lien verseit fordítottam. Kínai nevem volt Ming Ching-lien. Nem fordítottam, hiszen akkor még nem volt semmi kínai nyelvtudásom. A kínai lelket igyekeztem magyar lélekkel kifejezni. Otthon nálunk Kosztolányi fordított angolból magyarra kínai verseket; úgy találtam később — már tíz évet töltöttem Kínában —, hogy a vers melódiája és lírikus lendülete túlzott. A kínai vers tárgyilagos, gondolati, de úgy, hogy megindítja az érzést, amit az olvasó követ és tovább visz. Gondolom, Weöres Sándor sikeresebb fordító volt, ha nem is kínaiból, de francia, angol, német szövegek után is fordított kínai verseket. Távol-keleti utazásai, értelmi-lelki-érzésvilága ráhangolta a kínai vers lényegére és nagyszerűen kifejezte azt.

Ez az én taoista verssorozatom kísérlet arra, hogy megközelítsem a kínai líra gondolat- és érzésvilágát, kifejezésének egyszerűségét, életélményének lényegét. Kínai barátaimnak — angolul, mert kínaiul csak itt-ott mondhattam el — átadtam élőbeszéddel a témák egyikét-másikát, és ők elismerően bólintottak. Csak szokásos kínai udvariasságból, avagy igazán?

Íme a címek, amelyeket két marokkal kiemeltem a sokaságból: Ying-Yang, Ég-Föld, Bambuszerdő, Kis halak, A bölcs, Vadludak, Éhség, Veszély, Ismeret, Gazda, Út, Béke-árasztók, A boldog, Fény, Hála, Nyugodt léptekkel, Jövő, Hideg-meleg.

A legutolsó « Hideg-meleg »-ben talán elértem az olvasó kezét és együtt éreztünk az élet melegével, jóságával, ajándékával, amit megad nekünk az, aki az Útra szabott minket, hogy ott járva testi-lelki egyensúlyban éljünk. És a végén, a látható Élet-Útról a láthatatlan Örök Életútra térjünk. Hiszen azt is ránkszabta és odairányít bennünket, ha az Úton járunk.

* * *

« Alaktalan volt, mégis teljes, ami az Ég és a Föld előtt volt. Hang és lényeg nélkül élt, függetlenül, nem-változón. Mindenbe be-ható, kudarctalan. Gondolhatod, hogy Anya Ő, mindenek Anyja az Ég alatt. Igazi nevét nem tudom, melléknevének ezt adom: « ÚT ».

(TAO THE CHING, Kr.e. 500)

VÁLOGATÁS A TAOISTA VERSEKBŐL

YING-YANG

Ying-Yang szimbólumba nézdelek,
tengerhullám, lágy pára éri szememet.
A Nap Heve fönt húzza-vonja a Yin-Párát
s az átadja szívesen a Fénynek önmagát.

ÉG-FÖLD

Az Ég szereti a Földet, nézd!
Áradó Apaság az eső a Föld ölén!
S terem, terem a Föld-Anya, Ő is szeret
s neveli gyermekeit a Mindenség-Családnak.

BAMBUSZERDŐ

A bambuszerdőben szellő énekel.
Az Örök-Erő énekli lágy dalát.
A bambuszlevél meg-megremeg,
a dalba öltözik. Rábízza magát.

KIS HALAK

Hogy tátognak a kis halak a tó vizén!
Ó, élni kell, s ha élni, enni kell.
Hallgat az ég, a napfény mosolyog.
A tó tükrén álca-sereg ring föl-le, fel...

A BÖLCS

A bölcs a hegyre ment.
Úntatta a tolongás, zaj a völgyben.
Tudása nő: barátkozik az Éggel.
De örök szavai némák könnyű és gazdag szívén.

Menjünk utána? Megnyitja szívét?
A Bölcsesség – így szól –: harmat, fölragyog
s a napba száll, az Ős-Forráshoz vissza.
Én csak tartottam, kis fűszál vagyok.

VADLUDAK

Vadludak húznak át az Égen.
Az Útban milyen biztosak!
Sirályok himbálnak a tenger szintjén;
köröttük terített asztal: ezüst-halak.

Csónak mélyebben, messze, bent.
Két ember ül ott, kérdez, felel.
A Föld tengert, sirályt, csónakot.
Az Ég mindent emberestől átölel.

ÉHSÉG

Éhség üvöltése vagy a kéjé?
Sakál üvölt az éjben.
Sakál-árnyak osonnak a sötétben.
Nyugalom, béke a holdfényes Égen.

VESZÉLY

Egylábon áll a gólya. Mire gondol?
Fészkére? kicsinyeire? — míg békára les.
A béka nézi a piros, magas szárat.
Kurutty, kurutty — szól apja, vigyázat!

ISMERET

Aki ismeri magát, testét-lelkét egészen,
nem kívánja tudni a Kozmikus Rend
minden részletét.

Magára tekint és meglátja ott,
testén-lelkében
a Végtelen kicsiny-egészét.

GAZDA

Az Én Gazdám – követem Útján
tövisek közt ül, imádkozik.
Eltűri azt is, hogy megölik.
Gyilkosai nem, Ő tudja: örökre él.

ÚT

Utad ösvényét mutasd meg nekem
Út, melyre járni hívtál.
Igazadat tárd föl előttem
hogy Igazságodba beléöltözhessem.

Légy könyörületes hozzám, Végtelen-Nagy,
ne az én kicsinységemet, de nézd a Te jóságodat.
A kicsit, a hitványt, alázatosat Ő vezeti:
a Mindenek Ura, az Örök-Úr!

BÉKE-ÁRASZTÓK

Az erőszakosak útja látványos
és rövid életű.

A békések útja észrevétlen
és tartós.

Míg békét árasztanak, van miből,
övék a Béke.

Igazi birtokosai ők a Földnek
s ők az öröme az Égnek.

A BOLDOG

Vendégül láttak a völgy vadvirágai.
Színük örömet hozott szívemnek.

A hegyre kapaszkodtam. A fenyők illata
tüdőmön át nyugtatta szívemet.

Sziklák között éltem s ott
halkan beszélgetett a szél.

Most már tudom, izengetett és ezt:
boldog az, akiben a Boldog Lélek él.

FÉNY

A fűszőnyegen hanyatt feküdtem,
a fű csiklandozta hátamat
incselkedett velem.

Úgy, mint ha anya gyermekével
játszik és szól:
a kicsim szeretem!

Elaludtam? A napfény
bőrömön át
a lelkem tavába ért,

nevetve ébredtem, mert
fény érte a lelkem,
hát azért.

HÁLA

Hálásan éltem az élet csodái között
a kezem ott volt a kezemügyében
és az Ég homlokom fölött.

Fürödtem fényben, havazott télen
és az Élet dallal ringatott
a Csend ölében.

Minden hajnal: föltámadás,
minden dél: Út haza,
minden este: figyelmeztetés,
jön az éj, vár az éjszaka.

NYUGODT LÉPTEKKEL

Nyugodt léptekkel lépdelek
tudom, a Cél felé.

Lélegzetemmel testem etetem
s fülem dalt hall: a szívemé!

Lépés, lélegzés, szívverés
ősökkel fűz össze és közös

és Fényeivel visz tovább
legősibb ősöm, az Örök Ős.

JÖVŐ

Az Út a Hegyre vezet a Völgyön át.
Az Út a múltba veszik.
S míg elveszik, a Jövőbe viszi magát.

HIDEG-MELEG

Emlékszel? A tengertükör kék volt és hideg.
Az Ég közönyös. Nem törődött velünk.
De amint életről-halálról beszélgettünk,
szívünket fölmelegítette az előbbi két Hideg.

ÚT

Őseid tettek az útra, őket az Út
hívta magához. Hosszú menet.
Jobboldalt az Örök Erő fölfelé húz
lefelé ugyanő, baloldalt enged.

HALÁL

Mindig várunk valamire.
Csak arra nem, ami biztos: a halálra.
A ma, a holnap, a holnapután gondja!
Gondolj gondtalanul a halál pillanatára.

LÉPÉSEK

Egy lépést tettem előre.
Beléptem az ezer-dolgok közepébe.

Megérintettem a Mindenséget
a második lépésre.

A harmadikra eltűntem magamból.
Már az Örök-Egy járt bennem.

A negyedikre: Ő vitt az Ő Útján.
Nekem már nem kellett lépnem.

SZERETNI

Mint anyamadár a fészkén szeret,
eteti, takarja, védi kicsinyeit –

nem gondolkodni kell sokat, de szeretni
az Örök Fészekben, ahol együtt lakunk.

ÖRÖK-TISZTA

Tócsába léptem. Sáros a lábam.
Lótuszvirágra nézek: sárból nőtt magasba.
Szirma, a tiszta, a napfényt issza.
Mossa, fényli, mint lelkem az Örök-Tiszta.

IDŐ ÉS ERŐ

Hajtott az Idő. Erőm elfogyott.
Időtlenséged megállj parancsolt.
Erőd ölelte gyengeségemet.
Megállhatok – mindegy –, avagy mehetek.

PILLANAT

Pillanatból lesz a perc.
Percből lesz az óra.
Ha Kezed kisujja úgy akarja
ugrik az óra újra.
Pillanattól percekig
s tovább újabbtól újba.

A SZÍVVERÉSHEZ

Gyere el felém és fogadj Magadba.
Engedj laknom Szíveden.
Szívverésem Szívverésedbe küldöm.
Ne adj vissza magamnak. Magam
Benned hadd feledjem.

MOSOLY

Arcom Feléd emelem, Végtelenem.
Véglegességemet neked ajánlom.
Mosolygó Lelked visszafényli arcom.
Mosolyod szétárad egész Világodon.

JÓSÁG

Amikor egy veréb a téli fagyban
földre zuhan — siratok minden halottat.

Amikor egy gyerek szemében öröm lobban —
áradj öröm! élj minden mosolyban!

A Jóság a Végtelenből árad s ha egy szívbe ér,
fölolvad a tél fagya s az élet tavaszba tér.

CSAK AZÉRT

Csak azért szeretnék újra gyerek lenni,
hogy lássam: az élet csupa boldog játék.

Úgy mint kiskoromban, bürök-síppal
a Végtelennek vígan furulyáznék.

A felhők messzi lovasok lennének
köztük én, zsebemben ezer csillag.

Úgy aludnék el, nevetve, este
hogy úgyis fölkelt majd reggel a holnap.

Tovább folyik a játék: másszuk a dombot,
kergetjük egymást, karikázva hajtjuk el

a tegnapi, mai, holnapi port
a ránkfogózott szürke gondot.

Csak élünk a nagy, magos, derüs-borús
titokzatos, szent Ég alatt:

reggelizünk, ebédelünk, vacsorázunk
s ha vihar jön — hadd rázza az ablakokat.

CSILLAGPOR

Szép-öcsém! Ha porrá lettem, akkor
Örök-Erő szele sodor, a csillagokra.
A csillagokra nézz majd a sötét éjeken.
Ott fénylik akkor, csillagpor, nézd! — a versemet!

Már a kilencvenedik « taoista verset » írom, amikor megtorpanok: kinek és minek írom én ezeket a négy vagy nyolc, csak ritkán többsoros, száraz, félig-meddig meghatározott, hol apró képekbe, hol ügyetlen szavakba burkolt gondolatokat, megállapításokat, érzéseket, hangulatokat és tényeket?

Elsősorban magamnak; — mindig elsősorban magunknak írunk, mégha az tudományos munka is, hát még azt, amit « irodalmi » szóval is jelölhetünk. De tovább is van: szinte kényszer megértetni magunkat másokkal is, ráhangolni másokat is a magunk megtalált gyöngyszemekre. Mint az Újszövetség asszonya Jézus parabolájában: megtalált gyöngyének örömünnepére összecsődíti a szomszédokat, — úgy az író is fölmutatja szelleme, lelke, szíve mélyén talált gyöngyeit és barátait vendégségbe hívja...

* * *

Talán sohasem vállalkoztam volna erre a számomra talán konklúzív, végleges dolgozatra, ha kezembe nem kerül egy barátom « tankönyve »: *The Still Point* (Nyugvópont), William Johnson Japánban élő jezsuita atyától, aki a Tokiói Egyetemen tanít és kétszáz oldalas könyvet írt a « Zen és a keresztény misztika » témáról. Reflexiói számomra azért érdekesek, mert pontosan azokat a nagy misztikusokat emlegeti, akiket magam is ismerek. Szinte szokatlannak tűnik, de a látszatra száraz Aquinói Tamás definiálta, határozta meg legvilágosabban azt a misztikus életélményt, amely végül is *közös* a keresztény, mély-magas imaéletet élő « szentben », és az indus, kínai, japán, hindu, buddhista, taoista « szentben ». Szent Tamás Arisztotelész nyomán halad; szerinte « az igazság intuitív birtoklása » a misztika lényege. Szent Ágoston szinte csoda-kerülő, — mert szerinte minden csodálatos, ami van, létezik, teremtődött — minden teremtmény csodálatos, de — természetesen az a legcsodálatosabb, Aki mindent teremtett. És Fia, Jézus a vezető, aki kiönti Szívét, hogy tisztára mosson. Íme: a tisztára mosott, elmélyült ima levezet szívünk mélyébe, ahol

képe látszik, hiszen « képére és hasonlatosságára » teremtett minket. Ó, igen, az értelem fontos, mert adatot gyűjt, emlékezőképessége megőriz és motiválja az emberi akaratot, de amikor a szív a földi dolgok szeretetének rőzséjén lángbaborul és eléri a Mindenek Urát-Teremtőjét, Istent, akkor már nincs másra szüksége, mint egy cselekvő misztikus, Szent Pál apostol mondja: « Élek, de már nem én, Ő él bennem! ».

Arisztotelész, Szent Tamás, Szent Ágoston, Szent Pál, Szent János evangélista: « Imádkozom értetek, hogy eggyé legyetek, amint én és Atyám egyek vagyunk » — a vizionárius, a lélek és a szív embere, aki fejét az Utolsó Vacsora termében Jézus Szívére hajtotta és megtalálta az élet titkát: égni, élni Jézusban és vele az Atyához elérni —, misztikus mestere a belső életnek és a kontemplatív imának.

Avilai Szent Teréz « Belső várkastély »-a is világos, tiszta épülete a misztikusan megélt életnek: a « várkastély » természetesen az emberi lélek, és egyre beljebb hatolva végül is elérjük a Szentélyt, ahol a lélek szerelme, az Egyház Vőlegénye, a neki szentelt élet házastársa él: maga Isten küldöttje, a Megváltó Jézus Krisztus.

Nincs itt már testnek és vérnek szava, — az érzékeket, azok vágyát és energiáját fölitta a *lélek*, és a lélek szabadon, mégis szerelméhez kötve piheg, szenved és éli, éli boldog nászát.

Keresztes Szent János a filozófus és teológus már teoretizál és katalogizál: pontosan leírja a misztikus élet Útját. (Tudjuk, előbb költeményeiben fejezte ki misztikus élményét, amit aztán teológiailag magyarázott. *Szabó F. megjegyzése*). Hogyan indul a lélek ennek az útnak, milyen akadályokkal találkozik, hogyan szűnik meg az okoskodó ész szerepe, hogy süllyed a lélek a « sötét éjszakába », vagyis már nem az ész vezetésével, hanem a szív vágyával, és ott hogyan vándorol, egyre nagyobb szeretetre gyulladva Ő iránta tudja, hogy Van, mint Mózes tudta, hallotta az égő csipkebokorban: « AZ VAGYOK, AKI VAGYOK ». A szív vonzódik hozzá, az értelem nem látja. De elmúlik a « lélek sötét éjszakája », ami megint csak tisztulási folyamat s már mélyebb vagy magasabb szintre ért a lélek és megérzi, megérinti az Isteni Lényeget, aki a Szeretet és annak kiáradása a teremtésben. A teremtett lélek leborul és feléje fordul, már csak Őfelé, az Élet

Eredetéhez, aki mindenek Atyja, Megváltója, Megszentelője. Mint három isteni Személy *egy*, de mégis más-más; csak a Fiú lett testté, s mégis *egy* az Atyával és a Lélek-Istennel. Az emberi lélek is tudatában van apróságának, határoltságának, más-ságának Istenével.

* * *

A keleti misztikusok — taoisták, buddhisták, zen-isták — útja hasonló, de a cél elérése, az ÚT, bár sok mindenben azonos, eszközeiben mégis másféle.

Náluk a test nagyobb szerepet játszik: a lótuszülés a koncentrációnak egyik legfontosabb eszköze. Mint a Zen-gyógyítók is, akár szúrással, akár ujjnyomással gyógyítanak, azaz hozzák egyensúlyba a test és lélek közös funkcióját az élet-energia egységes áramlásának irányításával; a test a lélek háza, de szorosabb értelemben, mint a dualizmusra, kettősségre hajló nyugati szemléletben. Náluk a test és lélek egy és együtt működik. Hogy a képzelet és érzésvilág le ne kösse, jól ne lakassa, egészen át ne vegye a személyiség uralmát, szabadulni kell a felület zajgó-zavargó zavarától. Az ember ugyanis két vonalon él: horizontális és vertikális, vízszintes és függőleges irányban. A síkvonal a külső, a felületes, az érkező és eltűnő dolgok sokaságával népes. A függőleges föl és le a mélybe, az emberi pszichébe vág. Ennek a mély-vonalnak sokféle rétege van; a koncentrált összeszedettség behatol, le egészen a tudatalattiba is. Így aztán a síkvonal hazug, illuzórikus szerepe megszűnik, mert a valóság és mélység igaz fölismerése nemcsak a kis emberi mikrokozmoszt egységesíti, de eggyé teszi a végtelen, a nagy makrokozmosszal is, melyben megnyugszik, megpihen. Az szinte fölissza a kis-különvalót és a nagy-egységgel eggyé teszi.

Hasonló a keresztény misztika folyamata is, de ott a kinyilatkoztatás ténye és az isteni kegyelem szerepe a döntő. Nem külső gyakorlattal csupán (lótuszülés, mozdulatlanság), nem koncentrációs gyakorlatokkal, hanem az isteni kegyelem meghívására készséges felelettel, önátadással indul a lélek a mélyebb, igazabb élet felé. Hogy hol a mindenkire érvényes kegyelem, és hol van szükség rendkívüli kegyelemre, azon tanakodnak a mai misztikaszakértők. Szent Tamás, aki az « igazság intuitív birtoklásában »

látja a misztikus élet lényegét, nem látszik, hogy határvonalat húzna. Keresztes János is azon panaszkodik, hogy az emelkedés vagy mélyülés folyamatában, ha az ember a bizonytalanság, tanácstalanság, az értelem elégtelen ismerete között a lélek sötét éjszakájába kerül, sokan megtorpannak és nem vállalják a további utat: nem mernek várni, készülni arra, hogy áttör a lélek sötétségén az isteni kegyelem és akkor már a fölött és mögött az Isten-szerelemre gyújtott lélek másképpen tud és ismer: magát az Örök Létforrást, Istent érinti szívének szerelmi lángja.

A keletiek nem beszélnek a szív lángolásáról. A megvilágosodás és teljes egységben-látás, a « Kozmikus Egy élménye », nyugalmi helyzet, amiből már nem mozdítanak ki az érzékek és azok követelődzései. A felület játéka, harca, ámítása eltűnik és az emberi személyiség eggyé válik a Kozmikus Egységgel.

A keleti Misztikus Út élményéből hiányzik tehát az Egységesítő-Szeretet, ami vezérfonala a keresztény misztikának. Vezet addig és oda, amikor már szó szerint érvényes (életigazság szerint érvényes) hogy « élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem ».

A keresztény misztika útja Jézus Krisztushoz és vele együtt vezet az Örök Atyához, a Mindenek teremtő Urához — Istenéhez. Nincs más út, hiszen az Örök Atya így rendelte és rendezte ezt a Belső Világot és a hozzávezető Utat. Ahogy a Második Személy egy az Atyával a szerető Lélek által, — ahogy az Isten-Ember emberségét is belekapcsolja az Isteni Egybe, ez a Háromság annyira Egy, hogy elválasztani nem lehet, hiszen Egyek a Háromságban. A keresztény misztikus Jézus Krisztussal egyesíti életét: ő az Egyház Menyasszonya, élő Vőlegénye, aki nemcsak történelmi Krisztus, de most is velünk él. Aki elért hozzá, abban benne él és a hívő lélek őbenne. Végül is a legfőbb pontja a keresztény életnek nem Krisztus utánzása, hanem átalakulás az Ő életébe. Ugyannyira, hogy a személyi élet tudata szinte megszűnik és az Ő élete dominál, vezet, tölti el a lelket és egyesíti a szeretet útján, a Lélekkel és az Atyával a Fiú Istenben, aki a lélek-menyasszony örök Vőlegénye.

* * *

Itt befejezhetném, illő volna, hogy ne is bogozzam tovább, ne is fessem — szőjem a kimondhatatlant; — mégis idekívánkozik egy vallomás. Maga a Teremtett élet Egésze jobban vall, de benne van és jogos ez a halk egércincogás is:

1.

Külső-életem a héjam. Lágy szőlőhéj és már keményebb almahéj.

Dióhéj is, nehéz föltörni, kemény, kemény.

Apró, külső életélményeim belefférnek egy szőlőszem burkába. Tágabb, szélesebbmedrű külső-életélményeim nem férnek bele a legnagyobb almahéjba sem.

Külső életem olyan mint a Horizont: szétfut, messzeágazik, bekerít tájakat, emberiséget, embereket, életélmények virágoskertjét, tisztásait, erdeit, hegyeit, völgyeit.

Kikél életélményem a Felületen és végigsiklik patakokkal a tengerig, eltűnik a ködben és visszahozza a napfény.

De én nem maradok a színek, a mozgás, a külső-élmény sokféle, érdekes, izgalmas, drámai és kedves játékai között.

A Horizontális Szélességbe, mint egy éles kard, vertikálisan, függőlegesen vág bele az Egész Egy, a Mindenség Egysége és átszúr úgy, hogy míg áthasít és fájdalmat okoz, magába ölel és fölszív Magába.

2.

Kétféle síkon szalad az ember élete. A fölszínen szalad, áll, tesz-vesz, álmélkodik, reflektál és képzelődik. Illúziókat formál önmagáról ott az ember!

De ha áthasít a szélességen a mélység, a laposon a függőleges, — ha az ember elkészült, mert hívása van rá, mert kényszere úzi lemerülni önmagába, az igazi önmagába, akkor jaj, megindult benne az Élet Igazi Folyamata.

Az Élet Igazi Folyamata az, hogy test és lélek eggyéváltan az Igazság és Teljes Valóság parazsára lép, az fölégeti a külső ruhát, lemezteleníti a testet-lelket és már illatáldozat füstjeként száll a mélységes-mélyből a magasságos-magasba az áldozat keserűízű, édesillatú hódolata Afelé, aki mindent Egyesít Magába, aki a forrás és az Óceán, a Kezdet és a Vég, a Semmi fölött a Minden.

3.

Ezt, ezt az Utat járni, ennek állomásain vándorolni mélybemélyebbre, az emberi cél. Azok Célja, akiket elér a Hívás és űz a Szomj. A Fenséges, mindenttudó és mindenható Isten hívása Magához és Magába. A sötétben botorkáló, tudatlan, majdnem semmi-ember kényszere Hozzá, aki a Kielégülés, a Nyugalom, a Béke! Aki a Teljesség! A hozzáhívott vándor meg nem állhat, míg hozzá el nem ér.

Ó, Vezetők: fény és árnyék, jó és rossz, érdekes és unalmas, tett és nyugalom, éjjel, hajnal, nappal és alkonyat, írás, kép, mozgás, hang-élmények, Mesterek és Tanítók! És mindenek Mestere, aki egy az Örök-Atyával, Fiú-Isten, Te vagy a Szélesség és Jelentéktelenség világában a Függőleges Mélység, aki lejössz hozzánk, hogy fölemelj tested-lelked égigérő függőleges lépcsőin Haza! Aki mindent és mindeneket hazavár! Vezess, Mesterem engem s mindenkit, akit hívsz Örök Ősünk, a Mindenttudó, Mindenható Isten nevében.

III.

A SZÍV ÉNEKEI (1991)

Rövid bevezetőt kell írnom « A szív énekei » című, primitív életáramú, majdhogy misztikus érzésű szövegeimhez.

A kereső, a kutató, a nyugtalan értelem világában élünk. Abban a korban, amikor az ember úgy játssza a « felnőttet », hogy búcsút mond az atyai Háznak — Istennek — és a maga lábán járja be azt a világot, amelyet Isten teremtett, de hazulról elpártolt embere nem ismer el.

A maga lábán járó emberiségünk hátat fordít az örök, megmásíthatatlan Igazságnak, amely csillagfény a teremtés éjszakájában, és Istentől indul, Istenhez vezet.

Nem csoda, hogy az emberiség el-eltéved, botladozik, elbukik, föltápászkodik, a sarat mosogatja magáról, igazolni próbálja tékozló útját és be nem vallva is látszik rajta: eltévedt. Nem az Isten-adta ész tévesztette meg! Hiúsága, beképzeltsége, önzése vitte tévutakra: a végzetes közösség-abroncs — kommunizmus, nácizmus és az ugyanúgy végzetes profán szekularizmus, vagy végletes liberalizmus. Minden « izmus » gyanús. Az Igazság Ura: Isten, aki nem hagyja magát az « izmusok » kátyújába degradálni.

Az egyéni individualizmus veszélyes lehet, hiszen önzésre, magabiztosságra, önelégültségre nevel. Az ember ezzel szemben közösségi lény: Beletartozik az emberek családjába és ott kell élnie egyéni életét.

Isten Urunk, a Teremtő, törvényt adott az emberi közösségnek, s első ószövetségi sikertelensége után Új Szövetséget kötött: közénk küldte Fiát, a Rendtartót, az Igazság-hírnököt, a Bírát, az ember-szeretőt, a Jót, az Irgalmast, aki nem ítélni jött, hanem megmenteni minket.

Jézus értelme és akarata isteni Értelem és Akarat. És szívverése, az isteni, megváltó Szívverés úgy lüktet, hogy sokan ellenállhatatlanul, életüket erre az isteni Lüktetésre hangolják.

Vigyázni kell, hogy önérdek, öncsalás, tévesség, hazugság, önzés, magunk túlbecsülése közbe ne lépjen és el ne rontsa az alázatos, engedelmes ember térdenálló magatartását: az Isten-Jelenlét fogadását: nagyon fontos az egyéni Istentapasztalatban a közösség Isten-élménye, az Egyház tekintélyének és bölcs irányításának a szava. Jézus Lelke az Egyház karjaiban piheg. Akkor is, ha az ő képviselői nem mindig méltók ahhoz, akit ölelnek. Ezt egyházi vezetőink gyakran be is vallják, és boldogok vagyunk, ha alázatos pásztorok vezetnek bennünket Jézus Urunkhoz, mert Ő már tudja, hogyan irányítson Isteni Atyjához, aki teremtett, Fiát közénk engedte s Fia Lelkét ránkhagyta, hogy éljünk és minél több életünk legyen: Isten színe előtt, Jézusban és vele életünk az örök isteni Életbe kapcsolódjék.

Emberi nyelven szinte lehetetlen beszélni erről a csodasorozatról: Isten minket teremtő jóságáról, erejéről, gazdagságáról és Fiának, Jézus Krisztusnak csodálatos értünk és velünk való életének szent, boldog titkairól. S hogy Isten Lelke lélegzik az Isten teremtette világban — és mi ezt a szent, örök Lélegzetet magunkba fogadjuk, belőle élhetünk: ez a Szentháromság örökszent Titka. Isten titka, aki szeret.

Ha az emberi szív fellobban, vigyázzon: miért, kiért és hogyan lobban öntudatra. Ha istenkeresésünk szomja hajt bennünket, ha hitünk ragad bennünket Őfelé, ha reményünk Benne fészkel, ha szeretetünk sehol, soha — csak Benne nyugszik, — akkor ezeknek a kereső, semmitérő, könyörgő, otthont találó, szívbéli imáknak helye van: Ő inspirálja és ő hoz össze minket, akik szeretetből élünk. Istenszeretetből mondjuk a Szív Imáit...

ZSOLTÁROS ÉNEK AZ AJÁNDÉKOZÓ ISTENHEZ

Ajándékaidat hogyan köszönjem én Neked?
Hogyan lehet megköszönni egy hosszú életet?

Mércém, Serkentőm, Nevelőm, én Istenem,
Hegyem-Völgyem, Kanyargó-Utam, Menhelyem!

Sivatagom is! Hogy vártam rád és Te: sehol.
De fölverted sátrad és vendégül hívtál oda, ahol

nincs semmi más csak Te vagy és minden ott terül
és én a senki, Benned és létem egyre jobban Beléd merül!

Egyre ismeretlenebb odakint. Mert szó, élmény, írás, –
arcok: minden színpad s eltűnik Benned. Minden: csak állomás

Feléd. Minden ami van: Lelked, betölt, belehel
és csak élek Benned és létem Téged ünnepel.

A SZÍV ÉNEKEI

1. *Szerencse*

Hej, de szerencsém van: élek!
Élni hívott az Isten. Szüleim
is akartak. Hát, becsülöm az Időt,
a Teret, s hogy vagyok, a Cselekményt.

2. *Háromság*

Hely, Idő, Cselekmény,
ez a három a Lényeg.

Ez jött tudatodba, hogy most
az eget-földet a szemeddel méred.

Kék ég buráján a piros felhők
festik a mozgó képet, –
rád néznek a mozgó képek
mint te magaddal, veled élnek.

Három a Lényeg: Atya-Fiú és Lélek.
Áldott Eged Ott fönt,
idelentre vetített térképed.
Az Időt, Terepet, a Cselekményt
velük. Magadban. Bennük éled.

3. *A Lélek*

A csend már a te csónakod.
Eveződ bevonod, visz a szellő.
Visz, vonz, maga felé a Lélek.

Piheg benned az élet.
Mi a volt? a jelen, a jövő?
Hol volt, hova megy, nem kérded.

Sóhaj a csónakod. Lelke a Csend.
Eveződ bevonod, visz a szellő,
vonz, húz magafelé a Lélek.

4. *Csillag*

Csillag! Föltűntél egemen. Fényed
nyila megsebzett. Örömöm gyász: de
szeretnék ott lenni, ahol élsz!

Ó, Csillag! Igen itt bennem élsz
messzi-látogatóm, vedd itt a tanyád,
soha el ne hagyj!

Fényed az élet: benned élek.
Fényed a remény: fényedben remélek.
Fényed a szeretet: Fényedben szeretlek.

5. *Felhő*

Árnyékot vet a tavam habjára a felhő.
(Föl-le zakatol bennem az emberi-lényeg).
A magad sorsát, ami van, de megéled!

S várod, hogy sima lesz a tavad.
S ringat a fény onnan, ahol tegnap
még árnybatakart a felhő.

6. *A legtöbb*

Ne vakíts még meg, kérlek.
Engedd néznem színeid.
A mozgó formákat, szemem előtt!

Ne siketíts meg még, kérlek.
Engedd hallanom a sorsunk zenebonáját.
De: harsogja e zenét túl a Te susogásod.

Add nekem át a látásért, hallásért Te-magad!
Vedd vissza, amit kölcsönbe kiadtál,
s add magamért Magadat helyembe.

SORS

Lelépőjegyet senkitől se kérek,
Te hívsz, Te küldesz, osztod, elvonod
a ránk kimért időt, munkát, feladatot, —
lelépőjegyet nem kérek senki mástól.

A te hatásköröd; hogy erről-arról
a kis állomásról hová rendelsz:
életből halálba, úgy jó ahogy játszol

Komoly Kezeddel Élő Sakktábláidon —
hogy kivel, mennyit, hogyan — nem számolom,
a Sorsomat kezedre ráhagyom —
Komoly Kezeddel rendelkezz sorsomon.

ARC-VÁZLAT

Ha rajzolni tudnám Arcodat!

Zsoltár-dalok, hajnal, alkonyat,
búzamező, domb-hajlatok alatt,
forrásvíz! Később patak,
már Óceán, Szent-Végtelen, —

haldoklók imája, sápatag
örökmécses, igaz szavak, —
tudom ki vagy! Szeretlek, Ó szeress!
Ah elvesztelek, megkeress!
Bár nem tudom ki vagy, tudom
Te éltetsz. Szeress nagyon.

ÚTITÁRS

(Vázlat)

Majd egyszer mégis áttör
vázlataimon az Arcod,
lábnyomod, egy titkos sóhajon

tegnapod, manapod, már a holnapod,
hiszen útunkon jársz, Utaidat járjuk
létünk lelked lélegzi, Örök Rokon,

Örök-Ember, Isten-Fia, Földi-Testvér,
velünk jársz. Értünk. Bennünk
mióta közénk megszülettél.

JELENLÉT

Orgona súgja,
lilázza orgonavirág.

Javítva írja, kiáltja
az Igazad magát.

Én két térden várom
a jelenléted.

A szívdobogásom,
— hallod? — imád.

EGY MONDATODÉRT

Csak egy mondatodért könyörgök,
csak egy szavadért,
az is örök jutalom!

Szólj hozzám szótalan Isten
rád éhezem, rád szomjazom
egyetlen gondom ez, ez a bajom.

Egyetlen szavadért élek, szólj
egyetlen szavadért élek,
lelkem a lábad elé zuhan.

EMBERI ÉSSZEL...

Szerelmes verset írni Istennek ki mer?
De, szabadulhat-e, akit Ő szeret?
Énekelhet e másról, akiben a Szeretet
dalba fakad? A szerető visszaszeret.

Szerelmem, Isten kondítsd a szívemet!
Alakíts földi sorsod alá, hogy szinte
semmi legyek! S Te a mag bennem, ha virágzik már
szívben, hangban vérben neked éljen!
Emelj Keresztfádra, ott sírni szeretnék,
Teveled halni! Lazul már az élet-ereszték.
Halni kíván aki veled élni merészel.
Ki tudja fölfogni mindezt emberi ésszel?

ZSOLTÁR-VÁZLATOK

1. *Magadtól messze*

Magadtól messze-messze
egy dombos tájba veszve

tücsökzenében zsoltár
és minden kőszirt oltár

imádkozik az este
és alszik az éj teste

de fény kel, élet éled
Kehely! Az eget nézed,

magadtól messze-messze
a színbe, fénybe veszve

vezessetek! — És szólnak
a manap és a holnap

vezetünk! — csak fogózz meg
és megélsz minden percet

magad belénk temetve
a holnapokba szökve

a Múlhatatlan Karján
semmit csak Őt akarván

kérve hogy küldje végre
aminek nincs már vége

hogy Őmagába tűnve
csak benne élj örökre.

2. *Világosságra hoztál*

Világosságra hoztál Uram,
az éj sötétjéből fényedre emeltél,
így néz a tengerhullám és az égre néz
a partra csobban és a partnak rólad mesél.

A part homokja számolni kezdi önmagát,
de abbahagyja: az égen is van annyi csillag!
mint rajtam porszem! és a fáknak
elmeséli, hogy millió éve lett a semmiből.

A fák? Emberfülekbe azt suttogják
hogy a szellő suttogása lombjaik között

olyasféle mint Isten Lelkének suttogása
a szívben, ha odahallgat az emberi lélek.

3. *Ajándékaidból élek*

Ajándékaidból élek: Te adtad az életem,
társaim, hogy etessenek, neveljenek,
gondozzanak, — hogy a Földön megtaláljam
amit térképeztél, az én helyem.

S míg mások iskoláztak, etettek, ruháztak
csak gyűjtögettem. S ha tovább is adtam
csak magam nőttem, csak « énemet » hízlaltam, —
hogy el ne fogyjak, « énem » intett: vigyázzak!

Ó, Istenem, hogy szétmállhassak Benned,
hogy beléd-fogyjak, vedd el, amit gyűjtök!
Eltűnni Benned! Lehántani a kérget, hogy örök
szerelmed nyeljen el, — ezért könyörgök.

4. *Csontjaimban*

Csontjaimban, porladásuk előtt,
már a sírban, furulyázza-e életem
kegyelmed dalos diadalát?

Áldott légy Istenem! — kétszer születünk
neked, hogy áldjunk örökre! Egyszer
anyánkon át a Földre, s aztán Egedbe!

Vándorutam társa Isteni Jelenlét!
Te ott voltál minden sarokban s nyíltan
ott álltál éberségemben, álmaimban.

Kerestem s szerettem Jelenléted, a Lelked!
Hordtam, ahogy csak tudtam a Te Kereszted.
Mondom-e úgy, mint te, fejlehajtva: vége?

Úgye a fejem, ott, akkor ráhajthatom
Jóságod jó Szívére? A fejem ott, akkor,
Jóságod jó Szívére...

5. *Eltűnni benned*

Eltűnni benned, hogy újra éljek
s az legyek, aki igaz önmagam,
mindig veled és sose társtalan,
egész-magam, mert Benned-egész.

Élek, mivel Te bennem élsz
Húsvéti Gyertyám, Krisztusom!
Égő viasz-kegyelmed lángolón
belém világol s engem átölel.

Magába olvaszt lángod s újra élek,
magad-emésztő Jóság engem éltet
Fényed és abban tudom ki vagyok,
tudom, mert Neved énrajtam ragyog.

6. *Kinyitod a Földi Élet Könyvét*

Kinyitod a Földi Élet Könyvét,
fényeddel megvilágítod minden lapját,
figyeled: népeid fiai-lányai hogyan írják
meg a földi történések mindenegyes napját.

Ó, nemcsak betűkkel! az elfakulgat,
lélekkel íródott, szívvel, akarattal
tettel, tétlenül, bosszúval, szeretettel,
ami minden nap lapjára halmozódott.

Igazságtudatod összevonja szemöldököd,
irgalmas lelked sóhajt és Fényed
átölel minden napot: a Te teremtésed!
S Te szereted, úgy is, ahogy van, a Te Világod!

7. *Csattanjon ostorod*

Csattanjon ostorod s mert
nem hunyászkodik,
kardod fend élesre és segíts
levágni a gonosz sárkány hét fejét.

A nagyvilág bennem lakik s kínálja
mind legjobb javát,
a Kapzsiság, a Bujaság, a Gőg
felüti bennem bősz fejét.

Ó Kényelem, ó Önzés, vágyra rossz Vágy
hatalmi vágy és birtokvágy, míg szemet,
fület, szájat, szívet, — egész-magam
fogva tartaná a Hétfejű.

Csattantson ostorod a bőrömön,
húsomba vágjon kardod éle,
hogy fusson el, hogy haljon el a Kísértő
s Te élj énbennem, Isten, életem Szerelme.

8. *Hála neked*

Hála neked, mert teremtettél,
hála neked, mert megváltottál,
hála neked, mert üdvözítesz!

Tenyeredre vettél, amikor születtünk,
Fiad társaivá avattál utunkon,
húztál-vezettél kegyelmi ezüst-fonaladon.

Amikor születtem elfogadtál,
amikor éltem velem voltál,
halálomban is magadhoz vontál.

Áldjon Téged születésünk, Urunk,
köszönje életünk Neked éveinket,
és várja Új-Kezdetnek örök Örökséged.

Elveszett érzékeim helyén Benned lássak,
Élő, Örök-Tükör, Tükre Igazságnak,
Jóságnak, Irgalomnak, Ura a Világnak!

9. *Akaratodból születtem*

Akaratodból születtem,
s Te hozzám kötözted magad,
keresztjén magához ölelt
és eljegyzett veled a Te Fiad.

Keresztemen, bár néha
minden izmom szakad,
egyre jobban belémoltod
fájdalmas-édes áldozatodat.

Csak így vagyok szabad!
Szabadultan a szem, a szív vágyaitól
úgy hogy már én-em helyébe Én-ed lépett
és már csak így vágyok: élni akaratodat!

10. *Játékszereinket egymásután veszed vissza*

Játékszereinket egymásután veszed vissza
s rejted Akaratod takarója alá.
Nekünk ajándékozott Időnk hogy elkopott, —
elhasználódott Energiánk árnyék csupán.

Lehelletemben a Halál suttog
barátaim — mennyi — a temetőben pihennek.
Felnőttél! Ideje már — mondod —
és az elhasznált test segíts!-et kiált.

Nemsokára! — biztatod türelmetlenségemet
s a lélek megnyugszik Lelkeden.
Az Ő szelíd szárnyain de könnyű lesz szállni
haza, Tehozzád, Örök Szülő!

11. *Isten Anyja Mária*

Isten Anyja Mária,
kinek Isten a Fia
karodban a Gyermeked,
ki teremtett: Istened.

Végy karodba engemet
kiért a Fiú, gyermeked,
hisz, tudod, hogy rádbízott
mikor keresztjén haldokolt.

Temagadért s Fiadért,
örömödért s gyászodért
végy karodba engemet,
mentsd meg az én lelkemet!

12. *Gyerekszívből*

Gyerekszívből ha szóltam hozzád
tanult imát, a reggelit,
hadd mondja lelkem hálaképpen
az alkonyit, az estelit.

Szövegeztem én hosszú délben
a kötelezőt, a nappalit,
izzadság lepte arcom érted,
ahogy munkáltam dolgaid.

Az esti-béke szárnyas angyal,
vigasztal, megáld, feléd mutat:
« akit kerestél kora-reggel,
elhozta Őt az alkonyat »!

13. *Mindegy hogy hol vagyok*

Mindegy hogy hol vagyok, — ha ott vagy
s Te ott vagy mindenütt: felhőimen,
szívem jégszekrényén vagy katlanán,
Te ott vagy életem unos-unalmán.

Ha izgulok! Ha képzeletben ez vagy az vagyok!
Ha ragyog az Ég, ragyog a Föld,
vagy: öreg koldus, csak kérek, koldulok.

Mindegy, hogy hol vagyok, csak lássam Arcodat!
Ahogy szűrődik idő, tett és csönd alatt!
Ahogy csónakomban ülsz életem vizén.
Idén, jövőre, az Időtlen tengerén.

ÍRÁS

A szádból venném szavadat
de hallgatsz.
Csak tekinteteddel
vigasztalsz.
A szemeid! Elmerítem
magamat benne
vakít, vigasztal,
de jó így elvesztve!

Szívedre estem szemeden át.
Kereszted is, fölötte megdobog.
Énekel és elmondja mind
amit az Írás terólad leírni nem tudott.

DAL URUNK KÖNTÖSÉRE

Csak lenni veled és ott
és Téged vallani.
Oly kicsi lettél,
hogy elférj bennünk!
S így oly jó Téged
hordani!

Beléd öltözni.
Egyszál ruhád,
a gyapjú-köntös
meleget ád
és ami e köntöst illeti
oly köznapi
hogy nem látszik messziről
mennyire ünnepi.

AZ EGYNAPÉRT

Csak egy harapást adj magadból,
kérlek, én Uram, minden reggel,
csak egy harapást! és Lelkeddel
telítve töltöm az egynapot.

Elég a baja a mai napnak!
súlyával, örömével, bajaival,
semmijével a sűrű pillanatnak,
vetélkednek bennem a karmos percek!

Halk dúdolás és ének kél helyükbe,
ha benned elcsitultak
és nyugodt fényed áll őrt az egynapon.
Mint szelíd napfényes hullámtarajaidon.

ÉS SÓHAJT AZ ÉJ...

Arám! Még éj szívemben,
de pirkad már Eged fölöttem,
imába öltözötten jöjj értem, kész vagyok!

Homály még bennem, Arcodat
csak sejtem, Fény! Siess,
hogy látva lássalak!

Harmadnapom! Föltámadott!
Fény, Fény, a karod emel,
hogy éledek, siess, siess,
érzem: a Szíved átölel.

LAKÁS

Várok. Kire?
Tudod, Terád.
Kínálom egyre,
adnék szobát.

Nem felel meg?
Jobb is lehet:
Szívedbe bujnék,
ha adnál helyet.

ELŐTTÜNK JÁR Ő, SZÁRNYON

Üdvözlet, fönt, az Égieknek,
kiket takarnak kék egek,

örök vizek lakói ott fönn,
mirólunk, itt lent, emlékezzetek!

Mi földi tengerekbe zárva
kit kagyló zára fog, kit partja,
ki jól lebegve, ki könnyében úszva
a sós vizek közt testvér s egymaga!

Ó Égi Vizek Szent Hala ki itt jársz
piros uszonnyal közöttünk és áldva
hozod a fényed s mutatsz az Irányba,
mely sós habokból Édes Kékbe visz fel!

Üdvözlet itt lent mind, a Testvéreknek,
élet tengerének kis hajósai!
A Szent Hajó, az Örök Ihtüsz ott jár
előttünk jár Ő, szárnyon, Tenger Utasai!

ESTE, TENGERPARTON

A sirályok lecsukták szárnyukat.
A partra ültek, fejük szárnyuk alatt.
S a többi, apró csónak, föl le himbál
a tártkarú tenger karjaiban.

Ott állsz, a lábad bokáig homokban.
Elfutott percek homokjában állsz.
Az ég pirosa, délben még öröm
az alkonyat után már néma gyász.

Lépj a tengerbe, sós vize felold.
Elsöpri perceid bokáig érő terheit.
A hullám melegít és hidegít,
az időből az Időtlenbe átmerít.

HULLÁMTARAJ

Hullámtaraj előttem, jövő,
hová vezetsz, s meddig az út?
Hullámtarajok sokasága mögöttem,
minél messzebb időben, annál jobban: múlt.

Csak a jövő érdekes és érdemes, a jelenben
ahogy állunk, már sodor a jövő,
perc, óra, nap, év lemarad,
mögöttünk millió kis temető.

Csak a Jövő sodor előre, az Áramlat,
a Lélek lehellete az Ős akarat,
a Jóság Árama, aki Magához von
s mögötte kis énünk messze elmarad.

NÉMA HALAK KÖZÖTT

Néma halak közé merültem,
közöttük élek, elvegyültem velük.
A zaj ha van, messze tőlünk,
itt a mélyben a Csend az életünk.

Itt a Mélyben a Csend az Énekünk,
Italunk, kenyerünk, a Csend,
Reggel a Kegyelem éneke keltett,
éjjel a Kegyelem éje temetett.

Napközén a Kegyelem dalai színesen
festettek védő pikkelyünkre táncot,
a piros, kék, sárga, lila fény táncolt,
a Kegyelem táncát táncolta rajtunk.

Csak a Kegyelem fényébe fogózunk.
Usszuk a Nagy Vizet, a Mindenséget.
Élet, Élet, suttogják a néma fények.
A néma halak között boldogan élek.

TENGERVÍZ

Tengervízedbe merültem.
Halaid között élek,
felettünk, közöttünk
ragyog, éltet a Fényed.

Alattunk a Mélyed
halkan suttogja Neved.
Szólnak az Idős Testvérek:
Italod Ő, a Kenyered.

Magas Egek Odafent messze,
de ezüstfénye a tengerre hajol.
A magunk hangja Istenébe olvadt
és már csak az örök csend dalol.

KEGYELEM

Ahogy kilépsz e világból
lábnyomodat elfújja a szél,
elmossa az eső.

De, akit követtél,
annak Lábnyoma megmarad,
ezt örökli mindörökre
az elmúló világ.

Hull, hull áldásának könnye,
a fény, az eső,
lábnyoma mélyül
és örök állomás felé visz,

belékapaszkodtál,
hazavitt s míg hazavitt
lábnyoma mindig ottmaradt.

ÚTKÖZBEN

Mentem, mentem
odáig,
mindennapi
csodáig.

Laktam házban,
erdőben,
jelenben és
jövőben.

Végül is melléd
értem!
Keresztfádat
beértem.

Függök veled.
Függesszél.
Halasszál és
éltessél.

Te vagy annak
az Útja,
veled mennék
én Haza.

ÉJSZAKA

Mindennap meghalunk,
s minden nap újra éledünk.
Ó, reggelünk, Föltámadás!
Ó, dél-időnk, Ó, Fáradás!
Ó, életünk! A nap lehunyt,
Ó, Éjszaka, koporsónk,
ravatalunk!

Ó, ébredés: új kezdet,
Teremtés Hajnala.
Hol volt, hol nem volt
volt egy Éjszaka.

TE SZEMTŐL-SZEMBE ÉLSZ

Te Szemtől-szemben élsz velem,
előttem állsz s rád nyittatod szemem.
Hogy lássalak egy rést nyitottál, –
vérzik az, a lelkemen.

A lelkem lát téged közelről
közelről látom Lelkedet.
Hitem nyílásán a Fiad: kapu,
öt sebhelye Kinyílt Szíved.

ŐRZI, VÉDI, TARTJA A SZÍVED!

Törékeny tested összetörték,
Egyházad – Tested – törik-zúzzák,

Idejét múlta! — kigúnyolják,
töviskoronád mélyebbre verik.

Téged gyaláznak, Tested bántják,
elleneid! kívüled, benned,
s Te cipeled, Hűséges, a keresztet,
melyre Tested-Egyházad ráfeszítik.

A szemed véres, vért könnyezik,
a ruhád tépett, — elkísérnek
Testestől-Lelkestől eltemetnek
és sírod helyét is elfelejtik.

De Te élsz, élsz, Föltámadott,
benned folytatja útját a Te Tested,
ott él Vándor-Hívősereged:
őrzi, védi, tartja a Szíved!

MERT BENNED ÉLÜNK, ÖRÖK BENNÜNK AZ ÁLDOTT ÉLET

Homlokod az Égnek emelted Szerelmes,
Tövissel koronázott a homlokod
de szabad: sóhajai az égbe emelnek.

Egy vagy, Fiú Atyáddal és minden szülöttel,
férfiak és asszonyok zsonganak Szívedben.
Homlokod, a töviskoszorús az Égben.

Asszonyaid a völgyben búzát palántálnak,
mélyen a földre hajolnak és kezük
ültet, gonddal, hogy termés teremjen.

Fönt a dombon férfiak szorgoskodnak,
szőlőt ültetnek, nyesnek, vigyáznak,
a dombon, szőlődben élnek a férfiak.

Már aratás ideje ez, Szerelmes,
neked aratnak az asszonyok a völgyben,
a völgy aranykalászai sarkadhoz hajolnak.

Fönt a dombon szedik már a szőlőt,
viszik már sajtolni a szőlőt a férfiak.
Lábad elé terítik, hogy taposd musttá.

Az asszonyok a völgyben a sarkadnál learatott búzát
már őrlik neked, és hozzák Szíved Kemencéjébe.
Ott kisütik neked és minden éhesnek az Élet Kenyerét.

Lelked már megérlelte a mustot s édes bor az,
az Élet Bora, hogy élhessen minden Teutánad szomjas.
Hogy ajkán át Téged szívhasson magába, Szerelmes.

S íme, Te kezedbe fogod a kenyeret,
s íme, Te két kezedbe fogod a borral telt serleget.
Szemed az Égen, Szíved az Égben, Lelked közöttünk.

Áldást susog az ajkad, a szíved, a lelked
s mi mind térden előtted várunk, kívánunk.
S hogy nyújtod Magadat, veled megáldozunk.

Áldott az életünk, mert tövissel koronázott,
tövissel koronázott homlokod vére reánk csorgott.
Tövissel koronázott homlokod, ott az Égben!

Áldott az életünk, mert Szíved befogadott:
ott nyüzsög, mint méhkasban a méhek serege,
mindenki aki hozzád futott és beléd fogózott.

Áldott az életünk, mert mint a harmat a mezőt,
Lelked áldása reánk harmatozott.
Hitünk, reményünk, éltetőnk, Szerelmesünk!

Szerelmes, elszerettél minket Magadba.
Benned élünk és a Földön, mely a Tied,
a Földön, mely a Tied az Örök Égbe vezetsz.

Fölajánlsz minket magaddal a Magasságosnak
s mert benned élünk, szerelmed örökre éltet.
Mert benned élünk, örök bennünk az áldott élet.

A JELENTKEZŐ

Nem sivító sivatag leszek,
de pihenő víz a lábad alatt,
lépj tavamba Istenem,
mosd itt meg vándor lábadat, –

hiszen itt jártál Fiad léptein,
Lelke itt súg, suhog,
és amit mond: csupa csend
és végtelen dolog, –

ha sivító sivatag voltam,
add, hogy pihenő víz legyek,
lépj tavam cseppjébe Istenem:
tétlen, hűs víznek jelentkezem.

A LÉTEZÉSÉRT MONDOK HÁLÁT

A létezésért mondok hálát,
percek jármában dalolok,
igát ereim jármában hordtam
s most Benned fölszabadulok:

szabadságom! szabadulásom!
Egyetlen, Édes, Istenem!
rabszolgád lettem s így szabad, –
hozzád láncol az életem, –

teveled lenni mennyi jó!
Nélküled lenni nem lehet,
elindított, hozzádkötött
és visszaszív lélegzeted.

ÚGY TEREMTETTÉL MINKET...

Úgy teremtettél minket,
hogy magunknak elegek nem vagyunk,
egymásnak se, soha egészen.
Mindig csak « részek » maradunk, —

olyan világos ez és olyan egyszerű
mint előttem ez a napsugaras rét,
s az almafákon ez a boldogságos
igaz, játékos madár-beszéd.

Arcod képe ott a lelkemen!
Bár dolgaim porával elfedett.
De megszólal Igéd a szívemben
s mint földbe fa úgy ver gyökérzetet.

AKARVA-AKARATLAN

Színed előtt akarva-akaratlan himnuszba kezd a lélek —
a homály, az árny, a rész-élet keresi tiszta fényed.

S ha felhő-ruhában állsz fölöttünk, a szívünk rettegve remél.
És ha tél van, minden fa puszta kereszt, a hitünk fehéren él.

Mindig itt vagy köröttünk, velünk és belénk költözöl, —
ha ima hív. Asztalunk vendége, mi Beléd s Te belénk öltözöl.

Messzeséges, Végtelen, Hatalmas, Előttünk Élő, Mindenható!
És társunk bölcsőnktől sírunkig és onnan új életre támogató.

Hogy amint Te a sír mélyéből a halál verméből egykor kiléptél,
kivezess minket is halálunkból és örök Létedbe átvezessél.

Színed előtt akarva-akaratlan himnuszba kezd a lélek.
Gyenge, erős-hang, fáradt, könyörgő, hálás: Te megérted.

VELED

Eljegyezed magam Veled Isten,
hát foglak, nem menekülsz.
Elfuthatsz tőlem messze,
vagy mellém ide ülsz,

Szövetség ez, fölbonthatatlan
mátkaság, hűség, biztosság,
örök hit keveréke,
s Te: Kezdete, Vége.

Közepe, ahol most itt élsz
és itt élek Veled.
Mindez ami történik köröttem,
itt történik énbennem: Te Veled.

S mindaz ami múlik,
miattad tűnik el, hogy Arcod
egyre fényesebb, tisztább legyen
s életem amit ér, Veled Egy legyen.

MINDEN TETEJÉN

Egyik lábról másik lábra
mennyit álltam én!
Egyik évről másik évre
mennyit vágytam én!

Ide értem, oda értem,
hová értem én?
Megálltam a Föld közepén,
alján, tetején.

Innen aztán merre lépek,
honnan tudom én?
Szárnyat bontok, égre szállok,
ott megkérdem én:

voltam én lent, erre-arra,
de ide vágytam én,
ide értem, itt maradnék,
maradhatok én?

Maradj! pihenj, itt a házad
az Ég melegén.
Új Mindenség telisteli
szíve közepén.

Morlin Imre

ÜVEGBOLT

Válogatott versek

MORLIN IMRE KIADATLAN VERSEIBŐL

már tíz évvel ezelőtt olvastam egy szép csokornyit: a válogatást ő maga készítette Szentföldi vázlatok *címmel. (A versekhez ízléses rajzvázlatokat is csatolt). Ezeket itt most a válogatás végén közlöm, jóllehet a költő kéziratában — az* Üvegbolt *c. gyűjteményben — első ciklusként hozza őket, más Biblia-ihlette versekkel. Előbbre veszem azokat a személyes vallomásokat, amelyeket egy Róma mellett végzett lelkigyakorlat (1982 febr.) alatt írt* Reggel *c. verséből vett szép kifejezés, a «* Csendet termő csend *» címszó alá rendeztem ciklusba. E versekben gyakran visszatér a csend élménye, illetve a szemlélődő belső csendjéből fakadnak a szeretetvallomások, a panaszok, töprengések, a perlekedés szavai is, egyszóval — Cser kifejezésével — «a szív énekei».*

Morlin Imre római tanulmányai idején, 1983. jan. 2-án írta nekem költeményeiről: «Irodalmi működésem Petruch atya lelkén szárad. Ő biztatott. Így lettek előbb regények lelkipásztori szándékkal: hitoktatási tilalmamat így akartam pótolni —, be is csuktak érte. Nem tartalma miatt, hanem a cenzúra megkerülése volt a bűnöm. A versek inkább belső ösztönzésből születtek, s mikor egy alkalommal mondtam Petruch atyának, hogy minek írjam ezeket, hiszen azt sem tudom, hogy jók-e, vagy rosszak — s úgy sem jutnak el senkihez, azt válaszolta, hogy ne hagyjam abba, mert jó ez stílusgyakorlatképpen. Hogy milyenek, persze most sem tudom. Van amelyik tetszik nekem, van amelyik nem. Sőt egy alkalommal tetszik, más alkalommal ugyanaz már nem tetszik...».

Most mint költő és kritikus olvastam végig e pár száz verset, hogy válogassak belőlük. A nekem tetszőket *vettem át, azokat, amelyek — szerintem — igazi lírai ihletből fakadtak, nem pedig verses meditációk, versszerűen tördelt olvasmányélmények, vagy allegorizáló témafeldolgozások. Az olvasó láthatja, hogy igenis sokkal többről van itt szó, mint «stílusgyakorlatról»: a «szív énekei» ezek, szeretetvallomások Arról és Ahhoz, Akiről Szent Ignác Lelkigyakorlatai végén az* Ad amorem, *a szeretetről szóló szemlélődésben beszél.*

(Sz. F.)

MORLIN IMRE: CURRICULUM VITAE

Amikor napvilágot láttam, Európa-szerte dörögtek az ágyuk. 1917-et írtak akkor. Remete Szent Pál emléknapja volt, tehát január 15. Három hét múlva keresztvíz alá tartottak.

Mindkét, számomra jelentős esemény, Szatmárnémetiben történt, ami évek múlva, keresztlevelem beszerzésénél nagy nehézségeket jelentett, mert Szatmárnémetiből a Trianon-i békeszerződés jóvoltából Satumare lett.

A románok elől Bécsbe, Édesanyám szüleihez menekültünk, de hamarosan és végleg haza települtünk, hiszen apai ágon egész családunk Magyarországon élt.

Édesapám M. Zoltán K.u.K. huszárkapitány, Édesanyám a bécsi Népopera szólistája volt, s minthogy Édesapám kitűnően hegedült, kisgyerekkoromban nagyszerű házihangversenyeknek lehettem élvezője.

9 éves koromban a kőszegi katonai alreáliskolába kerültem, s ezzel földi sorsomat be is irányították: katonatiszt leszek. Szüleim Zoltán bátyámat is szerették volna oda fölvétetni, hogy anyagi gondjaikon segítsenek, mert Édesapámat fiatalon nyugdíjazták. Őt azonban nem vették föl. Piarista diák lett, majd megszerezte a jogi doktorátust, de megsejtve a második világháború kimenetelét, fizikát kezdett tanulni, s abban kandidátusi fokozatot ért el. Öt gyermek atyja.

A kadétiskolában jó tanuló voltam, úgy látszik rendesen is viselkedtem, mert általában meg voltak velem elégedve. Hittant is tanultunk, ministráltam is, bérmálásra is sor kerülhetett, mert még otthon voltam elsőáldozó. Hász tábori püspök úr bérmált meg bennünket.

Ekkortájt kértem és kaptam szüleimtől kis kötet újszövetségi Szentírást. Később, felsős koromban és a Ludovika Akadémián gyakran forgattam. A vasárnapi mise alatt azt olvasgattam, hiszen nem értettük a latin misét. Ritkán gyóntam, áldoztam.

Tizenhat éves lehettem, amikor Karácsonyra megkaptam Gárdonyi: « Isten rabjai »-t. Nagy hatással volt rám. Azt hiszem, akkor

kezdtem kisebb önmegtagadásokat gyakorolni. Az iskolai szünidőben legszívesebben otthon voltam, szerettem olvasni, ha nem is sokat. Dickenst, Thackeray-t, Makkai erdélyi püspök, Herczeg Ferenc, Harsányi, Gulácsy Irén műveit, a magyar írók történelmi regényeit szerettem leginkább. De irodalommal különösen nem foglalkoztam.

1938-ban avattak tüzérhadnaggyá a Ludovika Akadémián. A következő években kerültek vissza bizonyos elszakadt országrészek, s mint lovastüzér részt vettem a gyorshadtest ilyenirányú műveleteiben. Szerettem táncolni, operába járni, sportolni. Jó vívó voltam, egy alkalommal dobogóra is kerültem. Díjugratásban is jó néhány díjat összeszedtem. Jó lovam volt. Szálka volt a neve.

1941-ben a frontra kerültem, mint a lovasdandár tüzérparancsnokának segédtisztje. Túljutottunk a Dnyeszteren, de a tél közeledtével a lovasdandárt hazarendelték. Áthelyeztek a nagyváradi tüzérhadapródiskolába kiképző tisztnek. Katonai tárgyakat és lovaglást tanítottam. A front közeledtével az intézetet a Dunántúlra helyezték. Ez 1944 őszén volt. Egy külső esemény révén akkor következett be életemben a jelentős fordulat.

Karácsonykor egy tehergépkocsi Budapestre ment, és parancsnokom megengedte, hogy fölszálljak rá. Így lehetővé vált, hogy a Karácsonyt Édesanyámmal töltsem, aki akkor már özvegy volt, mert míg a frontom voltam Édesapám szívroham következtében váratlan meghalt. Édesanyám Tatán élt. A dunaalmási útelágazásnál leszálltam a teherautóról és autóstoppal bejutottam Tatára. Édesanyámat nem találtam ott, és a szomszédok közölték, hogy beutazott Budapestre a bátyámhoz. Nosza, autóstoppal gyerünk Pestre. Be is jutottam és reggelre az oroszok körülzárták Budapestet. Rámbízták az ugyancsak ott rekedt hadapródiskolásokat és ludovikásokat és részt vettünk Budapest védelmében. Január 15-én, születésnapomon megsebesültem és fogságba estem. Háborúban gyorsabban történtek az előléptetések. Százados voltam, huszonhét éves.

A hadifogság két és fél évig tartott. Ezalatt feltámadt bennem az az igény, ami már otthon, katonatisztként is egy-két alkalommal jelentkezett, ti. hogy szerzetes legyek. Kezdtem imádkozni, hogy azzá lehessek.

1947. június 29-én érkeztem meg Budapestre a hadifogságból a kész elhatározással, hogy szerzetbe lépek. Családi okok miatt a belépés egy évet késett. Domonkosoknál, majd ferenceseknél próbálkoztam, végül a jezsuitáknál kötöttem ki. Az egy év alatt, míg vártam, téglagyárban dolgoztam mint behordó, majd tégla-illetve cserépadogató. A honvédség nyugdíjazott, de úgysem volt semmi kedvem tovább katonáskodni. 1948. július 30-án léptem át a Manrézában levő noviciátus küszöbét. 1950-ben kezdődtek a zaklatások; noviciusmesterünket, P. Kovács Jenőt letartóztatták, a Manrézát elvették, Szegedre kerültünk. Ottani rendházunkból jún. 10-re virradó éjjel elhurcoltak és Jászberénybe internáltak. Egy éjjel megszöktünk eléggé romantikus körülmények között, és Pesten bújkáltunk, majd dolgoztunk, míg a Püspöki Kar valamiképpen megegyezett. Mi még két évig tanulhattunk az egyházmegyei szemináriumokban, míg onnan is ki nem tették a szerzeteseket. Dolgozni mentünk. Voltam segédmunkás építkezésnél, gépmunkás a Kőbányai Szerelvény Gyárban, házmester, sekrestyés, és közben az 56-os forradalmi események lehetővé tették, hogy Kisberk Püspök Úr 1957. jan. 25-én titokban pappá szenteljen négyünket. A többi fiatal külföldre szökött. A munka mellett végeztük filozófiai és teológiai tanulmányainkat, ugyan csak szétszóratásban és munkában levő tanáraink irányításával. A szentelés után Angyalföldön, a Rokolya u-i akkor még csak lelkészségen — azóta már plebánián —, voltam sekrestyés, de hittant taníthattam, míg be nem tiltották. Akkor ismerkedtem meg az angyalföldi munkásifjúsággal és hitoktatásukat úgy folytattam, hogy érdekes történetekbe ágyazva adtam elő a hittani anyagot.

P. Pertuch, aki elöljáróm volt, egyre csak buzdított, hogy írjak. A kis történetek egyre hosszabbak lettek, majd regényekké kerekedtek. Lett belőlük egynéhány az íróasztalfiók számára. Akkortájt kezdtem verselgetni is. Csak úgy a magam számára.

1964. dec. 8-ra virradó éjjel letartóztattak és 10 hónapra elítéltek izgatás és sajtóvétség miatt. Börtönbe csuktak. Utána már óvatosabban folytattam az irogatást.

1972-ben a Budafok-Felsővárosi plebániára kerültem irodai segéd címén, de teljes kápláni munkát végezhettem. Ott a hegyen nem törődtek velünk az államiak.

1981-83-ban Rómában végeztem azt a lelkiségi tanfolyamot, amely felkészített lelkigyakorlatok adására a leányfalui lelkigyakorlatos házban. 1984 novemberében P. Generális kinevezett a megbetegedett P. Tamás helyébe az itthon élő magyar jezsuiták provinciálisává. A hivatalomat dec. 8-án vettem át. Kezdődtek a külföldi utazások és költözködések. Utóbbi összefüggött a szerzetesrendek rehabilitációjával is. A költözködések közepette még megmaradt írásaim, verseim elkallódtak. Eddig se sokat törődtem velük. 1990. okt. 19-én a provinciát átvette az újonnan kinevezett provinciális, P. Nemesszeghy Ervin, aki Kanadából jött haza. Ő fedezett föl néhány versemet, s kapta kézhez az egyik atyától *Csibi* című regényemet. Kívánta mindkettő kiadatását. Valahogyan előkerültek az összes versek, magam is meglepődtem, hogy mennyi, sőt a regények is. A *Csibi* című kisregényt a Szent Gellért Egyházi Kiadó decemberben akarja kihozni.

Amint szerzetesi és papi hivatásomat is eléggé görbe utakon vezette a Gondviselés, úgy tűnik, hasonló módon kerül nyilvánosság elé a szerző által se sokra értékelt írói tevékenység.

Adná mégis az Úr, hogy hasznára legyen annak, aki olvassa.

(1991. november)

I.

ÜVEGBOLT

BEVEZETŐ

Az üveg sok mindenre jó.
Zárt szobába fényt ereszthet.
De lehet olyan ablakká, mely Isten világára nyit.
Emberszívet vizsgáló mikroszkóppá is lehet.
És lehet tükör, hogy magadra ismerj benne.
Olykor palack készül belőle
üdítő ital, vagy gyógyító orvosság számára.
De csilloghat benne ilyen, vagy olyan bor is,
valamilyen címkével, vagy éppen címke nélkül.
Folyékony illatokat rejthet magában,
vagy csak tiszta vizet:
virágok locsolgatására.
Bizony az üveg sok mindenre jó.
Átereszt fényt és meleget,
illatokat, ízeket őrizhet.
De törékeny nagyon...
S ha durván bánsz vele, könnyen repedhet
és csak cserepeit nézegetheted,
amikért talán lehajolni sem érdemes...

AJÁNLÁS

Szépszerével
szerteszéjjel

szórom szívem
kincseit.

Hadd élvezzék
hadd szeressék,
hadd nevessék
kínjaim.

Talán dicsér,
talán átkoz,
talán gúnyol,
gyantás fát hoz,
ki olvassa,
s bosszankodva
tűzre dobja
rímeim.

Ha lángjával,
fagyot olvaszt,
füst-fáklyával
könnyet fakaszt,
nem hiába
írtam én.

Rideg világ,
kemény szívű,
könnyes bánat
festett ívű
sanda szemét
nem éri.

Hadd égessék
bűn bélyegét
semmit érő,
füstté égő,
tűzre dobott
verseim.

(1978. jan. 11)

TESSÉK VÁLASZTANI!

Jöjj az üvegboltba!
Az üzlet sok polca
a zöld falak alatt
körösköröl szalad.
Ingyen minden darab.
Önkiszolgáló bolt.
Itt a tükrök sora.
Tükrözésük nem holt:
nézzél csak magadra,
hátha más vagy, s ezért
száz darabra pattan
a csodálatos kép
mit magadról hittél!
És a szomszéd polcról
biblikus üvegek,
— újak és régiek —
kínálják terhüket.
Aztán egy másikon,
bűvös folyadékot
rejtő üvegsoron,
jól felismerheted
a szennyezett vizet,
kormos, terhes eget:
legmodernebb korod.
Vannak itt még színes,
szerény kis üvegcsék.
Finom illatait,
hogyha megismernéd,
talán gyógyítnának.
És egy újabb soron
jó szeszes párának
érezheted ízét.
Kóstoljad: megsejted
erjesztő erejét.

Egyik-másik olykor
áhítatot gerjeszt,
szárnyaszegett lelked
újra szárnyra kelhet,
és hímporát vesztett,
ázott lepkeszárnyad,
vagy szíved elfonnyadt
szirmaival, száradt
hullajtó levelét
új életre kelti,
szélesre göngyöli
színes, tarka leplét,
újra felismerve
önmaga szépségét:
Istentől alkotott
igaz emberségét!

HOMOKBA ÍRJAD...

A panaszodat, a bánatodat
Homokba írjad!
Ha fáj valami, úgy akárkinek
Azt el ne sírjad!
Homokba írjad, a porba írjad!
A szíved búja akármilyen nagy,
Az embereknek azt el ne mondjad!
A terheket csak magad hordjad!

Mások vétkét, a botlásokat,
Meg nem értést, a bántalmakat
Fel ne rójad!
A Mester is csak így csinálta ezt,
Ámbár várta Őt a nehéz kereszt.
Az asszony bűnét a homokba írta,
ő elfeledte, a szél meg elfújta.

Legyen szép, szent igazság, —
Eltapossák.
Ha vérzik is a szíved, — láttán
Kikacagják.
Azért, — ha égig ér a bánatod,
Ha könnyeidet el nem sírhatod,
Hordozd csak némán, zajtalan,
S homokba írjad hangtalan.

Földre bilincselő vágyaidat
Homokba írjad!
Kölcsön adott pénzt, időt, bizalmat
A porba írjad!
Jóbarátod lesz így a félvilág,
Bár inségben éhenhalni hágy.
De holtbiztosan számíthatsz az Úrra,
Ezt márványba véssed, ne írd a porba!

ÖRÖKÚJ RÉGI CSILLAG

Ti azt hiszitek, hogy a Csillag csupán csak mesék csillaga.
Ti azt hiszitek, hogy a Jászol csupán csak népi ballada.
Ti azt hiszitek, hogy a Pásztorok csak nomád népek képzelt [hódolata.
És a Napkeleti Bölcsek látogatása mese: « Ezeregy éjszaka. »
És azt is hiszitek, hogy Heródes véres gyilkolása,
S egy Férfi, Asszonya, s a Gyermek futása
Éppúgy mese, népi romantika,
Mint az Angyalok éneke, dalos Glóriája.
És azt is hiszitek, hogy a Kisded története,
Csak régi vágyak álmok testet-öltése.
S ha már mese, romantika, álom,
Ne változtassunk a régi hagyományon!
Legyen minden fényes: Telerakott asztal,
Cicomázott fenyő, és « Mennyből az angyal... »

Ti mind így hiszitek.
De Aki megírta e ritka történetet,
Más asztalt terített.

Omló sorsok, kancsal szemek, gyilkos vágyak hamis térítése,
S minden más, mi bús bolygónkról ma száll fel az égre,
Fertőzött egünket feketére kente...
Sötétben bolyongunk,
S mégis győztes pálmát, zászlót lobogtatunk.
Büszke bolygónk bálványai ordítozva lesnek:
Új csillagok után kutatnak, keresnek.
De Aki megírta e ritka történetet,
Örökúj régi Csillagot jelentett,
Hogy fénye áttörje a Zűrzavart, Homályt,
A Vér, a Pénz, a Hazugság Fátyolát,
S ez a Csillag, — bár rajt a bűnös Föld röhög —
Ma sem ad Fényt másutt, csak Betlehem fölött.

(1977. Karácsonyán)

VÍZKERESZTRE

(Mt 2,1-12)

Már itt volna ideje,
hogy nyekkent világunknak
küldenél vagy három bölcset, Uram,
kik a Te csillagod után járva
nekünk, « választottaknak »,
— ó míly büszkék vagyunk erre! —
megmutatnák,
hogy köztünk élsz még.
Hisz évről-évre, lám,
mindig újra születsz nekünk!

Tán meg is rémülnénk mindahányan,
és bújnánk bölcs könyvet, próféciákat,
csak Betlehembe nem indulna senki.

Minek is?

Talán holmi pogány okosoknak
hamarább mutatod meg
a boldogság útját
egy szűz szülte gyermekecske
tündérmeséjében, mint nekünk?

Ki hinné?

A választottak mi vagyunk!
Holdat ostromlók.
Marsot ostromlók.
Mélytengert kutatók,
beképzelt földi rombolók!

A napkeleti bölcsek épp így jártak egykor!
Az Írásokban jártasak megmondták
magányos csillaguk titkát,
s megfejtették boldogságunk nyitját,
de maguk nem indultak el.

Csillagod most is ragyog,
S akik sejtik, hol s merre kell keresni,
hiába sejtik,
nem követik,
s nem indulnak neki.

VEZESD KI A PUSZTASÁGBA ŐKET!

(Mk 6,30-44)

Vezesd ki a pusztaságba őket:
a jóllakottakat,
a telt fazék mellett ülőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
a gazdagokat,
a kényelmeskedőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
a túl okosokat,
a képességeikben tetszelgőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
az önteltek,
a csak magukkal törődőket,
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
az ítélkezőket,
a mások felett pálcáttörőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
az ügyeskedőket,
a csalafinta üzletkötőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
a ravaszkodókat,
a társadalmi méregkeverőket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!
Vezesd ki a pusztaságba őket:
hogy megismerhessék
ürességüket, igaz éhségüket.
Vezesd ki a pusztaságba őket!

Vezesd ki a pusztaságba őket:
a benső magányba,
az elhagyatottságba,
az eszköztelenségbe,
a kiszolgáltatottság ürességébe,
a fantáziátlan tehetetlenségbe,
a sivár reménytelenségbe,
az önmarcangoló tépelődésbe,
skorpiók és kígyók közelségébe,
hogy felfedezzék igaz éhségüket,
hogy nem a gyomor üressége,
nem a pénztárca üressége,
nem a kényelem üressége,
nem a nagyzolás üressége,
nem a dicséret üressége,
nem a tapsok üressége,
nem a szép szemek üressége
betöltésre vágyó korgó énük éhe,
hanem a kiégett szív kongó üressége
az igazi éhség,
s ezt jóllakatni csak a végtelenség
képes,
Aki Te vagy
szívünkre éhes
kenyérszaporító
áldott Közvetlenség!

(1976. aug. 2)

A SZERETET PAJZSA, AVAGY: NEKI NÖVEKEDNI KELL

(Jn 3,30)

Szeretetem pajzsa hitem
Fékezhetetlen szeretetem
Minden túlkapástól óvja,

És arra ügyeljen most nagyon:
Ő növekedjék éjjen s napon,
Míg tűnjön az ÉN észrevétlen.

(1980. okt. 8)

EGY SEM ESIK LE ATYÁTOK TUDTA NÉLKÜL

Egy vásott kölyök
rigóra lőtt:
az véresen a porba hullt,
dalos kedve csendre némult...
s Atyánk szemébe könny tolult.

(1980. okt. 6)

SZÍVEDBŐL ÉLŐ VÍZ FORRÁSA FAKAD

(Ján 7,38)

A forrás akkor is buggyan,
ha kígyó sziszeg partjain,
s ha keserű lapu árnya
ringatózik habjain.

S ha mázsás kő dobódik rá,
vagy iszap, s hordalék fojtja,
vize utat tör magának:
életet vinni a sorsa.

Szíved mélyén van e forrás,
tán önzés sziszeg partjain,
tán keserű hangulatod
ringatózik habjain,

vagy gőgösséged zárja útját,
s szenvedélyed árja fojtja,
utat tör magának mégis
szíved rejtett bő forrása.

(1978. máj. elején)

A KRISZTUS – KÖVETŐ

(Lk 9,23-24)

Folt
nem volt
a becsületén.
De babérfonat
sem a fején.
Csak szegek helye
a tenyerén
és töviskoszorú
őszülő fején,
vérzőn lüktető
sebhelyek szívén.
De senki nem
láthatta rajta,
mert szelíd mosoly
égszínű palástja
láthatatlanná takarta.
Maga sem tudta,
hogy szent,
s a kereszt
mit vállán másokért cipelt
annyi gondot okozott neki,
hogy sohasem ért rá
búsongva törődni

megtépett, sajgó önmagával,
csak a mások bajával,
mindörökké.

HÁLA A SZERETETÉRT

(A szeretet némi anatómiája)

Hála a szeretetért,
Szívéből sugárzik,
s benne minden
egyszerűvé válik.
Nem csillog, nem sziporkázik,
nem éget, nem emészt,
de van,
betöltve az Egészt.
Van, hol lennie kell,
békét ad, örömöt lel,
s olthatatlan szomjat
támaszt,
és szent és tiszta vágyat.

Szegénnyé tesz,
csillogni nem akar,
szemérmesen takar
mindent,
mi ünnepelni akar.

Ott van egészen hol lennie kell
segítni készen jót permetezve
egyszerűségében.

Komorságot oldjon,
életet fakasszon
rút sivatagban,

dermedt halálban.
Erőtlenségbe
örömöt öntsön
üröm helyett édes
illatokat töltsön.
Nyissa mit elzárt
konokul az önzés,
védje, mit hozott
hebehurgya döntés.
De zárja az esztelen
kitáruló szívet,
nyomjon rá óvatos
szeretet-pecsétet.

A szeretet szíve
a Szív szeretete...
Ki érti ezt?
Aki szeret, mert
tudja, hol keresse.

LELKEM KERES TÉGED

Kertek mélyén,
sziklák élén
bolyong lelkem,
keres Téged
Istenem.

Hitem szélén,
pisló fényén,
föld világán,
virágágyán
sejti vágyam,
tévesen.

Csak legbelül,
kegyetlenül,
elhagyottan,
száraz csendben
lelhetem meg
Őt magát.

Kertek mélyén, sziklák élén
hiába bolyongok én.
Hitem szélén, pisló fényén,
föld világán, virágágyán
elhagyottan, kárvallottan
hazatérve, otthonomban
– lelkem mélyén, lelkek mélyén –
rátaláltam Istenre.

(91.10.31. Hajnal)

MA HAJNALBAN SZABAD LETTEM

Ma hajnalban szabad lettem.
Bizonyítni folyton-folyvást
másoknak mit miért tettem...
Abba hagyni ezt a rágást
magamon.

Vállalni a magam énjét,
nem a mások véleményét
keresve cselekedni,
szabad szívvel, szabad szemmel
kötetlen.

Majd az énem legbelsejét,
vállalva, s az Isten tervét,
amit rólam megálmodott,
élhetek én csak szabadon
másokért.

Mások véleményét hagyom,
szeretve élek szabadon,
nem köt ember törvénye se,
mert Istenem belém tette
az övét.
Akart engem, mert szeretett,
akar most is. Szeretetét
szabadságban élve, érve,
terve szerint testesítve
leszek mások éltetője,
s önmagam.

(91.10.31. Hajnal)

A REPKÉNY ÁLMA

Törekvő
zöldelő
szára
vágyik feljutni
falra, fára,
toronyra és
keresztágra,
mindre,
mi égre mutató.

De csillagos égre
hiábavaló
bús törekvése,
mert csak oda juthat,
hol anyaghoz kötve,
föl-föl kapaszkodhat
rögről-rögre, de
továbbra nem.
Csak ennyit
engedett neki az Isten.

Ha mégis szólítja,
önmagán túljutva
csillagokhoz érhet,
teljesülhet álma,
mit önerejéből
nem is remélhetett...

(Bp. 91.4.26)

MAGÁNY

Nem szólok senkihez,
hozzám se szól senki.
A sivatag homokja
sok szomszédjával
együtt muzsikálgat,
ha szél taszítja őket.
De én néma vagyok,
nincs semmi muzsikám,
nincs kinek zenéljek,
nem hallgatná senki.

Mi nyíljék meg bennem?
Az a név, mi nevem?
Ahogy Isten szólít,
úgy szólítson engem
Tőle kapott nevem?

Más szólít meg engem,
ki ismeri nevem,
mit Istentől nyertem,
azon szólít engem,
s megnyílik bennem,
az, aki vagyok.

Magányban,
egyedül,
nevem: Tehetetlen.

(Bp. 91.10.25. este)

SZŐDD EGYBE SZÍVÜNK ROSTJAIT

Sződd egybe szívünk rostjait,
mik Tiéd, nem a miénk,
hogy eggyé legyen minden szív.

A szálakat, mit életünkkel
mi fűztünk rostjaid közé,
vesd el!
Velük csak zökkenőkkel
dobogna a szeretet-jel,
s az eggyé lett szív
nem tűrné el
gyér hullámveréseit.

Az ív
ily szívből el sem érne
a Szívhez, ki eggyé tette,
sőt szégyenévé lenne,
hogy így,
csak ennyire szerette.

(Bp. 91.10.25)

II.

CSENDET TERMŐ CSEND

A CSEND

A csend: tükör.
Jól megláthatod énedet benne.
Azért a zaj, mit magadban,
s magad körül csapsz,
önismereted rossz veszedelme.

A csend: sima víz.
Mélységek titkait láthatod benne.
Jaj, földi göröngyöt ne hajítsál bele,
mert fodrot vet színe,
s elvész hajótöréseid megsejtett kincse
szemed elől,
elvész örökre.

A csend: égi zene.
Nem a halál holt némasága,
vagy süket fülek tunya balgasága,
hanem: csupa csend-harmónia.
Neszezése szent visszhangoknak.
Jaj, disszonáns akkordjai ne csúfolódjanak!
Sohse hallod többé, mit hallanod kéne,
és a szent csend megcsúfolt zenéje
hallásod elől
elvész örökre.

A csend: imádság.
Szíved legmélyén a Lélek sóhaja.
Vágyaid kimondhatatlan óhaja
száll fel az égre, mint hajnali pírban

tiszta tó párája,
mint hangtalan szép virág, hangtalan illata,
a csend imádkozik benned.
Jaj, el ne fojtsátok a Lelket,
mert a csend imája,
mint hervadt lelked elhervadt virága
illattalan marad,
így marad örökre!

ÜVEGRE ÍRT IMÁM

Átlátszó üvegre vízzel írott szöveg:
ilyenek imáim.
Mindenre Figyelő, Te mégsem veted meg
gyarló fohászaim.

Vízzel írott szöveg... de mégsem színtelen,
fűtől, virágtól,
ékes lepkeszárnytól, gyermekek arcáról
lopom el színeit.

Anyák sós könnyével, betegen kínlódók
sós verejtékével,
munkások, nyomorgók, hiába dolgozók
kínzó keservével,

vegyítem víz-imám, s emberszív vérével,
égő rőt cseppjével,
minden fájdalomnak tompaszürkeségű
színkeverékével.

Talán mégis látod, Istenem, az imám!
Rajtam sötét éjed...
de lelkem, életem bűnfertőzte lapján
felragyoghat fényed!

Istenem, Te érted gyermekgügyögésem
vízzel írt imáját,
mert a semmit-érő üveg-könyörgésem
Te világítod át!

(1976. aug.)

GERONTOLOGIA CHRISTIANA

Nyugtalanság:
széltől zaklatott nyárfaág...

Magány:
társtalanul maradt fekete árny...

Szorongás:
vibráló árnyék, rémlátomás...

Félelem:
reszkető akarat, reszkető értelem...

Merengés:
múlton szemezgető édes tépelődés...

Elhagyottság:
nincsen a föld hátán se rokon, se barát...

Közeli halálom:
fekete károgás, fekete faágon...

Ráncosarcú,
őszhajú öregség:
mindez együtt,
üröm, keserűség...

De ha örökmécs:
Isten szerelme ég

lustán verő,
elfáradt szívedben,
színaranyá
s éretté lesz minden:

Ízes gyümölcsöktől roskadozó szép fa,
aratásra érett aranyló gabona,
szüretre szánt szőlő édesedő fürtje,
búcsúdalát mondó dalos fülemüle,
és csend és béke és bátorság, megnyugvás,
hívő emlékezés, szétáradó áldás:

Mindent átölelő szeretetáradás!

(1976. júl. 2)

A TÉVTAN ÉS PRÓFÉTÁJA

Zöldre festett
száraz ág,
papírból rajt
a virág,
télen, nyáron
úgy lesem,
de gyümölcsöt
nem terem.

Szivar füstje
szálldogál,
karikája
tovaszáll,
mikor hamvad
a tüze,
hamu marad,
s a bűze.

Széllel bélelt
furulya,

széllel bélelt
muzsika,
de a jó fül
meghallja,
hamisan szól a nóta.

Mindenkinél
okosabb,
a tanultnál
tanultabb,
« Felsőbb Lélek »
sugallja:
csak neki van
igaza.

Ilyen a prófétája!

(1977. jan. 2)

LILA BÁNAT

Hulló harmat,
hangja halk,
hulló bánat
szirmot hajt.

Mégsem hallod,
mégsem látod
lila színű búbánatod?

Hej az égnek
borulatja
szemem elől
eltakarja...

Könnyem hajtja,
könnyem bánja:

tikkadt lelkem
átaljárja...

Hulló harmat
szirmot hajt,
hulló harmat
hangja halk:
lila színű
szirmot hajt.

(1978. máj. 16)

MEXIKÓ

(A Szentatya hazaérkezett mexikói apostoli útjáról)

Még nem rég
vére folyt
e népnek,
mert égre nézett.

Most verejtéke,
s könnye
az éhezőknek,
érdes kézzel,
görnyedt háttal
éhbért keresőknek.

De angyalomat küldtem Előtted,
hogy készítse el utad,
hogy Rád ismerjenek,
ha Evangéliumod
újra meghirdeted
a szegényeknek,
és a gazdagoknak.

(1979. II. 1)

SZERETŐVÉ SZELÍDÍTSED...

Szétdúlt szókkal,
szórt szitokkal
szertelenül szólottál.
Szállj szívedbe,
szelíd szerrel
szelídítsed szólamod.
Szivárvánnyal
színesített,
szamócákkal
ízesített
szép szavakkal
szelídséggel,
szárnyas szavak
szépségével
szárnyaszegett,
szegénnyé tett,
szegzett szívű
testvéredet
szólaltasd meg,
vigasztald meg,
szomorú szív
száz bánatát
szeretővé ékesítsed.

(1979. aug. 30)

TRÓNFOSZTÁS

Fékeveszett
trónját vesztett
józan ész!
Meddig vagy még kész,
hogy tagadd a kétszerkettő négyet
hogy kisebbnek tartsd félnél az egészet?

(1977. okt. 8)

CSENDANATÓMIA

« Istenem » — suttogja szobám meghitt csendje,
s égi csöndességben a csillagok rendje,
dobogja az ember ritmus-szavú szíve,
s a zsoltáros lantja: Deus miserere...

*

A csend szava százszorta szólóbb,
mint szónoki szóáradat,
a csendben csodák csendje csendül,
muzsikáló égi harmat...

*

Ködszórta ősz, tejfehér csend...
Valahol egy csöpp harang cseng,
s gyászoló szem könnycseppje reng,
egy csendes, bánatos arcon...

(1977. okt. 5)

RÖVIDKE LEVÉL M-NAK

Tizenöt éves vagy csupán,
de a bűn mindenki után
kinyúl, ki könnyen kapható...
Vigyázz!
A szenvedély kegyetlen rabtartó!

AZ ÉN ÖRÖMHÍREM

Örökös örömnek örömhíre enyém,
nem a heje-huja, nem a nagyobb kenyér
de a buggyanó lét tavaszi öröme,
Isten kiapadhatatlan szeretete.

(1976. márc)

A FÉNY ÁRNYÉKON SZÉPÜL MEG

A fény árnyékon szépül meg,
a napsugár hajnal ködében,
a szép mosoly könnyeken át,
az irgalom bűnfoltokon.
S a szeretet, az édes gyöngy,
a fagyos gyűlöletgöröngy
darabjai közt csillogón
fellelhető éjed után,
egy rózsaszirmú hajnalon.

(1977. ápr. 18)

AGGÓDÁS

Megállni nem tudtál?
Ujra tetted?
A lejtő egyre meredekebb!
Vigyázz!
Szeretlek...

(1980. szept. 25)

SZÁLLJ SZÉPSÉGES ÁLMOM...

Szállj
szépséges álmom!
Vágyva várom
a csillaghullás
augusztusi percét,
földtekét suhintó,
fénybarázdát vonó
elsötétült egünk
hasító reményét:
Szánandó sorsunk
fénybe öltözését.

(1980. V. 11)

BÁBEL

Bábel
állvány
palotádhoz

és ha Bábel

tornya
álmod
istenné teszed
bálványod

félbemarad
nem érti
sem más
sem magad

és lebonthatod
csupasz állványod

(1980. VIII. 9)

REMÉNYKELTŐ HOLNAPRA

Amikor csend borul a földre,
s bánatos lesz a szó, a tett,
s a bukó nap sugarával
tétován búcsút integet,

Mikor az ég szelíd fénye:
ezüstös hold fátyla mögül
rád kandikál a letűnt nap,
s emléke álmodba kövül.

Halk nesz, futó zizzenéssel:
angyalszárny törli homlokod,
elcsitul sok kínzó emlék:
Remény kínál új holnapot.

Mit mondjak, irgalmas Isten?
Fájt, ami volt, jobb lesz, mi jön?

Vagy elnyeli az új napot
bűn, homály, lápízű közöny?

Ne engedd! Remény fénye
hozzon új szót, lendületet,
hozzon jó ízt, megbocsátást,
simogató szeretetet!

IGEHIRDETÉS

Felszórtam kihült csillagaim,
– fakó szavaim –
korunk éjsötét egére.

De ki szívembe sugallta és ajkamra hozta őket,
varázslatos, szelíd fénytöltést adott nekik belülről.

És aki csak fülelő szemmel rájuk tekintett,
derengő fény támadt megriadt szívében,
és édes, halk muzsika szíve belsejében.

Mert hűlt csillagaim az Örökkévalótól kapták szelíd fényük,
s az lopózott éjrefordult egünk
csillagait kereső szemük,
vágyódó szívük sötétjébe.

HAJNALI BUZDÍTÁS

A szelídszívű hold búcsút int az égen,
áramfogyasztó neon
se égjen,

se utcán, se téren,
hisz
virradatkor eljön
a tüzesszemű nap.
Most a horizont alatt
várja, hogy feljusson az ég peremére
és Istennek
szívedbe plántált igéje
moccanni kezdjen,
és ma is
gyümölcsöt teremjen
mindnek örömére,
ki szakíthat belőle,
mert gondviselő szerencséje:
találkozhatott veled.
Ne legyen ma tétlen
se szíved,
se kezed!

(1976. jan.)

ESTI SZEMLÉLŐDÉS A KÓRHÁZAM ABLAKÁBÓL

Ó áldott csend!
Békét teremt
szívben, szóban egyaránt
és a sötét ablakon át
röntgensugarat sző
a szemközti hegyre szökő
álompillájú látó szem,
a hegyoldali házemeleten
szelíd függönyös fényeket sejtető,
ki tudja míly emberi sorsot rejtő
toronyház sok-sok ablaka felé,

embersorsok tragédiája elé
húzódó ablakok függönye mögé.
De megoldásuk egyedül Övé
Ki ismeri házfalak titkát,
rejtett emberi sorsok bánatát.

Imádságom, ó Uram, hatoljon át
a csend-éjszaka sötétlő völgyén,
s találjon utat vágyaim ösvényén,
legyen balzsam, legyen megoldás
és szent békességet közvetítő áldás,
innen, kórházam ablakából,
szeretettel szőtt imádságomból
küldött csend, mely békét teremt
szívben, szóban egyaránt,
s hatoljon át a sok toronyház
sok keservet rejtő függöny-fátyolán.

(1976. március)

CSENDKÚRA

Kiírták a szürke falra:
« Kettőtől négyig csendkúra ».
S a kórtermi ajtó mögött
az intelem testet öltött.
Beszélni tilos, aludni kell...
Csak egy fáradt sóhaj emel
tiltakozást a parancs ellen,
vagy beteg szív üt hevesen,
szabályt se tartva, rendetlen,
s egy ágy alja is megzörren
a beteg gerince alatt:
jobb fészket túrna magának...

Csak ennyi az egész.
Csend a teremben.
De a sajgó lázszőtte szívekben
nem érvényes a csend parancsa,
mert odabent a Szentlélek harangja
kondítja imára a szív harangját,
nem sértve kórház, s főorvos parancsát,
szomszéd betegtárs halódó mély álmát.
S valaki az imáját
hangtalanul küldi
betegágyról ágyra
nővérre, orvosra,
nem gondolva másra,
mint a szenvedésre, és mint a hálára.
Csak egyre nem: a saját bajára
saját sorvasztó sajgó bánatára,
halálára.

(1976)

ESTI FOHÁSZ

Uram, mily jó vagy!
Fáradtan szeretlek,
tán jobban azoknál,
kik pihenten nevetnek.

Nem félek,
élek,
csendes a lélek,
mert szerettelek
Téged
ma is.

Hamis
értékhez nem

tapadt kezem,
s a kegyelem,
– Szíved ajándéka –
e sötét éjszaka
itt marad velem.

Békésen pihen
elfáradt testem,
s angyalok játéka,
angyali muzsika
elaltat csendesen.

(1977. okt. 23)

ESTI MEGBÉKÉLÉS

Az esti csendben szól az Úr,
és szívemen a bánathúr
pendül és halk dallamba kezd,
nem félelemmel, édesen,
irgalmára emlékeztet,
és elpihenek csendesen...

(1977. ápr. 21)

TÉPELŐDŐ TÖREDÉK

... szegzett szárnyam,
tépett tollam
csapdosása
csupa « csak ».
Ágról szakadt
vágyódásom,

vergődésem,
sok várásom,
vargabetús
vajúdásom
sodródása
meddig tart?
Én Istenem,
meddig tart?
Bujdoklásom,
bambaságom,
botorságom,
balgaságom
bajvívása,
bégetése,
szívem, lelkem
égetése,
ó mondd, Uram,
meddig tart?
Szépszerével,
szerelemmel,
szív-nógató
kereséssel,
szárnyas szavam
Hozzád tart:
Halld meg imám,
hisz nem ritkán
száll Elédbe,
feledésbe
ne ejtsd végleg,
szegény szolgád
szegény dolgát,
szárnyaszegett,
tépett tollú
siránkozó,
imádságát!

(78. I. 24)

AZ ÚRNAK ADOTT SZÍV

Lángol, lobog,
vágyódik, dobog,
majd ellágyul...
lám, így szeret
a Néked adott szív.

Egyre csak hív
minden rábízottat
s nem is tudják:
van, ki szereti őket,
a ködben, vészben tévelygőket,
a homályban tétlen,
támolygó szíveket...

S a végtelen szeretet
ölelésében
se tudnak róla,
de holnap a szeretet foglya
lesz mindahány...

Ó, sikító magány,
mit vált a boldog óra,
s a sok árva kín
mind-mind rátalál
a kettős-egy szívre,
s ím,
a kegyetlen magánynak,
vége mindörökre.

(1980. szept. 25)

VALLOMÁS

Uram,
szeretném mondani
a mondhatatlant
Neked,
testetlen vágyaim,
suta szárnyalásim,
ha kedved tartja,
kedvessé teheted
ezt a suta semmit,
mi belőlem tellett,
A fénytelen senkit,
a formátlan semmit
új formába öntöd,
fényesre ötvözöd:
s megtalálja magát,
önnön magvas magvát,
dicsőségedre!

(1980. ápr.)

PERLEKEDÉS AZ ÚRRAL

Tudod, hogy szeretlek...
s ha e néma lelet,
szárnyatlan felelet
kedves Előtted:
hallgatok...

Kiálts nagyot,
hátha megszólalok!
Vagy igazabb az Néked,
ha néma maradok?

(1980. nov. 8)

SZÓLJ HOZZÁM, URAM

Szólj hozzám, Uram,
úgy hallgatnálak most,
hogy mi lesz a világgal és velünk?

Földrengés,
Háború,
Éhínség:
Jólismert lovasai
Írásod utolsó könyvének.
S a hitetlenség terjedése...
Kihülő szeretet...
Jóhíred hirdetése világszerte...

Szólj hozzám, Uram, és mondd:
Mindez már a vég kezdete?

(1980. nov. 27)

HÁLA A CSENDÉRT

Légy áldott a csendért,
mely betölti szobám,
a délutánért:
oly sok munkát ígért
s elfolyt méltósággal,
sem hagyva maga után
zajos ügyek cserépdarabjait,
és az éjszakán
zaklatott lelkek zaklatott álmait
nem nyugtázza párnám...

Légy áldott a csendért,
mely betölti lelkem:

legyen csend benne
holnap, holnapután,
s majd Nálad: mindörökre.

(1981. febr. 13)

A TE GONDOD...

A Te gondod,
s nem enyém,
hogy merre küldjed
szívem lüktetését,
míly hullámhosszon,
s miért?
Kit kell elérjen,
hogy hangolódjék
hullámhosszod
mértékére,
Uram,
fogja üzeneted,
s válaszát küldje...

A Te gondod mindez,
s ha lehetne,
úgy szeretném
— szerénytelen módon, —
hogy szívem lüktetése
a Tied s tieidé
lenne mindörökre.

(1981. ápr. 7)

HOL VAGY? MERRE VAGY?

Milyen messze,
vagy tán közel
vagyok Hozzád,
Uram?
Méricskélem
Közted s magam –
közt futó utam
rövidségét, hosszát...
Néha közelinek,
néha végtelennek
sejtem meg a hídját
Léted és nemlétem
oszló szakadékán
átívelő hátát,
átfogva csillagok
fénytelen világát...

Hol vagy? Merre?
Végtelenbe
tűnő léted
közelembe tévedt
fénysugárkévéje?
Kapkodok utána,
mint sárga hold fénye
után kapkod a csecsemő...

Hol vagy, Te, Teremtő,
mindent átölelő,
betöltő Szeretet?
Ezernyi ezer eget
tartasz a létben,
fürdetsz a fényben,
utólérhetetlen,

foghatatlan közelben,
mégis elérhető
örök végtelenben...

(Bfok, 84. ápr. 29)

APOKALIPSZIS II.

(Szökőár)

Hahó!
Cseng, csobog, csattan
a szikláról patakzó
áradat,
követ, ágat, rögöt
görgető zuhatag.
Tör,
tép,
talajt, tájat,
éktelen robajjal
tereli a nyájat:
riadtszemű állat
menekül előle.
Zúgó,
zengő,
zajló,
sistergő
áradat söpri
az utcákat,
tereli a nyájat,
riadtszemű állat
zúzza, töri
a nemvárt korlátokat.
Hiszi,
menekülhet előle,

s a nap, amint hág delelőre,
rávilágít a roppant temetőre:
elsodort emberi sorsok,
bűnök,
csak magát tükröző
élettükrök
cseréphalmaza
fedi a tájat:
a várost, utcákat,
rakétavárakat,
s megelőzve a pusztítás tervét,
ember ember ellen kiagyalt
rémtettét,
lesöpört a sakktábláról mindent.
Pedig csak ujjával egy angyal intett.

De az elnémult, párás, lucskos föld felett
új békeszivárvány jelentkezett:
az Irgalom újból megkegyelmezett.
S a megújult ember
újra
új életet kezdhet...

ŐSZI ELÉGIA

Fáradt erdő
lombtalan
csúszós avar
hangtalan
teríti
szép szőnyegét

. . . egy szál levél...
süvöltő szél
hasztalanul

tépte húzta
most fáradtan
csak elhagyta
kopasz ágát
hogy láthatatlan
bánatával
beterítse
az avarba
bujva rejtve
árva gomba
kalapját

(1990)

IMA A LÉNYEGESÉRT

Ó add Uram megértenem,
mit jelent nem tevékenykedni,
csak érkezésed várni csendben
és szeretni.

Nem tétlenkedni, semmit tenni,
nem is nyüzsögve követelni
a kegyelem csendes szép szavát,
csak szeretni.

Add értenem e titok nyitját:
ne emésszen lázas izgalom,
sem elpuhult, petyhüdt lustaság,
csak irgalom.

Hadd legyek igaz Képed-mása:
terved szerint alkottál engem,
és ezért a szeretet láza
eleméssszen!

KÖNYÖRGÉS

Pünkösdi láng-tüzek,
kéklő békélések,
zöldelő kezdések,
sárga érlelések,
napsugár Istene!

Szelídre fordító,
harag-csillapító,
tüzeket eloltó,
csendre csitítgató,
lágy szellő Istene!

Mustármag növelő,
csepp kovászt kelesztő,
érésre nevelő,
ízesre érlelő,
életadó Isten!

Bűnöket bocsátó,
kegyet osztogató,
mennyet nyitogató,
útba igazító,
kegyesség Istene!

Részesíts engem is
napod melegében,
szellőd hűsségében,
élted keltésében
minden kegyelmedben
irgalmas Istenem!
Amen

(1976. aug.)

III.

SZENTFÖLDI VÁZLATOK

HOGYAN KERÜLTEM A SZENTFÖLDRE?

A szentignáci lelkiséget ápoló, elmélyítő központ — Centro Ignaziano di Spiritualità — (Roma, Borgo S. Spirito, 5) kurzusán, én is részt vehettem 1982. jan. 4 - febr. 5.-ig. A kurzus záró aktusaként szerepelt egy 8 napos lelkigyakorlat és azt követően ugyancsak 8 napos zarándoklat a Szentföldre.

A Szentföldről, szentföldi zarándoklatokról sok írás, könyv, beszámoló látott már napvilágot. Nem akartam ezek számát szaporítani.

Ezek a vázlatok, versek, szentírási szövegek inkább eleven benyomásaimat akarják érzékeltetni.

Az említett kurzus gyümölcseinek betakarítása a lelkigyakorlatokban történt. De e csendes elvonultságnak, imádságnak, elmélkedésnek napjai előkészületül is szolgáltak a szentföldi zarándoklathoz, azért bevezetőül szántam a lelkigyakorlatról készült « vázlatot ».

Ha a lelkigyakorlat a gyümölcsök beérlelését és leszüretelését jelentette, akkor a szentföldi út a feltálalt gyümölcsök élvezésére szólított.

E vázlatok szeretnének némi kóstolót nyújtani ez élvezetes gyümölcsökből.

LELKIGYAKORLAT NEMIBEN

(1982. febr. 7-14)

Reggel

Kereszt, fenyők, píneák...
A tó fölött tejföl-párát
sűrített a hajnali csend.

Mintha tavasz lenne,
sok nárcisz fejecske
imádkozik égre mutatva.
És madárcsicsergés innen-onnan,
kondul egy harang valahonnan,
s felébreszti a szunnyadó párát.

Foszlik a köd, mássza a hegy hátát,
szabaddá lett a tó, s egetnéző arcát
a hegynek kínálja: mártózzék meg benne.

Aztán csend, csendet termő csend
a szívben, a lélekben, idebenn...
És a csendet némán uralják
a kereszt, a fenyők és a píneák...

Délben

Szobám ablakában
leveletlen ágak,
szürke ég...
Hová lett a hajnal
nem is olyan rég
életre keltő csendje?
Feledve...
De szívemben még ég
áldott emléke,

s egy leveletlen ág
mintha kizöldülne...

Este

Ím este...
Csendbe
burkolózik
a tó, a fa, a bozót.
A nedves aszfalt
száguldó autót
hord
kacskaringós hátán.
Fénysugarán
táncol
a tó, a fa, a bozót,
nem kimélve
fázósra zárt, csukott ablakot,
pillanatra szobámba is szökken,
aztán magamra hagy,
újból sötéten,
de tudom:
szívembe látogatott Isten...

Alapélményem ez volt: kezdettől fogva otthonosan éreztem magamat Urunk földi életének országában.

De vajon miért?

Kerestem rá a választ.

Talán azért, mert hosszú éveken át napi elmélkedésem leggyakoribb témája Urunk földi életének szemlélése volt az evangéliumok alapján.

Meg azért, hogy a heti biblia-órára készülve gyakran tanulmányoztam Gerhard Kroll kitűnő könyvét: *Auf die Spuren Jesu* (*Jézus nyomában*). Képanyaga nyomán szinte minden szentföldi hely, táj ismerős volt számomra.

De gondolom, leginkább azért, mert a sok esztendő, mit Urunk és Szent Anyjának szolgálatában tölthettem, bensőséges, személyes szeretet-kapcsolatot eredményezett Velük, amit a kegyelem meg nem érdemelt ajándékának vallok.

Ez lehetett az oka annak is, hogy amikor a názáreti dombokra, hegyekre, a Genezáreti tó vizére, Júdea sziklás, kopár sivatagára, a Holt tenger tükrére pillantottam, vagy a napkeltében, napnyugtában gyönyörködhettem, megilletődve és örömmel gondolhattam arra, hogy mindezt Jézus és Mária is látták, örömmel, vagy gondokkal terhelten szemlélték. És most én is láthatom mindezeket...

MINTHA...

Mintha itt éltem volna mindig
És ez lenne a hazám...
Ismerős a táj,
És nem fáj,
Hogy csak hatvanon túl
Érkezhettem ide,
De szívem tudta ravaszul,
Hogy már rég bennem él
E táj, e kevertfajú nép,
Héberek, arabok, s ki tudja még
Hánynak háza épül e kedves lankák hátán.
majd minden fűszál s narancsliget
Ismerősként fogad, mosolygón integet,
És hiába tudom: nem jártam itt soha,
Nem fogadnak úgy, mint kegyetlen mostoha,
S amint megpillantom faluját, városát
Felismerem e titok varázsát:
Ő fogad, a szélső háznál Ő az, aki várt,
Gyermekként köszöntöm Názáret Asszonyát.

A NÁZÁRETI LÁNY

Egy lányka megy az utcán át,
haját
fátyollal úgy viseli,
mint a többi názáreti lány.

Lám,
mintha ismerném,
de Názáret utcáján
először jön szembe velem.

Csak egy van itt ilyen.
Pedig milyen
sok lány
mosolyog Názáret utcáján...

Ó, sokszor találkoztam Vele,
szívem képével tele,
s most itt látom,
amint csacsiháton
vezeti Jövendőbelije.

Milyen tiszta itt minden,
e szegény falucska nincstelen
házán, utcáján...
Talán
köszöntsem, szóljak Hozzá?
Csak nézem...
Ó, régóta ismerem...
S Ő, mint régi ismerősnek,
mosollyal integet nekem.

AZ ANGYALI ÜDVÖZLET

(Lk 1,26-38)

A csendszivárvány íve
Názáretig ér.
Az ég angyalküldöttje
e hídon végiglép.
Csendtermő szózata,
s a bűnvilág sóhaja
harmóniákat sző.
Irgalmat kérő dallama
irgalmat termő visszhangra
kelti a Szűz Szívét.

Igent dalol,
termékenyül,
és világra hozza
méhének áldott gyümölcsét:
Az Irgalomnak örök Igéjét.

GYÜMÖLCSOLTÓ

A szél csak zúg,
a szellő súg,
a gyümölcsfákat oltják.
A legédesebb termőág
mit földön az angyal talált
csak Názáretben zöldellt.

Az isten végtelent lépett:
Szűz méhében emberré lett.

« Teljesedett! »
Jézus holt.
« Feltámadtam! »
Igaz volt!
De mikor a szűzi szóra
gyermekké lett Isten-volta,
a legnagyobb akkor volt!

VISITATIO

« Mária ezekben a napokban útnak indult, és a hegyekbe sietett, Júdea egyik városába » (Lk 1,39).

Mind útnak indulunk egyszer.
Vagy talán többször is?
De miért?
Angyali üzenet ösztönöz-e?
S Jézussal indulunk útnak?
És akit köszöntünk,
Fölujjong-e szívében
Istengyermeksége csöppje?
Szaporábban ver-e a szíve,
S életének Isten-szabta íve
A hit és szeretet fényvilágába
Lendíti-e ha megsimogatja
Szavunk, tekintetünk bátorító fénye?

Ó, Mária, segíts!

ÉNEKEK ÉNEKE

(2,8-14)

Íme jön, rámtalál szép szerelemmel,
Átszökell könnyedén ormokon, s halmon,
Mint a gyors szarvas, könnyed gazella,
S itt van a házunk árnyas falánál,
Betekint ablakunk rácsos nyílásán.
Már meg is szólít:
Kelj nyughelyedről, kedvesem, szépem,
Elmúlt a zord idő viharverése,

Mézes virágokkal tarka a lankás,
Mély gerlebúgástól hangos az erdő,
Balzsamot áraszt az illatos szőlő,
S jó fügefákon a friss füge buggyan.
Kelj fel hát gyorsan!
Szép vagy te nékem, mint sziklák galambja,
Rejtve a zordfalú kőhasadékban,
Jöjj hát, hadd lássam a szép szemed párját,
Halljam a hangod szelíd csobogását,
Mert szavad dallama kedves előttem,
Mirtuszos homlokod gyönyörűségem.

(1977. szept. 4)

A FÉNY ASSZONYA

Mindnyájan érezzük a belőled áradó Fényt,
Ki így, ki úgy.
Te Szépség, Te Rejtelmesség!
Ajkadon isteni Titok Pecsétje,
Ó, Te hallgatni tudó Szentség!
De József aggódó töprengése:
Szíved örömének szent bánatossága...
Istenre hagytad!
A Lélektől fogantad!
Rád vetődött a gyanú árnyéka,
Ó Szeplőtelen, Te csupa-csoda
Fénybe öltözött, egyetlen Szent Asszonya,
Benned reménykedő, bukott világunknak!

JÓZSEF

Valami szép álom omlott össze Benned,
Örökre szűznek fogadott jegyesed
Gyermeket vár...

Együtt szövögetett legboldogabb álom:
Oldaladon vágyott Jahve-szolgálatom,
Szertefoszlott.

Mi történt? Ki állt boldogságunk közé?!
Ó szent félelem! Önmagunk fölé
Emelt az Isten!

A SZÜLETÉS TEMPLOMÁNÁL

Szűk a kapuja,
csak holtan férhetsz be rajta.
Egykor az arab tevék,
most te a két pupoddal
nem léphetsz küszöbére.
Csak önteltséged halála
enged földig alázott
Égi Királyod
színe elé.

A FÉLELMETES JÁSZOL

Nem mintha
harapós paripa
volna hozzá kötve,
vagy halálra bökne
nagyszarvú ökre
egy úri istálló delén.
Csak egy csacsi és lógó fülű tehén
álldogálnak a jászol mellett,
s benne csöppnyi újszülött gyermek
alussza gyanútlan megbékélt álmát.
(Te csodáld benne a világ királyát!)
De ágya, e bárdolatlan ócska jászol
– csak néhány esztendő! –
s belőle bitót ácsol
egy maroknyi, féltékeny gonosztevő.

VÍZKERESZT

(Mt 2,1-12)

Láttad csillagomat?
Csillagodat...?
Ki tudja, merre kószál,
s kit viszen tévútra...
Vagy fénye ráhullott az Úrra?
Boldogan adod
hármas ajándékod
s míg szemed, szíved
Csillaga lesz másnak,
az Áldott Anyának
Gyermeke a tied.

EMMAUSZ

(Lk 24,13-35)

Álljatok meg!
Forduljatok vissza!
Az Irás szava igaz!
Az akasztott és az örök
bizonyítanak:
Valóban föltámadott!

A KÁNAI CSODA

(Jn 2,1-11)

Hat kőkorsó volt a soron,
hogy a világ csodát lásson,
elképesztőt.

Most kőszívem van a soron,
hogy új csodát tanúsítson,
megrendítőt.

Hogy vízzel telt semmi-szívben
tüzes borrá legyen minden:
részegítő.

És ki megkóstolja ingyen,
nyelvével csak csettingessen:
Honnét vette?

Jó Uram, tedd ezt a csodát,
Szíved szerelmének borát
add örökre!

GENEZÁRET TAVÁN

Hol a hullámok,
mit lépted megszentelt,
de Pétert hordani
képtelenek voltak
hitetlen félelme miatt?
Sorsunk hullámain
Te lépdelsz ma is.
Gyávaságunk bénít,
hogy hívásodra
bátran kilépve
suta örvényére,
túlparti révbe
vezessük magunkat
és sorsunkat osztó
testvéreinket?

A GERÁZAI MEGSZÁLLOTT

(Mk 5,1-11)

Tóra szálltál azért az egyért,
hagytad a sokat, a lenézett senkiért.
Közöttük a tó ezüstszínű tükre
csodálkozva az eget tükrözte,
És Te meghagytad csendesen az egynek,
hogy maradjon,
de hirdesse az embereknek:
Nagy dolgot tett velem az Isten!

VIHARBAN I.

(Mt 8,24)

Az lehet, hogy viharos sajkám mélyén, Uram alszol.
De Anyád, kit anyámul adtál nekem
– tudom –
szüntelen éberen virraszt felettem!

VIHARBAN II.

(Mt 8,23-27)

Csak tart a harc,
riadt az arc,
tombol a szél,
de aki fél,
nem hiszi, hogy vele az Úr.

Viharos hullám tornyosul
életsajkád körül,
s már-már elmerül
a tajtékzó habok között,
szürke az ég az áradat fölött,
tombol a szél,
de aki fél,
nem hiszi, hogy vele az Úr!

A szél az élethabokba túr,
szeszéllyel hányja a bárkád,
s evezőid lapátját,
játszva tördeli ketté...
A szó most az irgalomé,
ha van ilyen az égben!

Nem ott, de bárkád mélyében
rád vigyázva alszik,
hangja se hallszik,
Ura a szélnek, a víznek, a vésznek,
csak szólj, s nyomban ébredeznek
vihart csitító parancsai,
s az élettenger hullámai
simára lapulnak,
csendesen futnak vágy-kikötődbe,
s életsajkád a boldog öbölbe
jutva szelíden éri a partot,

De az Úr hangja feddéssel kél:
Kicsinyhitű, miért kételkedtél?

A NYOLC BOLDOGSÁG

(Mt 5,3-10)

Szeretném, ha szegény volnék
kinek semmi kincse sincs
Szeretném, ha szomorkodnék,
kinek minden könnye kincs,
Szeretném, ha szelíd lennék,
ellenségem se lenne,
Szeretném, ha igazságra
lelkem mindig éhezne,
Szeretném, ha irgalommal
volna tele a szívem,
Szeretném, ha liljomillat
terjengene szívemen,
Szeretném, ha békét tenne
minden dalom, minden szóm,
Szeretném, ha hittel győznék
hitemért acsarkodón.

Mért szeretném? – Boldog lennék! –
Így ígérte, Aki volt,
Aki van és eljövendő,
s boldogságunkért megholt!

A CSODÁS KENYÉRSZAPORÍTÁS

(Mk 6,35-43)

Öt ezren
ültek a
zöld gyepen,
s jóllaktak
mindahányan,
pedig csak
öt kenyér
volt a kosárban.

Igaz, két halacska is akadt,
s ugyan mit gondolhat
a lenyugvó nap,
hogy ennyi nép hogyan lakhat
ma jól e sovány étken?

De az Úr kezében
áldottá lett a hal s a kenyér,
s a zöld gyepen osztott lakoma felér
egy fehér asztali dús lakomával,
mert az Úr áldásával
csodássá lett minden.
A tó mellé terített zöldelő gyepen
senki sem maradt ez estén éhesen.

Ó, Uram, terítsd reménységed gyepét
az éhező világon szerteszét,

és indítsd a jóllakottak szívét,
hogy osszák meg kenyerük negyedét,
sőt felét,
s mint régen a pusztában jóllakattad őket,
lakasd jól ma is az éhezőket!

PÉLDABESZÉD A MAGVETŐRŐL

(Mt 13,1-9)

Szívós szavak
száraz talajra
hullanak hiába.

Igaz magvak:
éltető szavak
sziklákon pusztulnak.

Áldott kezek
amit vetettek
tövisek közt vesznek.

Hol a lélek,
ekével tépett,
termőre szépített?

Hozna vetést,
sárgáló kévét,
százszoros bő termést.

S újra vetve,
újra teremve,
ezreket éltetne!

QUMRAN

Holt tekercsek
holt tó partján..
S mindebből élet fakadt!
De a romok helyén
örök titok marad:
Lakói
mért nem találkoztak
az Élet Urával?

AZ UTOLSÓ VACSORA TERMÉBEN

Ajtaja nyitva,
belül csendet vártam,
de hosszan magyarázták
a halálra készítő
ünnepi lakoma házát.
Nem erre vágytam...
A lábmosást lestem,
a szent este történetét,
áldásra emelt sápadt kezét
a kenyér fölött,
s Vérének kelyhét,
amint körbe adják,
s hallgatják búcsúját...
De nem lehet.
Magyarázza telhetetlen
az oszlopos gótikus termet
(az Ő korában épült gótikusan??)
s hiába hívom a tüzes nyelveket...

Mint az áruló,
ajtaján észrevétlen kiosontam

a halált lehelő,
dermesztő
egyetlen éjszakán...
Most feltámadt a szellő,
elkékült a hold,
mélységes árnyat tolt
a Kedron völgye fölé,
s bár ragyog a nap,
talpam alatt
vinnyogott az éj...
S amint kilép Ő
s a tizenkettő,
hogy Júdást örökre elnyelje az éj,
a fáról halálmadár kél
és versenyt kiáltoz
a müezzinnel:
Allah il Allah,
Allah akbár...

OLAJFÁK HEGYÉN

(Mt 26,36-46)

A szelíd hold szomorúan szőke könnye
átszitál az olajfalomb-szőtte
ezüstös szép szitán...

. . . úttalan lelki gyötrelmek útja
zajló szenvedések áradó zúgása
könnyfolyamot söprő fűzfa sóhajtása
réveteg szemeknek borzadt látomása
rémképekkel zsúfolt sötét éjek álma
fájdalmas lantok megpendített húrja
fekete bánatok feneketlen kútja

cselszövő főpapok gúnyos kacagása
megtévedt áruló hamis csókolása
tizenegy választott gyáva megfutása
hullámzik most át az ezüstös hegyen...
Csak egy az értelmes szó: Legyen!

S a szelíd hold szomorúan szőke könnye
átszitál az olajfalomb-szőtte
ezüstös szép szitán...

STÁCIÓ

(Jn 19,17)

Vállán a fa.
Ó ki ne tudná a súlyát:
Összevert hátán vérpatak húz át:
Uram, irgalmazz!

Mázsányi súlya újra meg újra
földre lehúzza.
Inog a lépte,
félre, ha lépne,
bukna a fával, torz gerendával:
Uram, irgalmazz!

Míg segíti hitem keresztjét vinnem,
tartja magát az Úr.
De jaj, ha lankadok, segítni felhagyok:
sűrűn serked a vér,
s kínja a földre, földről pokolra,
pokolból égig felér!
Uram, irgalmazz!

Ím, lankad a karja, vállát lenyomja
véres gerenda.
Egyre csak nyúzza, földre lehúzza
gyengülő hitem átkozott súlya,
s térdre buktatja:
Uram, irgalmazz!

Térdre buktatja hitetlen hitem:
földre bukott az ember, ki Isten!
Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz...

VILÁGINGA

(Mk 15,39)

. . . Jobb lator és bal lator,
. . . bal lator és jobb lator...
a Szív ingája leng,
a lüktetése szent,
a szeretet ereje
csapdossa sokfele
míg végleg meg nem áll,
szeretete: halál.
A százados szava talál,
lengésbe hoz milliókat,
s életre kelti ami holt:
Ez az ember valóban
Isten fia volt!

PÉNTEKI MEDITÁCIÓ

Vonszolom keresztem,
kereszted,
keresztjét,

várok egy Simont, egy Veronikát,
de helyükbe csak a bal lator lép,
és szitkozódó durva katonák.

Kínoz a szomjam,
a szomjad,
a szomja,

várom a szeretet gyógyító cseppjét,
de a válasz: gúny és átok-zsolozsma,
és ecetet nyújtanak, meg epét.

És függünk én,
meg te,
meg ő,

a kereszten, kitárva két karunk,
így hasonlít minden szenvedő,
de nem vész kárba szenvedő jajunk.

A GOLGOTÁN

Krisztus után 70-et vésték a kőtáblákra,
mikor Titusz hadserege körülvette a várost.
Környékén minden fát tövestől kipusztított,
s mégis rémséges erdő nőtt ki nyomában a földből.

A Városból éjszaka szökdöső éhező városi népből
sokan kerültek a vasfegyelmű rómaiak kezére,
s keresztre feszítve az elfogott nyomorultakat,
erdőt állítottak keresztből a Várost övező
hegykoszorúra.

A szerencsétlenekből hánynak fordult jobbra a sorsa,
mint a jobb latornak Krisztus keresztje mellett?
S korunk sok felfeszítettje az Ő keresztje körül??
Hánynak lesz javára szenvedése, kínja, hogy végülis:
Áldja keresztjét, s elnyert dicsőségének örül?!

PIETÀ

(Jn 19,31-39)

Átszúrva a Szív, Anyja ölében a Teste.
Forrása az éltető Vérnek, a Víznek,
forrása reménykedő szívnek:
szívünknek.

Ó mennyi a kínja, a szomja e Szívnek!
S mégis éltet, és harmatos cseppje
szívünkre lehullva,
életre keltet.
Most élte kioltva, veszve a fénye,
nem él, se nem dobban Anyja ölében,
mégis kínálja az Asszony az élet
egy igaz Urát,
szerelmes Fiát, Szívének Vérét,
életünk, létünk
párló patakját.

Ha inná, ha szívná szívünk Sebéből,
lándzsával átszúrt élte kehelyéből

isteni létét, szép piros Vérét
Anyja ölében!

Bárcsak mozdulna, szomja fakadna
emberi szívünk: szürke kedélyünk
fáradt szívének!

Bárcsak lobogna, szíve dobogna
fagyott világunk, láznélküli álmunk
dermedt szívének!

Hűsítne Szíve! Gyulladt szívünkbe
hullna harmata s lázpiros ajkunk,
bűntől vert arcunk
csendre csitulna!

Szikla-keményű, gőgszőtte-szívű
ember olvadna, ha cseppje csak érné
a Vérnek, Vérének perzselő, forró
áramörvénye!

Aztán a csend... a megcsitult szív...
A béke kalandja karjába kapná,
s inná a mámort Anyja ölében,
átszúrt Szívéből,
ömlő Véréből,
patakká, folyammá, árvízzé
áradó Szeretet-Véréből,
Vér-öleléséből,
szerelmes Szívéből,
s lángra lobbanna világot égető
szerelmes Vérétől,
világot megváltó
ölelésétől...

Amen... Amen... Amen...

HÚSVÉT

(Mt 28,1-15)

A kegyelem-víz partjain
ujjongó élet sarjad:
színes, virágos, dús illatú,
csak az örökké gyáva marad
száraz kóró, szürke hamu,
mert ALLELUJA ajkán nem fakad.

✻

Álomszemű bánat
sós könnyeket kóstol,
de míg számolsz hármat,
sírból a Holt felkél,
s az őr Annáshoz lohol.

A HÁROM FELHŐ

(Mt 17,1-9; 27,45-49; Csel 1,4-11)

Három hegyen három felhő.
Az első
Dicsőségedet takarja,
Most a Tábor siratgatja.

Falakon túl alig látszik
A második.
Sötét lett Golgota hegye,
Köpönyege napját fedte.

Kedron fölé magasodik
A harmadik.
Mennybemenő palástja lett,
Ki dicsőn hazaérkezett.

ÚJ PÜNKÖSD!

(Suenens bíboros könyve)

Asztalomon a kötet.
Új Pünkösd? a címe.
Terpeszkedő közöny:
ez világunk! Íme!

Bár vágná, tépné, szaggatná szét
a közöny ostoba ködleplét
minden szíven, minden szón!
Ne lángnyelvvel, palloson
jöjjön tépő ereje,
s tüzes vassal égetve,
gyógyulna világunk száz sebe!

Ó, jöjjön a Lélek ereje!
A szabadító!
Bár égő, forró,
tüzes lávája temetne
mindent, mi halál!
És akit szíven talál:
legyen új Pünkösdje már!
Nem kérdőjellel,
mint könyvem címe,
de felkiáltó jellel:
Új Pünkösd! Íme!

TARTALOM

Szabó Ferenc: *Csend: óceáníz — szeretet* (Előszó) . 5

Cser László
A SZÍV ÉNEKEI
Válogatott versek

Cser László újabb verseit olvasva (Sz. F.) 11

Cser László: Curriculum Vitae *(1965 Húsvétján)* 15
Szabó Ferenc: Cser László vallásos költészete . 19

I. Ének az éltetőhöz (1983) *(Vezető ösvény az énekekhez)* 29
Faragatlan ének a magyarokról . 32
Az én megtalálása 32
A magam őrségén . 33
Csipogni volna kedvem . 34
Nem sok dolgom után... 35
Ha csókolni kell . 36
Bálványkép 36
Tárogatón . 37
Áldás 37
Egy élet summája 38
Szabályos körök 39
Így látom-hallom a Húsvét reggelt . 40
Neved . . . 40
Esti szerenád . . . 41
Ének a Föld dicséretére 41
Verses hírmondó a Tamási járásról . 42
Lélegzés 43
Így biztatott szelíd mosollyal... . 44
Kéz a kézben . . . 45
Ajánlás: Ének az Éltetőhöz . 46

II. Taoista versek (1990) *(« ÚT »)* . 47
Válogatás a taoista versekből 52
Ying-Yang . 52
Ég-Föld . 52
Bambuszerdő . 52
Kis halak . 53
A bölcs 53
Vadludak . 53
Éhség . 54
Veszély 54
Ismeret 54
Gazda . 55
Út 55
Béke-árasztók . 55
A boldog . 56
Fény 56
Hála 57
Nyugodt léptekkel 57
Jövő . . 58
Hideg-Meleg . 58
Út . 58
Halál . 58
Lépések 59
Szeretni 59
Örök-tiszta 59
Idő és Erő 60
Pillanat . 60
A szívveréshez 60
Mosoly 61
Jóság . 61
Csak azért 61
Csillagport . . 62
Keleti és nyugati miszticizmus . 63

III. A szív énekei (1991) 69
Zsoltáros ének az ajándékozó Istenhez 71
A szív énekei. 71
1. *Szerencse* 71
2. *Háromság* . 71
3. *A Lélek* 72
4. *Csillag* . 72
5. *Felhő* . 73
6. *A legtöbb* . 73
Sors . 73
Arc-vázlat . . 74
Útitárs *(Vázlat)* 74
Jelenlét . . . 75
Egy mondatodért 75
Emberi ésszel... . 76
Zsoltár-vázlatok . . 76
1. *Magadtól messze* . 76
2. *Világosságra hoztál* 77
3. *Ajándékaidból élek* 78
4. *Csontjaimban* . 78
5. *Eltűnni benned* 79
6. *Kinyitod a Földi Élet Könyvét* . 79
7. *Csattanjon ostorod* . . 80
8. *Hála neked* 80
9. *Akaratodból születtem* 81
10. *Játékszereinket egymásután veszed vissza* . 81
11. *Isten Anyja Mária* 82
12. *Gyerekszívből* 82
13. *Mindegy hogy hol vagyok* . 83
Írás 83
Dal Urunk köntösére 84
Az egynapért . 84
És sóhajt az éj... 85
Lakás 85
Előttünk jár Ő, szárnyon 85
Este, tengerparton 86
Hullámtaraj . . 87
Néma halak között . 87
Tengervíz . 88

Kegyelem . 88
Útközben . 89
Éjszaka 90
Te szemtől-szembe élsz . . 90
Őrzi, védi, tartja a Szíved! 90
Mert Benned élünk, örök bennünk az áldott Élet 91
A jelentkező 93
A létezésért mondok hálát . 93
Úgy teremtettél minket... 94
Akarva-akaratlan . 94
Veled . . . 95
Minden tetején 96

Morlin Imre

ÜVEGBOLT

Válogatott versek

Morlin Imre kiadatlan verseiből (Sz. F.) . 99

Morlin Imre: Curriculum Vitae . 101

I. Üvegbolt . 105
Bevezető . 105
Ajánlás . . . 105
Tessék választani!. 107
Homokba írjad... . 108
Örökúj régi csillag . 109
Vízkeresztre *(Mt 2,1-12)* 110
Vezesd ki a pusztaságba őket! *(Mk 6,30-40)* . . . 112
A szeretet pajzsa, avagy: neki növekedni kell *(Jn 3,30)* . 113
Egy sem esik le Atyátok tudta nélkül . . 114
Szívedből élő víz forrása fakad *(Ján 7,38)*. 114
A Krisztus – követő *(Lk 9,23-24)*. . . . 115
Hála a szeretetért *(A szeretet némi anatómiája)* 116
Lelkem keres Téged . . . 117
Ma hajnalban szabad lettem 118
A repkény álma . 119

Magány 120
Sződd egybe szívünk rostjait 121

II. Csendet termő csend 123
A csend . . 123
Üvegre írt imám . . 124
Gerontologia christiana . 125
A tévtan és prófétája 126
Lila bánat 127
Mexikó *(A Szentatya hazaérkezett mexikói apostoli útjáról)* 128
Szeretővé szelídítsed... 129
Trónfosztás . 130
Csendanatómia . . 130
Rövidke levél M-nak 131
Az én örömhírem . . . 131
A fény árnyékon szépül meg 131
Aggódás 132
Szállj szépséges álmom... 132
Bábel 132
Reménykeltő holnapra 133
Igehirdetés . 134
Hajnali buzdítás 134
Esti szemlélődés a kórházam ablakából 135
Csendkúra 136
Esti fohász . 137
Esti megbékélés . 138
Tépelődő töredék 138
Az Úrnak adott szív . 140
Vallomás . . . 141
Perlekedés az Úrral . 141
Szólj hozzám, Uram . 142
Hála a csendért . 142
A te gondod... . . 143
Hol vagy? Merre vagy? . 144
Apokalipszis II. *(Szökőár)* 145
Őszi elégia 146

Ima a lényegesért 147
Könyörgés 148

III. Szentföldi vázlatok 149
Hogyan kerültem a Szentföldre? . . . 149
Lelkigyakorlat Nemiben *(1982. febr. 7-14)* . 150
Reggel . . . 150
Délben 150
Este . 151
Szentföldi titkom . 152
Mintha... . . 153
A názáreti lány 153
Az angyali üdvözlet *(Lk 1,26-38)* 154
Gyümölcsoltó . 155
Visitatio 156
Énekek éneke *(2,8-14)* 156
A Fény asszonya . 157
József 158
A születés templománál . 158
A félelmetes jászol . 159
Vízkereszt *(Mt 2,1-12)* 159
Emmausz *(Lk 24,13-35)* . 160
A kánai csoda *(Jn 2,1-11)* 160
Genezáret taván 161
A gerázai megszállott *(Mk 5,1-11)* 161
Viharban I. *(Mt 8,24)* . 162
Viharban II. *(Mt 8,23-27)* . 162
A nyolc boldogság *(Mt 5,3-10)* . . . 163
A csodás kenyérszaporítás *(Mk 6,35-43)* 164
Példabeszéd a magvetőről *(Mt 13,1-9)* . 165
Qumran 166
Az utolsó vacsora termében . 166
Olajfák hegyén *(Mt 26,36-46)* 167
Stáció *(Jn 19,17)* . . 168
Világinga *(Mk 15,39)* . 169
Pénteki meditáció 170
A Golgotán 170

Pietà *(Jn 19,31-39)* 171
Húsvét *(Mt 28,1-15)* 173
A három felhő *(Mt 17,1-9; 27,45-49; Csel 1,4-11)* . 173
Új Pünkösd! *(Suenens bíboros könyve)* . 174

Tartalom 175

FINITO DI STAMPARE IN ROMA
NEL GENNAIO 1992
DALLA TIPOGRAFIA UGO DETTI

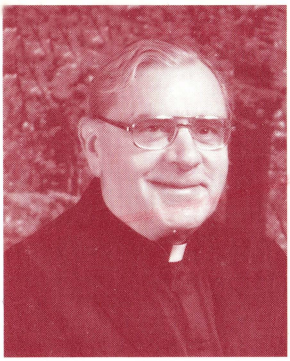

CSER LÁSZLÓ S.J.

1914. december 16-án született Tamásiban (Tolna m.). Középiskoláit a jezsuiták pécsi Pius gimnáziumában végezte. 1933. aug. 14-én lépett Jézus Társaságába. 1939-ben kérésére a magyar jezsuita rendtartomány észak-kínai missziójába küldték. Előbb kínai nyelvet tanult, majd 1941-től a tamingi misszió iskolájában hittant tanított kínai gyermekeknek, a kisszemináriumban pedig latint. A japán-kínai háború megszüntével Pekingben a menekült kisszeminárium gondnoka volt, majd a tientsini katolikus egyetemen kínai hallgatóknak összehasonlító irodalmat tanított. A teológiát Sanghájban végezte; 1945. jún. 8-án szentelte pappá egy kínai püspök. A politikai helyzet miatt társaival együtt el kellett hagynia Kínát. Öt évig Kanadában a dohányvidéken misszionált, 1955-ben végleg az Egyesült Államokban telepedett le, ahol a Formózára menekült magyar jezsuita misszió gondnokaként működött és közben három észak-amerikai angol plébánián lelkipásztorkodott. Húsz éves szolgálata után a harmadikon (St. James / New York) nyugdíjazták, de továbbra is kisegítő papi munkát végez.

MORLIN IMRE S.J.

1917. január 15-én született Szatmárnémetiben. A kőszegi katonai alreáliskolában, majd a budapesti Ludovika Akadémián készült a katonatiszti pályára. 1938-ban avatták tüzérhadnaggyá. 1941-ben az orosz frontra, majd Nagyváradra helyezték kiképző tisztnek. A front közeledtével a Dunántúlra került. Részt vett Budapest ostroma alatt a város védelmében. 1944. jan. 15-én megsebesült és orosz hadifogságba került, ahonnan két és fél év múlva szabadult. (1947. június 29-én érkezett vissza Budapestre.) 1948. július 30-án Budapesten belépett a jezsuita rendbe. 1950-ben a szerzetesek szétszóratása után segédmunkásként, majd gépmunkásként dolgozott. 1957. jan. 25-én szentelte pappá titokban Kisberk Imre püspök. Munka mellett végezte el filozófiai és teológiai tanulmányait. 1964. dec. 8-án letartóztatták és 10 hónapra elítélték. Szabadulása után 1972-ig munkás volt, majd a Budafok-Felsőváros-i plébánián kápláni munkát végezhetett. 1981-83-ban Rómában lelkiségi tanfolyamot végzett, majd Leányfalun lelkigyakorlatokat adott. 1984-1990 között a magyar jezsuita rendtartomány provinciálisa volt.